

CLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALA A
SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI SI DOBROGEI

Anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie 1992 Bucuresti

GLASUL BISERICII

**REVISTA OFICIALĂ A
SFINTEI MITROPOLII A MUNTENIEI ȘI DOBROGEI**

**Anul IV, nr. 3-4,
iulie-decembrie 1992
București**

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte:

Prea Fericitul Părinte
TEOCTIST
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei
și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Vicepreședinți:

I.P.S. Lucian al Tomisului
I.P.S. Vasile al Târgoviștei
I.P.S. Antim al Dunării de Jos
P.S. Epifanie al Buzăului
P.S. Calinic al Argeșului

Membri:

P.S. Roman Ialomițeanul
P.S. Casian Gălățeanu

Redactor responsabil:
P.C.Pr. Mihai Hau

CUPRINS

PASTORALE CHIRIARHALE

† Teoctist - Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.....	5
† Vasile - Arhiepiscopul Târgoviștei și Muscelului	9
† Lucian - Arhiepiscopul Tomisului	12
† Epifanie - Episcopul Eparhiei Buzăului	15
† Calinic - Episcopul Eparhiei Argeșului	18

ÎNDRUMĂRI OMILETICE ȘI PASTORALE

Arhm pr. Ioasaf Ganea — Stăruți în rugăciune	22
Pr. David Popescu — Cuvânt la Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil	27
Diac. Ioan Caraza — Predică la duminica a 28-a după Rusalii	29
Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu — Predică la Sfânta Muceniță Filoftea	32
Preot Constantin Dăscălescu — Cuvânt la Sfântul Ierarh Nicolae	37
Diacon Ionescu Aurel — Predică la Sfântul Arhidiacon Ștefan	39

ARTICOLE ȘI STUDII

Preot prof. Vasile Gordon — Predica — Parte integrantă a cultului divin	42
Preot David Popescu — Păstoria cu prilejul Săvârșirii Sfințelor Taine și Ierurgii	46
Pr. Asist. Vasile Răducă — Sfânta Scriptură în cultul Bisericii Ortodoxe	53
Pr. Prof. Constantin Galeriu — Cinstirea Sfintei Cruci	56
Pr. Prof. Constantin Galeriu — Cinstirea Sfințelor Moaște	68

VIAȚA RELIGIOASĂ

Din agenda de lucru a Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist pe perioada 1 septembrie — 15 decembrie 1992	80
Diac. Vladu Al. Nicolae — Târnosirea Bisericii din Leordeni - Protoieria S.A.I....	89
Diac. Vladu Al. Nicolae — Resfințirea Bisericii Parohiale din Ștefăneștii de Jos - Prot. S.A.I.	90
Preot prof. Ion Apostol — Preot Ioan Rauțescu din Dragoslavele — o sută de ani de la nașterea sa	91
Pr. Prot. Dumiteu Iordache — Cuvânt la moartea preotului Neamu Ion	94
Pr. Vasile Gutea — Pr. Ic. Stavrofon Alexandru Eugeniu	96

PASTORALE CHIRIARHALE

† TEOCTIST

DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI
PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

IUBITULUI NOSTRU CLER; CINULUI MONAHAL
ȘI DREPT CREDINCIOȘILOR CREȘTINI; HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ
BINECUVÂNTARE

“Întru El era viață și viața era lumina
oamenilor” (Ioan 1, 4).

Iubiți fil duhovnicești,

În melodiile colindelor noastre dragi și ale cântărilor seculare, dangătul clopotelor ne cheamă să slăvim Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Imnele liturgice și dumnezeieștile citiri din Sfânta Scriptură adevăresc limpede și amănunțit Întruparea Fiului lui Dumnezeu la “plinirea vremii” (Gal. 4, 4). De aproape două mii de ani, creștinătatea așteaptă această sărbătoare în fiecare an ca pe o împlinire unică, mântuitoare și aducătoare de lumină, de bucurie, de înnoire și de sfințenie. Cuvintele Proorocului Isaia, cel care a descris ca un martor această “plinire a vremii”, arătând în ce fel “poporul cel ce locuia întru întuneric a văzut lumină mare”? (Isaia 9, 10) și în ce chip a avut loc această “așteptare a neamurilor” (Fac. 42, 10), dobândesc o nouă strălucire și actualitate cu fiecare prăznuire a acestei mari sărbători.

Cu același sfânt fior, cu aceeași nădejde în mila lui Dumnezeu, ne-am pregătit să întâmpinăm și noi această sărbătoare, apropiindu-ne de lumina peșterii Betleemului, a sfințelor noastre altare străbune, spre a-L primi pe Pruncul Iisus în sălașul inimilor. Precum lumina soarelui spulberă întunericul, tot astfel numai lumina soarelui spulberă întunericul, tot astfel numai lumina lui Hristos spulberă întunericul păcatelor. Numai Cuvântul întrupat, “întru care era viață și viața era lumina oamenilor” (Ioan 1,4), avea să aducă pe pământ lumina, iar, în sufletele oamenilor, aflați în zbuciumul întunericului, avea să sădească adevăratul sens al vieții. Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos revărsă în lume, prin părtășia la viața harică, starea de înnoire și de bucurie nu numai pentru noi, ci pentru toată creația. În auzul nostru pătrund adevăruri sfinte în aceste zile mântuitoare, când Cel ce a făcut cerul și pământul, Fiul lui Dumnezeu ia chipul nostru, se face ca unul dintre noi (Filip 2, 7), în afară de păcat, pentru a ne înălța împreună cu El la starea de desăvârșire și de

îndumnezeire prin har și pentru a ne împărtăși viața cea adevărată în toată plenitudinea ei.

Iubiți credincioși,

Viața este darul cel mai sfânt dăruit de Dumnezeu din a Sa nesfârșită iubire pentru noi și pentru a noastră mântuire. Sfânta Scriptură ne spune că, spre deosebire de celelalte sfinte lucruri pe care Dumnezeu le-a făcut prin Cuvânt, la crearea omului El a luat țărână din pământ și l-a plăsmuit pe om, zicând: "Să facem pe om după chipul și asemănarea Noastră, ca să stăpânească toate!" (Fac. 1, 26). Din toată creația, deci, numai omul a fost înzestrat cu chipul și asemănarea lui Dumnezeu ca "ființă vie" (Fac. 1, 26). Înrușinat astfel cu Ziditorul său, cum spune Sf. Grigore de Nyssa, omul poartă ca pe o comoară tainică, setea după cunoaștere și urcuș duhovnicesc, "din slavă în slavă" (II Cor. 3, 18), spre asemănarea cu El. "Dumnezeu Care ne-a iubit cel dintâi" (I Ioan 4, 19), și-a făcut astfel din om un "împreună lucrător cu El" (I cor. 3, 9), spre "lauda slavei Sale" (Efes. 1, 12, 13), cum înfățișează Sf. Apostol Pavel rostul dumnezeiesc al omului.

Dar, prin căderea în păcat, prin voie liberă, omul s-a îndepărtat de Dumnezeu — izvorul vieții — și s-a limitat la o viață pur pământească, biologică. Uitând de Dumnezeu și negându-L în nebunia sa, cum spune David (Ps. 13, 1), omul devine dușmanul lui Dumnezeu și pizmaș și urător al aproapelui său. Cel fără Dumnezeu abuzează de toate bunurile din lume, batjocorind și nesocotind chiar creația, opera lui Dumnezeu. Considerând viața ca pe un bun propriu, dispune de ea după bunul său plac. Orbit de puterea sa aparentă, generată și alimentată de luciferica mândrie care l-a îndepărtat de Dumnezeu, ridică mâna asupra aproapelui și-i ia viața.

În acest întuneric, în istoria mântuirii noastre au apărut fără încetare învățători și îndemnuri prin scrierile proorocilor și dreptilor Vechiului Testament. Tot mai stăruitor se auzeau vestirile venirii unui Mântuitor. Omenirea avea nevoie să-L redescopere pe Dumnezeu și să reînoade comuniunea pleneră cu El. Avea nevoie de redobândirea frumuseții chipului celui dintâi al omului, chipul slavei lui Dumnezeu. Iar sârbătoarea Crăciunului este tocmai ziua în care Dumnezeu S-a plecat și S-a coborât printre oameni. Este ziua descoperirii și arătării Sale în lume, în chip de rob. Este ziua inaugurării unei ere noi, a Împărăției Cerurilor, a vieții veșnice: "Căci aceasta este viața veșnică, spune Mântuitorul, să Te cunoască pe Tine, singurul adevărat Dumnezeu și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis" (*Ioan 17, 3).

Iubiți fil și fiice duhovnicești,

Din nesfârșita Sa dragoste pentru făptura mâinilor Sale, Dumnezeu Și-a asociat omul pentru dănuirea în lume a Darului sfânt al vieții. Încă de la creație, Dumnezeu a binecuvântat și a zis: "Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți" (Facerea 1, 28). Nașterea de prunci este, deci, darul lui Dumnezeu. În înțelepciunea Sa, El împarte oamenilor, după a Sa voie și știință, acest Dar pentru că El singur este Cauza, Izvorul și Dătătorul vieții. Încă în Vechiul Testament, nașterea de prunci este considerată o binecuvântare. Mamele așteptau cu bucurie aducerea în lume a pruncilor pentru că știau că, într-una din familiile lor, trebuia să se nască Mesia.

La "plinirea vremii", Dumnezeu Își realizează pe pământ planul Său tot prin asocierea unui om, a celei mai gingașe și curate ființe pe care a plămădit-o neamul omenesc: Sfânta Fecioară Maria. Răspunzând îngerului cu smerenie: "Iată roaba Domnului. Fie Mie după cuvântul tău!" (Luca 1, 38), Duhul Sfânt S-a pogorât peste

Ea și puterea Celui Prea Înalt a umbrit-o și ea a aflat har, din acea clipă, de a naște Fiu și de a fi altar purtător de viață. Hristos, viața noastră, zămislit în pântecele Fecioarei, și-a făcut-o pe Maria, din acea clipă mama Sa.

Indemnat de această învățătură, mă adresez vouă, iubite mame și iubiți părinți; vouă, celor pe care Dumnezeu v-a înzestrat cu darul continuării vieții prin nașterea de prunci. Amintiți-vă pururea că Dumnezeu este singurul Stăpân al vieții iar viața noastră proprie, precum și darul de a naște, ne sunt date spre a le împlini cu sfințenie. Dumnezeu Își va lua singur darurile sau ni le va cere din mâinile noastre când va voi El. Noi nu avem dreptul de a dispune de propria noastră viață și cu atât mai mult, de viața altora sau chiar a propriilor noștri copii. Viața este rodul Duhului Sfânt, Dătătorul de viață, iar orice atentat împotriva ei este un păcat de moarte cum citim în Scriptură: "Toate vor fi iertate fiilor oamenilor, păcatele și hulele câte vor fi hulite; dar cine va huli împotriva Duhului Sfânt nu va avea iertare în veac, ci este vinovat de osândă veșnică" (Marcu 3, 28-29). Ați luat aminte, iubiților, de cuvintele îngerului Gavril către Sf. Fecioară: "Iată vei lua în pântece" (Luca 1, 31). Din acea clipă, Ea a fost umbrită de Duhul Sfânt și a devenit mamă. Din primele clipe, ființa umană primește viață. Această viață trebuie ocrotită cu mare grijă fiindcă este Darul sfânt al lui Dumnezeu.

Sfânta Scriptură și Sfintele canoane ne arată că mamele care leapădă pruncii cu voie, precum și cei care iau parte și contribuie la săvârșirea acestui păcat își atrag pedeapsa lui Dumnezeu. Nu vă împotriviți Duhului Sfânt și fugiți de păcatul omuciderii! Nu vă lăsați amăgiți de ispita înșelătoare a unei vieți aparent liniștite! Lipsa copiilor din familie înseamnă lipsa binecuvântării lui Dumnezeu, fiindcă acea mamă este fericită care se arată ca "o vie roditoare" (Ps. 127, 3). Copiii aduc bucuriile, ei întăresc legăturile sufletești dintre părinți "ca niște vlăstare tinere de măslin" (Ps. 127, 3) și tot ei vin cu darurile personale spre creșterea slavei neamului nostru, înmulțind cetele eroilor și ale sfinților.

Iubiți slujitori la altarul medicinei,

Dumnezeu v-a ales, v-a chemat și v-a binecuvântat pentru a sluji la alinarea și vindecarea bolilor, a suferințelor și a neputințelor trupești, în vederea menținerii și salvării vieții. Această misiune a apărării vieții ne apropie atât de mult, încât împreună vedem în Dumnezeu, Doctorul sufletelor și al trupurilor. Izvorul vieții. "Cinstește pe doctor cu cinstea ce i se cuvine, că și pe el l-a făcut Domnul" scrie Sfânta Scriptură, "Căci leacul este de la Cel Preaînalt. Domnul a zidit din pământ leacurile... și farmacistul cu acestea va face alifiile... Roagă-te lui Dumnezeu și El te va tămădui... iar doctorului dă-i loc că și pe el l-a făcut Domnul și să nu se depărteze de la tine, că și de el ai trebuință" (Înțelepciunea lui Iisus Sirah 38, 1-12).

Vă mărturisim prețuirea noastră pentru timpul de veghe și de încordare în apărarea vieții pruncilor și vârstnicilor. Purtați mesajul Darului sfânt al vieții de la altarul Bisericilor la altarul medicinei. Arătați tuturor mamelor primejdiile și suferințele întreruperii cursului vieții. Făceți-vă părtași salvării mugurilor de viață și sădiri în suflete, cu darul pe care îl aveți de sfătuitori tainici, încredere, nădejde și bucurie în chemarea de a fi mamă. Bunul Dumnezeu vă va răsplăti pentru ajutorul dat Bisericii noastre cea străbună în strădaniile ei de reeducare și reinnoire morală a neamului românesc. Mântuitorul Hristos, dătătorul de viață, Cel ce S-a născut astăzi în Betleem, să-și găsească sălaș și între noi.

Iubiți părinți, frați învățători și profesori, fii și fice ai Bisericii noastre strămoșești,

Prin binecuvântarea lui Dumnezeu, Care, în planul Său pentru lume, pe toate le orânduiește după a Sa voie și veșnică știință, v-a încredințat sfânta misiune de educare, modelare și pregătire pentru viață a tinerilor vlăstare. Părintește, vă pun la inimă, în acest ceas de praznic, să sădiți în sufletele curate și nevinovate ale copiilor și tinerilor învățăturile sfinte, bune și folositoare. Insuflați-le respectul pentru viața proprie și a semenilor și determinați-i să se simtă responsabili față de întreaga creație. Deschideți-le inimile ca să-L primească pe Hristos-Domnul Vieții. Înradăcinați în ei tradiționalele și creștineștile valori morale și spirituale ale neamului nostru, spre a respecta și iubi semenii și a descoperi în ei chipul lui Dumnezeu. Să deschidem lui Dumnezeu inimile și porțile școlilor țării noastre și să punem învățăturile Evangheliei la temelie a vieții noilor generații ale neamului nostru.

Istoria ne-a dovedit cu prisosință că izvorul dăinuirii noastre a fost Hristos și Biserica Sa, întemeiată de El pe vatra noastră străbună. Iar prezentul ne arată că nu poate exista o schimbare reală și profundă a societății, fără schimbarea omului lăuntric. Numai Hristos, Izvorul vieții, poate schimba și reînoui viața oamenilor.

În împlinirea acestui țel, Biserica strămoșească îndreaptă cuvânt de iubire și îndemn către toți cei chemați în înalte dregătorii spre a și le împlini cu dăruire și în duh de slujire întru săvârșirea binelui.

Iubiți frați și surori în Hristos domnul,

În această zi de bucurie sfântă, când mulți dintre noi se adună în jurul pomului de Crăciun împreună cu copiii și cu toți ai casei, să nu uităm că avem frați și surori de același neam, așezați departe pe alte meleaguri ale lumii; îi avem pe cei mult încercați din Basarabia și Bucovina; îi avem pe cei de aproape, copii fără un cămin și fără părinți, bătrâni, bolnavi I.P.S.ți de orice bucurie și mângâiere. Înseninându-le frunțile cu ajutorul nostru, pe Mântuitorul îl cercetăm. Să rupem din puținul nostru și cu bucurie, să ne împărțim bucată de pâine cu cel flămând, să adăpăm pe cel însetat, să îmbrăcăm pe cel gol și să cercetăm pe cel bolnav și singur! Să arătăm prin faptele noastre dragostea lui Dumnezeu pentru lumea întreagă, și să-L rugăm să potolească furtunile războaielor din lume, să izbăvească omenirea de atâta vărsare de sânge nevinovat; s-o izbăvească de suferințe, consecința îndepărtării omului de Dumnezeu.

În fața Pruncului Iisus din Betleem, să aducem cu smerenie prinos de recunoștință Prea Sfintei Treimi și cu evlavie să intonăm cântarea Sfântului Prooroc Isaia: "Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați: Căci cu noi este Dumnezeu" (Isaia 8, 9). Înbrațișându-vă cu dragoste părintească, vă doresc tuturor sărbători fericite și binecuvântare, cu pace și bucurie, sănătate și spor duhovnicesc împreună cu tradiționalul:

LA MULȚI ANI!

Al vostru părinte iubitor și al lui Hristos
Domnul vieții purea rugător,
† TEOCIST
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE
ROMÂNE

† VASILE

DIN MILA LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL TÂRGOVIȘTEI ȘI MUSCELULUI

IUBITULUI NOSTRU CLER, CLINULUI MONAHAȘ ȘI TUTUROR
DREPT CREDINCIOȘILOR CREȘTINI DIN ACEASTĂ DE DUMNEZEU
PĂZITĂ ARHIEPISCOPIE; HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU-TATĂL,
IAR DE LA NOI PĂRINTEASCĂ BINECUVÂNTARE

Iubiții mei fii duhovnicești,

În lumea aceasta mereu schimbătoare, nimic nu rămâne statornic. Aici tronuri stăpânitoare se prăbușesc cu răsunet, iar dincolo, nime mari altădată, sunt acoperite de colbul vremii. Evenimente ale trecutului se scufundă în oceanul uitării. Nimic nu poate rezista curgerii din clepsidra timpului. Istoria consemnează schimbările care se succed una după alta. Și totuși, în furtuna și zădărnicia lumii acesteia trecătoare, de aproape 2000 de ani, s-a păstrat nestins și neschimbat un vis, și anume, visul bătrânului Iosif, căruia Îngerul Domnului i-a spus despre Pruncul nou născut, Mesia: „*Acesta va mântui pe poporul Său de păcatele lui*”¹.

De atunci acest vis nu s-a stins ca orice vis în adâncul haosului nimicniciei. Din contră, trecerea veacurilor l-a făcut mai puternic prezent în sufletele oamenilor și l-a prefăcut în idealul omenirii însetate după mântuire. El a devenit realitate în bucuria mântuitoare a Nașterii, a Întrupării Cuvântului lui Dumnezeu.

Miliarde de inimi au găsit prin Pruncul Iisus Hristos mântuire și eliberare, făcând parte din „poporul” celor mântuiți, conform cu promisiunea făcută: „*Acesta va mântui pe poporul Său.*”

De la Zahau, până la femeia păcătoasă și de la paralyticul din Capernaum până la tâlharul care a auzit: „*Astăzi vei fi cu Mine în rai!*”, tuturor li s-a vestit bucuria mântuirii a cărei lucrare se continuă și după înălțarea Domnului la Cer. Astfel, în timpul Pogorării Sfântului Duh au fost aduse la mântuire 300 de suflete de către Sfântul Apostol Petru, pentru ca apoi să le urmeze miliarde și miliarde de suflete mântuite. Ca un vultur înaripat plutește Sfântul Apostol Pavel în răsărit și apus vestind bucuria mântuirii. Filozofi și apologeți primesc cu nespusă bucurie vestea mântuirii. Nici o chemare în cursul veacurilor n-a avut un așa de puternic răsunet în adâncul inimilor oamenilor ca această chemare la mântuire. Nici o altă trâmbiță de deșteptare n-a fost mai puternică în această lume, decât Cuvântul Lui mântuitor. Oameni adânciți în somnolență s-au deșteptat plini de entuziasm și au mers pe urmele Mântuitorului; păcătoși, vameși și desfrânați s-au lepădat de trecutul lor, și-au spălat cu lacrimi păcatele, devenind astfel Ucenicii Săi devotați. Suflete nobile care au adorat frumusețea și harul, au găsit în El împlinirea așteptărilor. Tineri și bătrâni, neînvățați și înțelepți, slabi și puternici, toți care au fost atrași de puterea Lui și mai presus cei care s-au ostenit în viața lor, s-au simțit devotați Lui.

Și a fost atât de mare entuziasmul urmașilor Lui, încât, nu trecuse nici o sută de ani din momentul în care a strălucit pentru prima dată minunata stea în Betlehem, și învățătura Domnului se și răspândise în toată lumea civilizată.

De atunci, Sfinții Părinți și apoi cele mai mari spirite ale omenirii și atâția alții s-au simțit pătrunși de învățătura mântuitoare a Nazarineanului și s-au plecat cu evlavie în fața Dumnezeiescului Prunc din Betlehem.

Iubiți credincioși,

În aceste zile prăznuim marea sărbătoare a lumii creștine, Nașterea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Cu evenimentul Nașterii Domnului, Biserica creștină aduce din nou în fața ochilor sufletului nostru dorința sfântă de a ne închina, împreună cu păstorii și cu magii, Împăratului ce se naște acum și de a slăvi cu oștirile îngeresti întruparea Dumnezeuului păcii și al iubirii.

Cântarea „*Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voie*”², „*cest imm îngeresc al Nașterii*” răsună prin noi și astăzi în Bisericile noastre.

În Pruncul nou născut din Betlehem vedem pe Mântuitorul nostru, Fiul lui Dumnezeu, născut din Fecioara Maria pentru a noastră mântuire. El este Pruncul, El este darul ceresc, adică mântuirea pe care a trimis-o Domnul poporului Său³.

În trupul Său nu se ascunde numai Dumnezeu, ci și deplinătatea mântuirii noastre, înnoirea și îndumnezeirea firii noastre stricăcioase, noua creație, omul care poate deveni asemenea lui Dumnezeu, taina mântuirii și a eliberării noastre, a tuturor.

Învățătura Sfintei noastre Biserici legată de Nașterea Domnului nu pune accente pe minunea „mărginitului: care cuprinde „nemărginitul”, ci mai ales asupra mărginirii de neînțeles a Celui care este fără margini, asupra iubirii Sale de oameni, care Îl coboară până la a-L face să ia chipul Fiului Omului. Acest adevăr îl arată troparul de la ceasurile împărătești: „Astăzi se naște din Fecioară, Cel care ține în mâna Sa toată făptura. Este înfășat în scutece, El, care prin fire este nevăzut. Dumnezeu fiind, în leagăn S-a întins, El care a întărit cerurile”.

Toate acestea conduc spre inima dumnezeieștii iubiri de oameni a Tatălui ceresc. Fiul Său ne-a hărăzit făgăduința de mare preț ca prin aceasta să ne facem părtași dumnezeieștii firii și să scăpăm de stricăciunea poștei celei lumești⁴. Prin întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul este rănit duhul cel rău, care se află în agonie: „*Tu rușinezi privirile nerușinate ale dușmanului diavol pentru a aduce la Tine făptura cea căzută*”⁵.

Cei trei tineri în cuptorul cu foc arată limita la care coboară Fiul lui Dumnezeu cerurile prin Întrupare. Focul se încinge acolo, dar crucea pe tineri, căci Domnul îi binecuvântează cu rouă îmbelșugată⁶, iar aici focul iadului se depărtează⁷. Prin aceasta se exprimă în scurte cuvinte Taina Nașterii și Întrupării Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Cât de frumos ilustrează acest adevăr cântarea bisericesească: „*Ai coborât ca norul pe lină câmpie, o, Hristoase și ca stropii de rouă care adapă însetatul pământ*”⁸.

Atotputernicul șterge cumplitul păcat al unei lumi împătimită, căzute în adâncul întunericului, iar pe dușman îl acoperă de rușine⁹. Omul care era în întuneric și în umbra morții a aflat: „*Răsăritul răsăriturilor*”. Aceasta a însemnat pentru om o mare schimbare, împreună cu sentimente de recunoștință: „*Ce vom aduce Ție Hristoase, că Te-ai arătat pe pământ ca un om pentru noi?*”. Fiecare din fapăturile cele zidite de Tine mulțumire aduce Ție: îngerii — cântarea, cerul — steaua, magii — darurile, păstorii — minunea, pământul — peștera, pustiul — ieslea, iar noi, pe Maica Fecioară”¹⁰.

Drept măritori creștini,

Încă de la Sfântul Apostol Andrei și până în zilele noastre, poporul român, născut creștin și având credință de origine apostolică, s-a închinat Mântuitorului Hristos, Cel în Treime slăvit, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Astăzi, mulțumin pentru tăria duhovnicească a moșilor și strămoșilor noștri, care n-au părăsit calea cea Sfântă a credinței ortodoxe. Toți aceștia au purtat în inimi cu sfințenie cuvântul Sfântului Apostol Pavel: „nimeni nu poate pune altă temelie, decât cea pusă, care este IISUS HRISTOS”¹¹.

Această temelie pusă de Mântuitorul prin predica Sfântului Andrei, cel dintâi chemat, prin urmașii acestuia, episcopi și preoți, a fost tăria frumuseților vieții duhovnicești a vrednicilor fii și fiice, trăitori și mărturisitori ai credinței celei curate și adevărate.

La acest praznic când sărbătorim Nașterea după trup a Domnului nostru Iisus Hristos, sensul credinței noastre devine mai bogat ca oricând, alipirea de adevărul veșnic mai trainică și comuniunea de dragoste creștină mai deplină. Noi toți, care purtăm chipul lui Dumnezeu cu noi, suntem chemați să fim sfinți, să fim vase alese ale Sfântului Duh prin credință și fapte bune.

Sfântul Apostol Pavel, adresându-se primilor creștini îi numea: „aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți”¹².

Drepții și înțelepții noștri înaintași au crezut și mai ales au trăit sfințenia Bisericii, făcând deosebire clară între duceri, atunci când erau ispite.

Faptul că și anul acesta Sfânta noastră Biserică a consacrat pe unii dintre fii și fiicele sale, trăitori pe pământul românesc, care au avut o viață curată și împodobită cu virtuți, arată că ceata sfinților este mereu în creștere pe aceste meleaguri.

Suntem cuprinși de durere și întristare, aflând că unii dintre credincioșii noștri din această parte de țară s-au desprins de tulpina nobilă a Legii strămoșești și răstălmăcesc credința noastră de origine apostolică, prin anumite practici și învățături străine Ortodoxiei. Basmele lor despre un așa zis „Nou Ierusalim” se sprijină pe interpretarea greșită a fixării datei despre a doua venire a Mântuitorului. Despre răstălcirea celor care „sondează misterele divine” s-a scris recent, ca și în trecut în presa noastră, dovedindu-se și de data aceasta, ca și de atâtea ori în cursul istoriei, că această dată numai Dumnezeu-Tatăl o cunoaște, iar sectele care se bazează pe calcule omenești sunt străine de adevăr.

Românul este echilibrat din fire și este stăpân pe sine în mod conștient și voit. Lipsa de echilibru, adică trecerea de la o extremă la alta, el o consideră păgubitoare de dezordine sau boală sufletească. Echilibrul personal este liantul coeziunii sociale a cărei existență la poporul român, „așezat în calea răutăților” este absolut necesară. Omul dezechilibrat „cu care nu te poți înțelege”, refuză sfatul frățesc și face totul „de capul lui”. Aceasta nu e numai o deficiență de judecată, ci și una morală. Cel nebun este nebun, adică nu este bun. El face tot ce nu este de folos pentru sufletul său și nici pentru alții. Este o stare maladiivă deosebit de păgubitoare. Când toți merg pe calea cea dreaptă care duce la mântuire, el rătăcește pe căi lăaturalnice, dar pretinde că ceilalți se abat de la adevăr, el singur se consideră „vas ales al divinității” când în realitate se comportă sub demnitatea umană.

Omul cu minte, adică cel care face totul folosind mintea întrecăgă, este omul ordinii morale, care nu produce dezordine pentru că distinge fără greșală ceea ce este bine, de ceea ce este rău, ducurile curate de cele necurate raportând totul la lucrarea de zidire a Bisericii pe temelie pusă de Hristos.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Vă îndemn părintește să vă feriți de unii ca aceștia, pentru că ei nu sunt după rânduiala de veacuri a Sfintei noastre Biserici strămoșești. Despre aceștia pe bună dreptate a scris părintele bisericesc Tertulian († 240): „Ce să mai zic atunci despre folosirea cuvântului când ei nu-și dau silința să câștige pe păgâni, ci să piardă pe ai

noștri?! Ei caută nu gloria de a lucra pentru ridicarea celor căzuți, ci pe aceea de a aduce prăbușirea celor ce stau în picioare, fiindcă lucrarea lor nu vine de la ceea ce ei înșiși au clădit, ci din nimicirea adevărului. Ei sapă la temelia casei noastre, ca să o clădească pe a lor. Numai cu acest scop se prefac ei umili, dezmierdători și supuși¹³.

În încheiere cu părintească dragoste doresc bucuria Nașterii Domnului să umple sufletele și casele voastre cu alese daruri și binecuvântări de pace și propășire în tot lucrul bun și bineplăcut lui Dumnezeu.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor și fierbinte rugător către domnul Iisus Hristos, Mântuitorul sufletelor noastre.

† VASILE
ARHIEPISCOPUL ȚIRGOVIȘTEI ȘI MUSCELULUI

NOTE

1. MT 1, 21.
2. Lc. 2, 14.
3. Ps. 110,9.
4. II P. 1, 4.
5. Utrenie, tropar, cântarea a III-a.
6. Utrenie, tropar, cântarea a VI-a.
7. Irmos, cântarea a VII-a.
8. Tropar, glas IV.
9. Tropar, glas VII.
10. Stihovana a IV, Vecernia Praznic.
11. II Corinteni 3, 11.
12. Col. 3, 12.
13. Tertulian, Despre prescripția contra ereticilor.

† LUCIAN
DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TOMISULUI

IUBITULUI NOSTRU CLER,
CINULUI MONAHAL AL DREPTĂRIȚORILOR CREȘTINI
DIN ACESTĂ DE DUMNEZEU PĂZITĂ ARHIEPISCOPIE
HAR, MILĂ ȘI PACE CE LA DUMNEZEU TATĂL ȘI
DE LA DOMNUL NOSTRU Iisus Hristos, IAR DE LA
SMERENIA NOASTRĂ ARHIEREASCĂ
BINECUVÂNTARE

“O, ce veste minunată!” (Din colindele
Crăciunului)

Frați creștini,

Nașterea Pruncului Iisus în ieslea Betleemului ne cheamă, din nou, la bucuria mult așteptatei împliniri a făgăduinței, pe care Dumnezeu a făcut-o celor dintâi oameni, de-a le trimite un Izbăvitor, care să ridice păcatul săvârșit de ei.

Cerul se deschide iarăși, pământul se luminează, iar inimile noastre tresaltă de bucurie, că, iată, Mântuitorul S-a născut pentru întreg neamul omenească.

Cu acest prilej, Biserica creștină, în cântările ei, exprimă o sfântă și înălțătoare bucurie, zicând: "O, ce veste minunată!", "Astăzi s-a născut, Cel fără de-nceput, cum au spus proorocii"(din colindele Crăciunului).

Cu adevărat, Întruparea Fiului lui Dumnezeu, sub chipul Pruncului Iisus, aduce negrăite bucurii tuturor, dar mai ales celor mici, cărora Mântuitorul Hristos le-a arătat o dragoste deosebită, în tot timpul vieții Sale pământești.

Iubiți credincioși,

Întâmpinat de creștini, după o pregătire sufletească deosebită, prin post și rugăciune, Crăciunul readuce, prin armonia colindelor străbune și a tradițiilor creștine simțămintele sfinte ale copilăriei din viața fiecăruia.

Prin nașterea Sa, cu trup din Sfânta Fecioară Maria, Fiul lui Dumnezeu coboară din slava Sa în peștera cea sacră a Betleemului, luând chip de rob, făcându-se asemenea oamenilor..." (Filipeni 2, 7), afară de păcat, și aceasta spre uimirea de neașteptat a puterilor cerești, și mai presus de mintea omenească. Această trainică lucrare îl face pe Hristos Domnul permanent actual și viu în viața oamenilor, renăscându-Se astfel "în ieslea sufletelor lor": ca Mângâietor, Luminător și Călăuzitor spre tot ceea ce este folositor și mântuitor.

Venirea lui Iisus Hristos în lume a fost vestită încă din vremuri îndepărtate (Facere 3, 15) și mereu amintită de prooroci, ca astfel lumea să aștepte cu încredere coborârea Sa între oameni. Și iată, "la plinirea vremii" (Galateni 4, 4), așa cum glăsuia Sfântul Apostol Pavel, făgăduința lui Dumnezeu s-a împlinit. Coborând la noi, ca Prunc fără de păcat, "cerul și pământul împreună se veselesc" de nașterea lui Emanuel (Isaia 7, 14), care se tâlcuiește "cu noi este Dumnezeu".

În noaptea sfântă a Nașterii lui Iisus Domnul, auzim cântarea Îngerească care vestește împăcarea omului cu Dumnezeu și ridicarea firii omenești la starea cea dintâi, de unde căzuse, prin "neascultarea celui dintâi zidit" — Adam.

Șălășluind între oameni sub chipul Pruncului, care este începutul vieții omenești, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în tot timpul activității Sale pământești, a arătat o deosebită dragoste și purtare de grijă și față de copii, după cuvântul Evangheliei: "Lăsați copii să vină la Mine și nu-i opriți; căci a unora ca acestora este Împărăția lui Dumnezeu" (Matei 19, 14).

În alte împrejurări, Iisus Domnul i-a binecuvântat pe copii (Matei 19, 13, 15), spunând celor ce îl urmau: Adevărat zic vouă: Cine nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra întru ea" (Marcu 10, 15).

Pentru a arăta curățenia sufletească a copiilor și dragostea Sa față de ei, ca unii ce reprezintă reînnoirea vieții omenești, Iisus a luat un copil, l-a pus lângă Sine și a zis: Oricine va primi pruncul acesta, în numele Meu, pe Mine Mă primește; iar cine Mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine" (Luca 9, 47-48).

Cunoscând valoarea vieții copiilor pentru continuarea neamului omenească, Mântuitorul ne învață: "Să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, căci zic vouă, că îngerii lor, în ceruri, pururcă văd fața Tatălui Meu, care este în ceruri". (Matei 18, 10).

Insuflați de Duhul Sfânt, la intrarea Domnului în Ierusalim, copii au adus, împreună cu mulțimile, laude Celui care i-a primit la Sine și i-a binecuvântat, zicând: "Osana, Fiul lui David" (Marcu 11, 18), "Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!" (Matei 21, 9). Prin aceasta ei au mărturisit adevărul, ca unii care simțeau, prin nevinovăția lor, dumnezeirea Sa.

Iubiți fii duhovnicești,

Cunoscând, așadar, purtarea de grijă a Mântuitorului față de cei mici, datori suntem să-I urmăm pilda, mai ales acum, în zilele noastre, cînd ni se cere împlinirea acestei îndatoriri moral-creștine.

Cuvintele Domnului: "Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți", arată dreptul natural al fiecăruia de a veni la viață, de a se naște și de a deveni chip al lui Dumnezeu, întrucît Iisus Hristos a venit în lume "ca lumea viață să aibă" (Ioan 10, 10).

Cel nou născut trebuie să se bucure de Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, de cunoașterea învățăturii și a frumuseții vieții lui Hristos, până la starea desăvârșirii și asemănării cu El.

Copilul trebuie lăsat în viață pentru a se bucura de bogăția spirituală a colindelor, a cântecelor de stea și a tradițiilor legate de Nașterea lui Iisus Hristos, păstrate cu sfințenie de creștinii ortodocși.

Întrupându-Se, Mântuitorul nostru cheamă, deopotrivă, pe toți la bucuria Nașterii Sale. Vrea să se nască în viața celor din grădinițe, orfelinate, cămine, școli și din alte așezăminte de cultură și educație spirituală.

În marea Sa dragoste, Iisus Hristos îi cuprinde și pe cei care se ostenesc și se dăruiesc în lucrarea de educare a copiilor, a tinerilor și a toată vârsta. Pe aceștia Sfântul Apostol Pavel îi numește "părinții spirituali" (I Corinteni, 12, 28). Aceștia Mântuitorul li se adresează, zicând: "Adevărat zic vouă, întrucît ați făcut aceasta, (pentru cunoașterea Mea, n.n.), unuia dintre aceștia ai mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut" (Matei 25, 40).

Dreptmăritori creștini,

Biserica, Mama tuturor creștinilor, îndeamnă pe copii și pe tineri, de-o potrivă, să urmeze calea cunoașterii lui Iisus Hristos Domnul nostru; cunoaștere dobândită prin jertfa de dăruire a învățătorilor rânduși de el.

Urmând pilda Sfinților Apostoli, a marilor dascăli creștini, care sfătuiau în păstrarea Ortodoxiei și a unității Bisericii, cea una și adevărată, îndemnăm pe iubiții noștri preoți și dascăli de religie să păstreze neclintită credința strămoșească pe care să o împărtășească celor însetați de cunoașterea lui Dumnezeu. Aceștia, împreună cu părinții sunt datori să vegheze la formarea spirituală a copiilor și tinerilor, care așteaptă bucuria colindelor, mireasma rugăciunilor și dragostea lui Iisus Hristos, Care glăsuiește peste veacuri: "Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți..."

Tainic Iisus Hristos se adresează inimii tuturor, zicând: "Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine" (Apocalipsă 3, 20)

Să ieșim dar în întâmpinarea lui, Iisus Hristos, primindu-L în satele și orașele noastre, în casele și sufletele noastre. Să colindăm, ducând darul inimii noastre în casele de copii, în orfelinate, în zilele de bătrâni, la cei săraci, în penitenciare, la cei suferinzi din spitale, ca în felul acesta bucuria Nașterii Domnului să pătrundă la toți.

Știut este că moșii și strămoșii noștri dintre Dunăre și Mare de la Apostolul Andrei și până acum, cu toate vicisitudinile vremii, au îndeplinit aceste sfinte îndemnuri ale Bisericii, rămânând neclintiți în credința cea ortodoxă.

Pe acest teme îndemnăm pe tinerii și credincioșii noștri să prețuiască virtuțile creștinești: credința, nădejdea, dragostea, cinstea, facerea de bine, la care se adaugă omenia.

Iubiți credincioși,

Privind icoana Nașterii Domnului, ne rămân viu întipărite în mintea noastră peștera cea sfântă în care s-a născut Pruncul Iisus, ieslea în care a fost culcat, păstorii care străjuiau în acea noapte turmele lor și cântarea îngerilor care vesteau împăcarea omului cu Dumnezeu.

Prăznuind, după cuviință, Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, în ziua de Crăciun, avem datoria de a cinsti familia și copiii acesteia.

Următori acestor povețe, se cuvine să ocrotim viața copiilor, să-i creștem în credință și dragostea lui Iisus Hristos venit în lume. Astfel, familia creștină își împlinește menirea sa.

*
* * *

Aducând mulțumiri bunului Dumnezeu pentru toate binefacerile revărsate asupra noastră, de sărbătorile Nașterii Domnului, Anului nou ce vine și Arătării Sale la râul Iordan, vă întâmpinăm cu părintească dragoste, spunându-vă: "Sărbători fericite!" și

"LA MULȚI ANI!"

† LUCIAN
ARHIEPISCOPUL TOMISULUI

† EPIFANIE

CU MILOSTIVIREA LUI DUMNEZEU, EPISCOP AL BUZĂULUI,

IUBITULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI BINECREDINCIOȘILOR CREȘTINI,
HAR ȘI PACE DE LA DUMNEZEU-TATAL
ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS,
IAR DE LA NOI ARIHIEREȘII BINECUVÂNTĂRI

Binecredincioși creștini,

Ne aflăm în zilele luminatului praznic al Nașterii Domnului Hristos, marea sărbătoare a creștinătății, care ne mângâie cugetele și inimile cu haruri nemărginite. Prea bunul și milostivul Dumnezeu S-a pogorât din ceruri la noi, S-a făcut asemenea nouă, în afară de păcat, ca să ne readucă în comuniune cu El și să ne dăruiască viață veșnică.

Mare este bucuria pe care ne-o aduce sărbătoarea Crăciunului! Unul din alcătuitoarii inspirați de imne bisericești dă expresie acestei bucurii prin cântarea: "Cerul și pământul astăzi după cuviință să se veselească. În trup S-a arătat Hristos, născându-Se din Fecioară. Iar noi împreună cu îngerii Îi aducem Domnului preamărire zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace. Căci s-a împlinit așteptarea neamurilor. A venit Domnul și ne-a izbăvit din robia vrăjmașului".

Acum, cu inimi smerite și pline de recunoștință ne plecăm în fața dumnezeiescului Prunc, care este Mesia "chip luminos", așa cum mărturisesc

colindele noastre străbune. Deși de la minunea Betleemului au trecut aproape două mii de ani, totuși Iisus Hristos este viu și permanent în viața credincioșilor, potrivit făgăduinței făcute de El Care a zis: "Iată Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului" (Matei 28, 20).

În aceste zile sfinte ale Crăciunului, când privim la icoana Nașterii Domnului, vedem o faptură plâpândă, un prunc "mititel și înfășătel". Dar El este Fiul Fecioarei, Creatorul și stăpânul lumii, Care S-a smerit și a luat chip de om ca să se apropie de noi și să ne dăruiește prin Harul Său puteri dumnezeiești. În acest înțeles ne proorocește marele Isaia zicând: "Căci Prunc S-a născut nouă, un Fiu S-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce vas să fie. Și mare va fi stăpânirea Lui și pacea Lui nu va avea hotar" (Isaia 9, 5-6).

Cuvântul lui Dumnezeu, Cel de o ființă cu Tatăl, Cel necuprins cu mintea Se naște într-o iesle sărăcăcioasă, ca să ne facă vrednici de mărirea Lui cea veșnică. Fiul lui Dumnezeu a venit în lume ca să Se arate prin El iubirea Părintelui ceresc față de făptura Sa. Dumnezeu se arată în trup pentru a nimici moartea care pusese stăpânire pe oameni prin păcatul lui Adam. "Precum medicamentele biruiesc bolile, precum întunericul se risipește prin ivirea luminii, așa s-a nimicit moartea care stăpânea firea omenească, prin venirea la noi a lui Dumnezeu", ne încredințează Sfântul Vasile cel Mare.

Fiind chip al lui Dumnezeu de la Creație, prin Nașterea Mântuitorului, noi cei răscumparați am devenit fii iubiți ai Părintelui ceresc și Chemați ca prin har, credință și fapte bune să ajungem la asemănarea cu El și la dobândirea vieții veșnice.

Iubiți fii sufletești,

Domnul Iisus Hristos este prezent și lucrător peste tot în lume, este ocrotitor al vieții noastre și îndrumător al ei spre desăvârșire. Dar, pe Fiul lui Dumnezeu, Îl simțim prezent și lucrător mai ales în Biserică unde venim, ne închinăm și ne rugăm fierbinte, unde El se jertfește, ne binecuvântează și ne sfințește, ne tămăduiește de bolile sufletești și ne ajută să dobândim Mântuirea.

Aici, în Biserică, Iisus Hristos, prin Sfintele Taine, săvârșite de slujitorii sfințiți, revarsă asupra credincioșilor Harul Său cel dumnezeiesc. Astfel, prin Sfânta Taină a Botezului ne naștem din nou spre viață duhovnicească. Prin Sfânta Taină a Mirungerii se sălășluiește în noi puterea Duhului Sfânt. Sfânta Taină a Spovedaniei ne curăță și ne dezleagă de păcate. Prin Sfânta și dumnezeiasca Taină a Euharistiei ne împărtășim deplin cu El. "Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne în Mine și Eu în el" (Ioan 6, 56), spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, slujitorii binecuvântează pe cei prezenți cu aceste cuvinte: "Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvântează moștenirea Ta" (Ps. 27, 12), iar credincioșii răspund: "Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc; am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi, închinându-ne că aceasta ne-a mântuit pe noi".

Iată, deci, cu ochii credinței vedem în Biserică pe Hristos — "lumina lumii", primim pe Duhul Sfânt care ne sfințește viața noastră și ne ferește de multe rătăcirii și de alunecarea de la dreapta credință.

Biserica mai este numită și "muntele cel sfânt al Domnului", pentru faptul că ea continuă peste veacuri lucrarea învățătoarească și de luminare a poporului lui Dumnezeu.

În Biserică ne aflăm ca într-un "laborator" duhovnicesc. Firea omenească, de atâtea ori slabă și înclinată spre fapte rele, primește Harul dumnezeiesc care o transformă și o înnoiește, dându-i puterea să iasă biruitoare asupra ispitelor și păcatelor.

Pe de altă parte, Bisericile sunt mărturii ale vechimii și evlaviei poporului nostru pe aceste meleaguri. De-a lungul veacurilor ele au fost lăcașuri de întărire și păstrare a credinței strămoșești, moștenită de la Sfinții Apostoli și transmisă nouă din neam în neam.

De aceea, m-am bucurat mult când am constatat că mulți din evlavioșii noștri credincioși, împreună cu vrednicii lor preoți, atât în trecut cât și în prezent, au inițiat și susțin material și moral construirea de noi Biserici, consolidarea celor afectate de cutremure, ori pictarea din nou sau restaurarea picturii la alte sfinte lăcașuri în diferite localități din această eparhie. Acestea vor fi sanctuare ale credinței și spiritualității românești ce vor contribui la educarea religioasă a fiilor poporului nostru, care vor intra și se vor închina în ele "lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu" (Luca 24, 53).

Intrând într-o Biserică cu arhitectură tradițională românească și pictată frumos, ți se pare că ești în rai, după cum glăsuiește o frumoasă cântare: În Biserica slavei Tale stând, în cer ni se pare a fi".

Iubiți credincioși,

Se știe că învățătura despre Nașterea Domnului este exprimată minunat, în formă populară, și în colindele noastre pe care le ascultăm în zilele acestui mare praznic.

Colindele, asemenea unor flori alese, sunt specifice sufletului poporului nostru credincios, aflat în fața Tainei celei din veac ascunsă și de îngeri neștiută.

Autorii anonimi care le-au alcătuit s-au inspirat din Sfânta Scriptură și din Învățătura de credință a Bisericii.

Colindele aduc slavă Întrupării Domnului și conțin îndemnuri pentru trăirea virtuților creștinești, pentru sporirea în dragoste a oamenilor față de semenii lor, așa cum auzim în acest colind:

"Și-acum te las, fii sănătos
Și vesel de Crăciun
Dar, nu uita, când ești voios
Române să fii bun".

Astfel, din vremuri străvechi, ele au format un izvor de simțăminte umanitare și creștinești, de fraternitate și înțelegere între oameni. Colindătorii le cântă cu convingerea că sunt vestitorii unei lumi mai bune, adusă de Fiul lui Dumnezeu, Care a venit între noi "să se nască și să crească, să ne mântuiască".

Dreptmăritori creștini,

Prin milostivirea lui Dumnezeu, ne-am bucurat de revenirea la o veche tradiție românească. Astfel am redobândit dreptul și libertatea ca în școlile de stat să se propovăduiască adevărurile de credință ale Bisericii noastre. Acum, preoții și alți profesorii de religie împărtășesc elevilor cunoștințe despre Dumnezeu și tot ce a făcut El pentru Mântuirea oamenilor.

În școli, elevii pot învăța rugăciuni, poruncile sfinte, regulile moralei creștine și cântări religioase, între care și colindele tradiționale.

Binefacerile educației religioase pentru țara și poporul nostru sunt nespuse de valoroase și necesare atât în prezent cât și în viitor. Copiii vor deveni mai buni, mai respectuoși față de părinți, de educatori și mai de nădejde în relațiile lor cu semenii.

Se împlinește astfel Cuvântul Sfintei Scripturi care fericește pe omul ce umblă în legea Domnului: El "va fi ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, care va da rodul său la vreme și toate câte va face, vor spori" (Ps. 1, 2-3).

De aceea, adresăm un cald și părintesc îndemn cucernicilor preoți și tuturor celor ce predau religia în școli să fie sârguincioși în împlinirea acestei nobile misiuni, să fie conștienți de marea lor răspundere în fața lui Dumnezeu și a oamenilor.

De asemenea, propăvăduim ca părinții copiilor să-și trimită vârstarele lor cu mai mult zel și încredere la izvorul apelor dătătoare de viață spirituală pentru binele lor și al societății care, mai ales, în vremea noastră are nevoie de renașterea morală în Hristos, Domnul nostru cu puterea Căruia putem să ieșim biruitori din necazuri și nevoi.

Iubiți fii duhovnicești,

În aceste zile de mare sărbătoare, se cuvine să ținem mereu trează în inimile noastre recunoștința pentru dragostea lui "Dumnezeu care așa de mult a iubit lumea încât pe Fiul Său Cel Unul-născut L-a dat ca oricine crede în El să nu moară, ci să aibă viață veșnică" (Ioan 3, 16).

Iar această dragoste să o arătăm în grija de a trăi potrivit cu poruncile sfinte, ca adevărați ucenici ai Celui ce pentru noi oamenii S-a întrupat și S-a sălășluit între noi.

În Anul Nou 1993, care se apropie, să pășim cu credință în Dumnezeu și cu cele mai bune nădejdi pentru vremurile care vin. Păstrând mereu pe Hristos în sufletele noastre, să viețuim "îmbrăcându-ne în omul cel nou, care este făcut după chipul lui Dumnezeu, în dreptatea și sfințenia adevărului" (Efeseni 4, 24).

Cu dragoste părintească întru Hristos Domnul, Amin!

LA MULȚI ANI!

† EPIFANIE
EPISCOPUL BUZĂULUI

† CALINIC

**DIN MILOSTIVIREA ATOTPUTERNICULUI DUMNEZEU
EPISCOP AL EPARHIEI ARGEȘULUI**

**ALESULUI NOSTRU CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPT MĂRITORILOR CREȘTINI, HAR ȘI PACE
DE LA DUMNEZEU-TATĂL, IAR DE LA NOI ARHIEREASCĂ
BINECUVĂNTARE**

Domnul Dumnezeu a zis către Iisus: "Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut. Cere de la Mine și-Ți voi da neamurile de moștenire și în stăpânirea Ta, marginile pământului!" (Psalm 2, 7-8)

Dreptmăritori creștini,

Domnul Dumnezeu ne-a dăruit și anul acesta Harul Său pentru care-I aducem mulțumirea noastră de fii recunoscători, precum zice David prorocul: "Plăcute fă-I Lui cuvintele Mele, iar eu mă voi veseli de Domnul" (Psalm 103, 35).

Purtarea de grijă a lui Dumnezeu, lucrarea Lui cea sfântă, ne cheamă mereu și cu deosebire azi, zicând: "Lăudați pe Domnul și chemați numele Lui; cantați-I și-L lăudați pe el; spuneți toate minunile Lui; lăudați-vă cu numele cel sfânt al Lui; veselească-se inima celor ce-L caută pe Domnul. Căutați pe Domnul și vă întăriți; căutați fața Lui, pururea. Aduceți-vă aminte de minunile Lui, pe care le-a făcut; de minunile Lui și de judecățile gurii Lui" (Psalm 104, 1-5).

Se cuvine să lăudăm pe Domnul Dumnezeu și să chemăm numele Lui pururea și să vestim lucrurile Lui de care ne-am făcut părtași.

Nesfârșite și mari minuni a făcut Dumnezeu Tatăl, pentru noi oamenii, pentru întreg pământul marginile lui, pentru toate acestea, prorocul David ne cheamă zicând: "Cantați-I și-L lăudați pe El, spuneți toate minunile Lui" (Psalm 104, 2).

Cea mai mare minune săvârșită de Dumnezeu a fost trimiterea la noi pe pământ a Fiului Său: "Când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub lege, ca să capete înfierea" (Galateni 4, 5).

Domnul Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, Iisus Hristos, în lume, din iubire nesfârșită, pentru noi: "Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât a dat pe singurul Lui Fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viață veșnică" (Ioan 3, 16).

Se cuvine, așadar, să răspundem cu statornică iubire, lăudând pe Dumnezeu, cum psalmodiază David prorocul: "Lăudați-vă cu numele cel Sfânt al Lui, veselească-se inima celor ce caută pe Domnul" (Psalm 104, 3).

Iată cum ne istorisește Sfinții evangheliști Matei și Luca, minunea nimunilor, Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos: Matei (1,18-24) iar Nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria mama Lui, fiind logodită cu Iosif fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt. Și Iosif logodnicul ei drept fiind și nevrând s-o vădească, a voit s-o lase în ascuns. Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: „Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt. Fa va naște Fiu și vei chema numele Lui: Iisus, căci El va mântui poporul său de păcatele lor. Acestea toate s-au făcut ca să se îplinească ceea ce s-a zis de Domnul prin prorocul ce zice: „Iată fecioara va avea în pântece și va naște Fiu și vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu.”

Și deșteptându-se din somn, Iosif a făcut așa precum i-a poruncit îngerul Domnului și a luat la el pe logodnica sa... (Matei 1, 18-24).

"Și în zilele acelea sculându-se Maria, s-a dus în grabă în ținutul muntos, într-o cetate a seminției lui Iuda.

Și a intrat în casa lui Zaharia și a salutat pe Elisabeta, iar când a auzit Elisabeta salutarea Mariei, pruncul a săltat în pântecele ei și Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt și cu glas mare a strigat și a zis: Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pânteceleui Tău. Și de unde vine aceasta, ca să vină de la mine Maica Domnului meu? Și fericită este aceea care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de la Domnul. Și a zis Maria: Mărește suflete al meu pe Domnul și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu Mântuitorul Meu, pentru că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că iată de acum mă vor ferici toate neamurile că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui și mila Lui în neam și în neam spre cei ce se tem de El. Și a rămas Maria împreună cu ea ca la trei luni și s-a înapoiat la casa sa." (Luca 1, 39-50, 56).

"În vremea aceea a ieșit poruncă de la Cezarul August să se înscrie toată lumea. Înscrierea aceasta s-a făcut întâia dată pe când era dregător în Siria, Quirinius. Toți se duceau să se înscrie, fiecare în cetatea lui. Iosif s-a suit și el din Galilea, din cetatea Nazaret, ca să se ducă în cetatea lui David, numită Betleem — pentru că El era din casa și seminția lui David, — să se înscrie împreună cu Maria, logodnica lui, care era însărcinată. Pe când erau ei acolo, s-a împlinit vremea când trebuia să nască Maria. Și

a născut pe Fiul ei cel Născut, L-a înfășat în scutece, și L-a culcat într-o iesle, pentru că în casa de poposire nu era loc pentru ei, în ținutul acela erau niște păstori, care stăteau afară în câmp, și făceau de strajă noaptea turmei lor. Și iată că un înger al Domnului s-a înfățișat înaintea lor, și slava Domnului a strălucit împrejurul lor. Păstorii s-au înfricoșat foarte tare. Dar îngerul le-a zis: "Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul: astăzi în cetatea lui David vi s-a născut un Mântuitor, care este Hristos Domnul. Iată semnul după care îl veți cunoaște: veți găsi un prunc înfășat în scutece și culcat într-o iesle". Și deodată, împreună cu îngerul s-a unit o mulțime de oaste cerească, laudând pe Dumnezeu și zicând: "Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună învoire". După ce au plecat îngerii de la ei, în cer, păstorii au zis unii către alții: "Haidem să mergem până la Betleem și să vedem ce ni s-a spus și ce ne-a făcut cunoscut Domnul". S-au dus în grabă și au găsit pe Maria, pe Iosif și pe Prunc culcat în iesle. După ce L-au văzut, au vestit ce li se spusese despre Prunc. Toți cei ce auzeau, s-au mirat de cele ce le spuneau păstorii. Iar Maria păstra toate cuvintele acelea, punându-le în inima sa" (Luca 2, 1-20).

Iată minunea minunilor!

"Aduceți-vă aminte de minunile Lui, pe care le-a făcut" (Psalm 104, 5), ne strigă peste veacuri prorocul David!

Da, Doamne! Ne aducem aminte cu smerenie și bucurie sfântă de minunile Tale cu care ne-ai binecuvântat până la sfârșitul veacurilor!

Iubiți frați și surori în Domnul nostru Iisus Hristos,

Să nu uităm viața noastră, cu care ne va bucura Atotmilostivul Dumnezeu, de aici înainte, să căutăm pe Dumnezeu, cu toată ființa noastră, pentru a căpăta putere. Este o poruncă a Cerului: "Căutați pe Domnul și vă întăriți, căutați fața Lui, pururea" (Psalm 104, 4).

Menirea omului pe pământ a fost, este și va fi întotdeauna, chiar dacă nouă ne scapă, uneori, căutarea Împărăției lui Dumnezeu, îndemn și poruncă dată de Iisus Hristos Mântuitorul: "Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și și dreptatea Lui și toate cele de trebuință se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33). Este comoara cea mai de preț, singura veșnică! la comoara aceasta cerească să ne fie inima și să priveghem cu trezire: "Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta" (Matei 6, 21). Întru iubire mare, Sfântul Apostol Pavel ne cheamă, cu nădejde vie: "Cugetați la cele de sus, nu la cel de pe pământ" (Coloseni 3, 2). Iată ce înseamnă a cugeta la cel de sus: "Drept aceea, omorâți mădularele voastre cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta rea și lăcomia, care este închinarea la idoli, pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultători, în care păcate ați umblat voi odinioară, pe când trăiați în ele. Acum deci lepădați și voi toate acestea: mânia, iușimea, răutatea, defăimarea, cuvântul de rușine din gura voastră. Nu vă mințiți unul pe altul, fiindcă v-ați dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui și v-ați îmbrăcat cu cel nou, care se înnoiește sprte deplină cunoștință, după chipul Celui ce l-a zidit. Unde nu mai este iudeu și elin... barbar, scit, rob ori liber, ci toate și întru toți, Hristos. Îmbrăcați-vă așadar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe, cu îndelungă-răbdare. Îngăduiți-vă unii pe alții și iertând unii altora, dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva, după cum și Hristos v-a iertat vouă, așa să iertați și voi. Și peste toate acestea, îmbrăcați-vă întru dragoste, care este legătura desăvârșirii. Și pacea lui Hristos, întru care ați fost chemați, ca să fiți un singur trup, să stăpânească în inimile voastre și să fiți mulțumitori. Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi cu bogăție. Învățați-vă și povățuiți-vă între voi, cu toată înțelepciunea. Cântați în inimile voastre

lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi și în cântări duhovnicești și în laude. Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl" (Coloseni 3, 5-17).

Dreptmăritorii creștini și creștine,

Vă amintesc și anul acesta, că unul din păcatele strigătoare la Cer, care se săvârșesc în lume și pe strămoșescul nostru pământ, este uciderea de prunci, cu bunăvoie în pantecele mamelor. Să ne cutremurăm de acest păcat și să nu uităm nici o clipă că: "Cine săvârșește păcatul este de la diavolul, pentru că de la început diavolul păcătuiește. Pentru aceasta S-a arătat Fiul lui Dumnezeu în lume, ca să strice lucrurile diavolului", cum spune Sfântul Apostol Ioan (I Ioan 3, 8).

S-a născut Iisus Hristos Domnul și Mântuitorul nostru și pentru a da curaj creștinilor ca să nască prunci sănătoși, în pace și bucurie!

Mamele creștine care nasc prunci, cunct ocrotite de Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, Fecioara Maria. Proorocul David, Scrie inspirat de Duhul Sfânt: "Femeia ta ca o vie roditoare, în laturile casei tale, fii tăi vârstare tinere de măslin împrejurul mesei tale. Iată așa se va binecuvânta omul cel ce se teme de Domnul" (Psalmul 127, 1-4). Datoria mamelor către copii este iubirea nemărginită împletită cu jertfă și bunăvoință, așa cum Iisus Mântuitorul a fost iubit de Dumnezeu: "Cu iubire veșnică Te-am iubit și de aceea Mi-am întins spre Tine bunăvoința" (Ieremia 31, 3).

În prima carte din Sfânta Scriptură și chiar în capitolul cel dintâi, Domnul Dumnezeu a binecuvântat pe Adam și Eva, zicând: "Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul" (Facerea 1, 28). Cine se poate opune acestui imperativ, acestei porunci a lui Dumnezeu? Cine poate porunci împotriva? Este oare îndreptățit cineva pe pământ să se opună poruncii lui Dumnezeu? Chemăm în numele lui Dumnezeu, pe toți creștinii și creștinele rugându-i, deopotrivă, să nu se împotrivescă poruncii lui Dumnezeu și că nimeni nu va fi vinovat de prunc-ucidere decât părinții care opresc nașterea!

Sfântul Apostol Pavel, scrie cum trebuie să fie bărbatul și femeia ca familie: "Vreau dar ca bărbații să se roage în orice loc și să ridice spre cer mâini curate, fără mânie și fără îndoieli. Vreau, de asemenea ca femeile în îmbrăcăminte cuviincioasă, cu rușine și sfială, nu cu împletituri de păr, nici cu aur, nici cu mărgăritare, nici cu haine scumpe, ci cu fapte bune, cum se cuvine femeilor care spun că sunt evlavioase... Ele vor fi mântuite prin nașterea de prunci, dacă stăruiesc cu smerenie în credință, în dragoste și sfințenie" (I Timotei 2, 8, 9, 15).

O Doamnă Dumnezeule! Ajută-ne Tu ca, de azi, până la sfârșitul vieții noastre, toate lucrările, toate cuvintele și toate gândurile noastre să le binecuvântezi și să le sfințești cu Harul Tău!

Doamnă Iisuse Hristoase, ajută-ne ca prin Tine, să aducem mulțumiri lui Dumnezeu Tatăl, că Te-a trimis la noi, pentru a ne aduce Mântuirea! Îți mulțumim Împărate Cereș, Mângâietorul, Duhul Adevărului, Carele pretutindenea Ești și pe toate le plinești, Vistierul bunătaților și Dătătorul de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește Bunule, sufletele noastre! Amin!

Hristos se naște, măriți-L.

Hristos din ceruri, întâmpinați-L,

Hristos pe pământ, înălțați-vă,

Cântați Domnului, tot Pământul!

Cu iubire vă pomenește în rugăciuni pe toți,

† CALINIC,
EPISCOPUL ARGESULUI

ÎNDRUMĂRI OMILETICE ȘI PASTORALE

STĂRUIȚI ÎN RUGĂCIUNE

Numeroase sunt darurile pe care "Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute" le-a revărsat, încă de la zidire, făpturilor Sale și mai ales omului, prin lucrarea de mântuire săvârșită din prinosul dragostei dumnezeiești de către Domnul nostru Iisus Hristos. Păstrător și, în același timp, trăitor al dumnezeiesților învățături și porunci, creștinul dreptmăritor și fiu ascultător al Bisericii strămoșești știe că, în acest nesfârșit șir al darurilor Sfântului Duh în Biserică, un loc important îl ocupă rugăciunea, ea însăși Dar al lui Dumnezeu, înmiresmat de dragoste pe care omul o oferă Părintelui Ceresc. Prin rugăciune, credinciosul nu numai că reintră în ascultare față de Dumnezeu, ci se înalță la starea de convorbire cu Creatorul. Este starea hărăzită celor care se străduiesc să-și curețe cugetul, prin îndepărtarea de păcat, celor care pe această cale năzuiesc să-L cunoască pe Dumnezeu. De asemenea chemare și de un Dar atât de înălțător s-a învrednicit omul, ca ființă liberă și gânditoare.

Dacă toate celelalte creaturi au fost aduse din neființă la ființă prin Cuvânt: "Și a zis Dumnezeu să fie lumină. Și a fost lumină. Și a zis Dumnezeu... Și a fost așa (Facere 1, 3, 6), omul a dobândit viața, bunul suprem, prin Sfatul Sfintei Treimi: "Să facem om după chipul și asemănarea Noastră..." (Facere 3, 27). Înceamnă că dintru început, acesta, ca făptură a mâinilor lui Dumnezeu, a fost chemat ca legătura sa cu Creatorul întru ascultare păstrând-o, să o mențină tot prin cuvânt. Dumnezeu Însuși îl caută și îi vorbește lui Adam care, prin călcarea poruncii ascultării, s-a ascuns de la fața Lui: "Adame, unde ești?" (Facere 3, 9). Cu toate că protopărinții Adam și Eva s-au arătat fii ai neascultării, Dumnezeu le făgăduiește un Răscumpărător (Facerea 3, 15). Mai mult, în toată perioada Vechiului Testament Dumnezeu, nu numai că propovăduiește prin cuvânt poporului ales, și ascultă rugăciunile acestuia ori de câte ori se înalță din "buză fără prihană" (Psalmi 16, 1) În această îndelungată perioadă de pregătire a poporului ales pentru venirea lui Mesia, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Dumnezeu descoperă prin trimișii Săi, patriarhi, judecători și prooroci, cum omul, deși aflat sub povara păcatului, trebuie să aducă rugăciunile de preamărire, mulțumire și cerere Celui care din dragoste nemărginită voiește ca păcătosul "să se întoarcă de la căile sale și să fie viu" (Iezechiel 18, 33; I Timotei 2, 4). Treimea cea de o ființă și nedespărțită, Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Descoperă limpede ceea ce așteaptă de la om, chiar și când acesta era coplesit de întunericul păcatului, anume, jertfă de laudă și împlinirea promisiunilor. După cuvântul care zice: "Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă și împlinește Celui Preaînalt făgăduințele tale. Și Mă cheamă pe Mine în ziua necazului și te voi izbăvi și Mă vei proslăvi" (Psalmul 49, 15-16).

Odată cu pregătirea poporului ales pentru așteptarea lui Mesia și după ce, "în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci" (Evrei 1, 1), El a arătat acestui popor chipuri de patriarhi, drepiți și prooroci care stăruiau în rugăciune și totodată a sădit în ființa și conștiința aleșilor Săi necesitatea rugăciunii

în ascultarea Tatălui Ceresc și părtășie la comuniunea de viață dătătoare, pe care credinciosul o va simți deplin în Biserică, Trupul tainic al Domnului nostru Iisus Hristos.

Dar pentru a ajunge la părtășia acestei comuniuni de bucurie și har, care își are temeiul și originea în comuniunea de viață dătătoare a prea Sfintei Treimi, a fost necesară întruparea și Jertfa ispășitoare a Fiului lui Dumnezeu. "Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia născut din Tatăl, plin de Har și de adevăr

" (Ioan 1, 14). Prin Întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, oamenii au recăpătat capacitatea de a se înălța, prin rugăciune, la stadiul de convorbire cu Dumnezeu. Părintele luminilor și al dragostei desăvârșite. De aceea, spune un vestit trăitor al rugăciunii, Evagrie Monahul: "Cel ce iubește pe Dumnezeu, stă de vorbă cu el de-a pururi, cum ar sta cu un tată, alungând orice gând pătimator".

Ridicându-se prin Întruparea la această stare de convorbire cu Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos ne-a dat nu numai pildă de rugăciune, ci ne-a învățat și să ne rugăm, rostind El însuși în numele tuturor, Rugăciunea Dumnezeiască "Tatăl nostru" (Matei 6, 9-13). Prin această rugăciune se exprimă adevărul de credință că noi rămânem în Biserică, păstrând dreapta-credință și primind Sfintele Taine, fiind chemați a fi "fii ai lui Dumnezeu".

În această calitate de chemare spre a fi "fii ai lui Dumnezeu" "nu mai sântei străini și locuitori vremelnici, ci sântei împreună-cetățeni cu sfinții și casnici ai lui Dumnezeu". Iar aceasta în măsura în care rămânem "zidiți fiind pe temelia Apostolilor și a Proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Iisus Hristos" (Efeseni 2, 19-20). Dumnezeu nu ne adresează numai o chemare. Nu ne lasă nici să ostenim singuri, ci ne ajută cu Harul Sfântului Duh, care ne întramează să urcăm treaptă cu treaptă pentru a dobândi desăvârșirea și spre a mulțumi "cu bucurie Tatălui Celui care ne-a învrednicit pe noi să luăm parte la moștenirea sfinților, întru lumnă" (Coloseni 1, 12).

Într-adevăr, nu există bucurie mai mare decât aceea de a ne afla prin comuniune cu sfinții, în comuniune cu Dumnezeu. Dragostea lui Dumnezeu nemăsurată și de nepătrunsă taină dobândește prin această aplecare spre omul credincios prin sfinți. Sfântul Duh, Mângâietor și Călăuzitor "la tot adevărul" (Ioan 16, 13) este Cel care "vine în ajutor slăbiciunii noastre căci nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite. Iar Cel care cercetează inimile știe care este dorința Duhului, căci după Dumnezeu El se roagă pentru sfinți" (Romani 8, 26, 27).

Prin rugăciune, noi ne învrednicim de primirea Harului Sfântului Duh, "Izvor de apă care curge spre viața veșnică" (Ioan 4, 14). Rugăciunea credinciosului dreptnăritor este întotdeauna o rugăciune făcută cu Duhul Sfânt și întru bucuria comuniunii sfinților. Sfântul Duh se roagă împreună cu noi în măsura în care noi păstrăm dreapta-credință și rămânem în ascultarea Bisericii drept măritoare, care este Trupul tainic al Domnului. Când credinciosul nu primește Sfintele Taine, așa cum le-a instituit Mântuitorul nostru Iisus Hristos, iar Sfinții Apostoli le-au rânduit, cu așezăminte de ne schimbat, încredințându-le Bisericii, el nu poate să se împărtășească de lucrarea Sfântului Duh și de înrouarea întremătoare a Harului Său mântuitor. Fără Sfintele Taine, fără a ne bucura de mijlocirea Maicii Domnului și a Sfinților, care sunt mădulare ale Bisericii triumfătoare și fără venerarea Sfintei Cruci și a Sfințelor Icoane, noi nu putem avea părtășie la rugăciune și nu ne putem bucura de roadele sale mântuitoare. În nădejdea că "la rugăciune vă veți da toată stăruința", să fim încredințați că toate gândurile și dorințele noastre cele bune vor fi ascultate de Tatăl nostru Cel Ceresc și vor fi răsplătite după curăția inimii noastre. Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămăia înaintea Ta, Doamne!

PREDICA
LA DUMINICA A VI-A DUPĂ
RUSALII A PARALITICULUI
(MAT. IX, 1-18)

— DESPRE PRIETENIE —

Text: "Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi" (Ioan XV, 13). Scena vindecării paralticului este redată și de Sfinții Evangheliști (Matei: IX, 1-8; Marcu: II, 1-12; și Luca: V, 18-26) așa de viu și colorat că parcă suntem în fața unei icoane-scene, culorile fiind și cuvintele Domnului și cele care prezintă pe cel paralizat; dealfel și Sfântul Ioan Damaschin (+752) arată că faptele trecute sau minunile, "cuvântul scris în cărți", sunt tot scena, dar ea este redată și de iconografia propriu-zisă, inspirată din Sfânta Evanghelic-pericopa respectivă, Și sunt multe și vechi icoane — scene — ce reprezintă vindecarea paralticului. Una din ele este și o ilustrație de un manuscris grecesc a operei Sfântului Grigore de Nazians, din sec. IX (F. W. Farrar, Ogorul Domnului. Vol. XXVIII).

Și dacă iconografia redă și minunile Mântuitorului, prin care se arată că El este Dumnezeu Atotputernic, iubitor de oameni etc..., ele fac prin aceasta, și operă de catehizare, de apostolat și cu atât mai mult se cuvine să fieenerate de noi, în afară de alte considerente.

Privind și analizând, cu atenție, și pericopa Evangheliei de astăzi și icoanele ce reprezintă vindecarea paralticului, în sufletul nostru se nasc două categorii de sentimente: bune, de adorare a lui Iisus Hristos, de milă față de paraltic, și de admirație pentru prietenii lui care l-au adus la Mântuitor, și rele: de dezaprobare, condamnare a fariseilor care sunt vicleni și zic: "Acesta hulește" (Mat. IX, 3). Domnul cunoscându-le gândurile le arată public că poate nu numai vindeca dar și ierta păcatele, fiind Dumnezeu. Și îndată "văzând credința lor" a celor patru oameni, care îl adusesse, în fața Sa, prin o spărtură a podului casei și-l așezase, în fața Sa, nefiind o altă posibilitate — fiind multă lume a zis slăbănogului: "Îndrăznește, fiule, iertate sunt păcatele tale" și "Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta" (Mat. IX, 6), (Mat. IX, 2).

Minunea aceasta a avut loc în orașul Capernaum, numit și orașul Său.

Dar cine erau cei patru prieteni așa devotați, ce l-au adus la Mântuitor? Erau rude, vecinii lui de casă, din locul de muncă, admițând cazul că el a lucrat cu ei înainte de a se îmbolnăvi? sau nimic din toate acestea, căci erau numai niște "prieteni jertfelnici", care au voit să facă o faptă mare și care să treacă peste veacuri, ca și cei doi bănuți ai văduvei din Evanghelie? Nu știu nimic nici de paraltic: el poate a fost un om sărac, neajutorat de nimeni, în viață, și s-a îmbolnăvit, datorită multor suferințe, și de nervi, ajungând până la paralizie, boală grea și de nesuferit: multe părți ale trupului fiind nemișcate se umflă și dau cangrene, și sufletește: știindu-se om, ce nu se mai poate vindeca, un mort între cei vii și așteptând totul de la alii. Neștiind nimic, considerăm că este o taină, taina celor patru prieteni și taina paralticului care "se ascunde în viața lui dinainte de boală și suferința bolii" (Pr. Gh. Paschia).

Ce știm însă, este că a avut patru prieteni buni, care l-au adus la Domnul și s-a vindecat. Mare a fost credința lor, și iubirea și nădejdea lor, însă mare a fost și legătura lor de afecțiune față de un suferind, — prietenia lor.

Să vorbim astăzi "Despre prietenie"

Prietenia este legată de prieteni. Ea "este legătura de afecțiune reciprocă între prieteni, atitudine prietenească", numită și amicitie. Despre ea se ocupă și un mare bărbat al antichității, Cicero, în opera sa "De amicitia". El zice că: prietenia este o deplină înțelegere asupra lucrurilor divine și umane, unită cu un sentiment de bunăvoință și iubire. "Prietenia este mai mult decât rudenia, care se moștenește, pe când prietenia se face, și sunt mai multe rude decât prieteni adevărați, cum zice Mântuitorul, "să-și pună sufletul pentru prietenii săi" (Ioan XV, 13). Și rudele, de cele mai multe ori, te părăsesc, în vreme de necaz, pe câtă vreme prietenul adevărat, nu. Sfântul Ioan Gură de Aur, arată că prietenul bun este pentru tine mai de preț decât soarele "că acesta în timpul nopții te-a părăsit, în timp ce prietenul bun vine și chiar cu prețul vieții îți spune că dușmanii vor să te răpună".

Prietenul bun totdeauna te iubește sincer și-și "topește inima lui în inima ta" (Pr. N. Ciudin), că adevărata prietenie, care este sentiment adânc ce leagă inimi, inimi multe, nu se confundă cu anumite legături de ocazie, întâmplătoare, "înțelegeri, pacte sau contracte", (ibid) și care nu au un scop moral, dezinteresat, ci alte scopuri materiale, de câștig, de situații, promovare, etc., și care o dată împlinite, dispar. Prieteniiile acestea le putem asemăna cu "pax romana", de odinioară pace de suprafață, de interes și care îndată se verifică, în situații grele. Poporul și zice: "prietenul bun la nevoie se cunoaște".

Există dar și prieteni și prietenii false de care să ne ferim, ca să nu avem de suferit și pagube materiale și morale. Prietenia care este o virtute și un corolar de virtuți, cum vom arăta, este veche. Ea se urcă până la strămoșii noștri Adam și Eva și este nell.P.S.ită și de la urmașii lor, care au prețuit-o și-au făcut din ea pârghie de viață.

Găsim multe prietenii și-n V. Așezământ. Prieteni buni și sinceri erau: Avram cu nepotul său Lot, David cu Ionatan (I Regi XIX, 1-2); tinerii evrei din Babilon: Daniil, Anania, Azaria și Misail, care erau un suflet în rugăciune, cântare și muncă și al căror exemplu de prietenie a făcut să rodcască această virtute și în acest oraș plin de ură și răutate; prieteni buni erau între ei prooroci; ne amintim ce prieteni buni erau Ilie cu Elisei, cât și preoții slujitori etc... Virtutea prieteniei este exersată și făcută roditoare la poporul iudeu și de multe femei ca Sara cu casnicile ei, Iudita cu sclava ei și care împreună, au adus biruință și scuturarea jugului strein. Prietenul bun a fost lăudat și de multe scrieri din V. Testament. Isus Sirah, în opera sa, Cartea înțelepciunii, se ocupă mult de prietenul bun. El zice: "Dacă vrei să-ți faci un prieten, fă-l punându-l la încercare și nu te grăbi să te încrezi în el" (Isus Sirah VI, 7). Și continuă: aducând multe elogii prietenului bun, când spune: "Prietenul credincios este acoperământ tare; și cel ce l-a aflat pe el a aflat o comoară rară; cu prietenul credincios, nimic nu se poate asemăna" (Isus Sirah VI, 15). Și el "este măsura bunătații... leacul vieții" (Isus Sirah VI, 15-16).

Cuvinte de laudă pentru prietenul bun se găsesc și-n Deuteronom, unde se spune: "Prietenul tău să fie pentru tine ca sufletul tău" (Debut. XII, 6), cât și-n (Pilde XVII, 17): "Prietenul adevărat este plin de iubire în orice vreme, iar în nenorocire este ca un frate". Despre prietenul bun se fac multe mențiuni și-n plasmă: "M-am legat cu tine în cea mai strânsă prietenie" etc... Prietenii multe se găsesc între prieteni și la păgâni, un elogiu adus prieteniei, cum a menționat și Cicero, dar aceste prietenii nu umplu sfera unei adevărate prietenii jertfelnice, în care un prieten să-și fi dat viața unul pentru altul, ele erau de cele mai multe ori temporare și nu izvorau din profunzimile sufletului, ca și credința lor. Mai existau multe prietenii între popoarele vechi, ca acestea să se ajute și să nu-și procure neajunsuri și dușmăanii.

Adevărata prietenie o găsim, în Așezământul cel Nou, în creștinism, care este și jertfă: Fiul lui Dumnezeu S-a Jertfit pentru noi, adevăr și pace, sinceritate, iubire,

adevărate coordonate ale prieteniei, iar omul fiind considerat icoana lui Dumnezeu, un Dumnezeu mai mic: "Dumnezeu, înconjurat de dumnezei (omul), sau un Hristos (Origen) sau mai mic decât îngerii, cu puțin" (Ps. 8, 5), e ființă de mare valoare divină, menită să te jertfești pentru el, când era pericol și să fii în relații strânse cu el.

Și Mântuitorul, Marele nostru prieten la Tatăl folosește acest termen de "prieten", în multe ocazii pe pământ: "Prietenul nostru Lazăr a adormit" (Ioan XI, 11) și: "Voi sunteți prietenii Mei... deacum nu vă mai zic slugi..., ci v-am numit pe voi prieteni, pentru toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute" (Ioan XV, 14-15), și chiar și pe Iuda Domnul îl numește "prieten", cu toată dragostea, să-l poată mântui. El folosește și în alte ocazii cuvântul de prieten și se gândește și la semnificația lui adevărată: jertfăre totală, și cere tuturor să-l îndeplinească. Cuvântul de "prieten", în acest înalt înțeles de jertfă, iubire, etc... "rostit de Mântuitorul este ca o rouă de lumină, pe cerul de volbură al vieții noastre; este un liman de mângâiere" (Pr. Prof. N. Ciudin).

În noua ei semnificație prietenia a înflorit și între Sfinții Apostoli, cunoaștem atâtea grupuri de prieteni între ei: Pavel, Timotei, Luca, Sila etc.; Petru și Ioan, cei șapte diaconi, etc...; și urmașii lor: Sfinții Ignatie și Policarp, între sfinții mucenici, în catacombe, în locul de execuție. Minunată prietenie s-a stabilit între Perpetua și Felicitas, roaba ei, mai ales, când erau în arenă și trebuiau să fie sfâșiate de coarnele a două vaci sălbaticе (începutul sec. III, Septimiu Sever), prietenii s'înte între pustnici, mari melozi, sfințe fecioare, predicatori ai Evangheliei etc...

O prietenie în acest spirit nou de sfințenie, de unire totală și jertfă, o găsim și-n sec. IV, la Sfinții Vasile și Grigorie Teologul, care erau un "suflet în două trupuri", cum și ei singuri mărturisesc, cât și, pe pământul patriei noastre, Scythia Minor — Dobrogea, la Sfântul Ioan Cassian și Gherontie, sec-IV-V. Cu Sf. Părinte Gherontie am avut sălaș nedespărțit..., atât în viața de obște, cât și-n particular, încât toți cei ce pentru a explica prietenia noastră și asemănarea planului nostru de lucru ziceau, că în cele două trupuri ale noastre se află o singură minte și un singur suflet" arată Sfântul Cassian (după Pr. Prof. I. Coman), și care prietenii au fost generatoare de multe prietenii valoroase nu numai între monahi, ci și între civili, și pentru noi cei de astăzi.

Și prietenii de acest fel, între prietenibuni s-au urzit multe, și mai târziu și în timp de pace și, de război, pe front: un soldat în războiul din 1877, trece prin gloanțe la dușmani să-și aducă prietenul căzut prizonier și cu care era legat și prin frăție de Cruce", îl aduce liber iar el zdrobit de povara trupului prietenului cade și moare. Parcă auzim, cu acest soldat, adevărat prieten, cuvântul Domnului: Mai mare dragostea decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi" (Ioan XV, 13), și se urzesc și astăzi la locul de muncă, între muncitorii harnici din uzine, și pe ogoare, în școli, grădinițe și chiar azile de bătrâni, că cine nu are nevoie de un prieten bun? Și există foarte multe prietenii între state ca ele să trăiască în pace și prosperitate. Prietenia adevărată trebuie să îndeplinească mai multe condițiuni:

a) Să prezinte încredere reciprocă între părți, că fără aceasta nu se poate statornici o adevărată prietenie.

b) Să fie statornică: să fie ca o casă zidită pe temelie de piatră și nu de nisip, că "unde H.P.S.este statornicia nu poate fi încredere, nu poate fi prietenie" (Pr. Prof. N. Ciudin).

c) Să fie sinceră. În prietenia cea adevărată inima fiecăruia din ei totdeauna trebuie să fie deschisă, ca floarea-soarelui spre astrul strălucitor.

d) Să stea pe demnitate reciprocă. Cu prietenul să nu ne permitem lucruri josnice, compromițătoare, zicând că ne este prieten și nu se supără, cuvinte urâte... Știm că două lumânări de ceară curată, cu cât se apropie, luminează mai tare și produc și miros mai plăcut, așa să fie și între prietenii buni.

e) Să fie lucrătoare. Prietenii trebuie să se ajute: dacă unul este bolnav, vorbit de rău, ajuns sărac, celălalt să-l ajute și în felul acesta prietenia își ajunge scopul. Un Sfânt Părinte arată că viața de vie suie pe un ulm și așa poate da rod bogat și ulmul. prin rodul ei devine lăudat, așa să fie și între prieteni. "Prietenul bun, în nenorocire este ca un frate" (Pilde XVII, 17).

f) Să fie durabilă. Și o prietenie este durabilă când s-a statornicit din tinerețe, că ea crește o dată cu fizicul și cu puterile noastre sufletești.

g) Să se alimenteze din iubire. Nu poate exista o prietenie adevărată fără iubire. Această virtute cardinală este temelul și forța iubirii. Cei patru oameni din Sfânta Evanghelie de astăzi au dovedit că se pot pune în practică toate cerințele adevărate: încredere, statornicie, sinceritate, jertfă totală de sine, uitându-se pe ei, numai să ajute un om nenorocit și iubire și credință, că și aceasta contează foarte mult într-o prietenie, ei fiind toți de aceeași credință: "Și văzând Iisus credința lor" și-au mai adăugat și nădejdea, nădejde de vindecarea lui.

Să-i imităm și noi și să facem din prietenie pârgă viații noastre, hrana noastră zilnică. Având mulți prieteni, prieteni făcuți chiar din dușmanii noștri, până mai ieri, făcuți prieteni prin multă osteneală, jertfă și diferite metode adecvate, vom fi mai veseli, mai liniștiți, mai curajoși și munca ne va fi mai spornică și cu mai mult avânt și creatoare.

Arhm. prof. Ioasaf Ganea

CUVÂNT LA SFINȚII ARHANGHELI MIHAIL ȘI GAVRIIL. DESPRE SFINȚII ÎNGERI

Întreaga Ortodoxie aduce astăzi prinos de laudă și de cinstire Sfinților Arhangheli — Mihail și Gavriil — și tuturor oștirilor celor cerești, aleși vestitori ai voinții lui Dumnezeu și ajutători ai noștri în toate împrejurările vieții.

Este zi de o deosebită bucurie pentru noi creștinii să aducem aceste rugăciuni de taină, lor care neîncetat laudă pe Dumnezeu și care ne sprijină totdeauna, îndreptându-ne pașii spre pace și mântuire.

Dacă Biserica noastră cinstește în fiecare zi, cu evlavie, pe unul sau mai mulți, pe sfinții cei trupești, care constituie Biserica cea triumfătoare; vase de preț al mirului ce ne ajută și ne sfințește; cu atât mai mult, se cuvine a cinsti pe îngeri, primele făpturi ale lui Dumnezeu, sfinți slujitori și vestitori ai tainelor Părintelui Ceresc.

De aceea, îi sărbătorim și cinstim creștinește, aducându-le lor florile scumpe ale iubirii și recunoștinței, ca pe niște mari prieteni și împreună luptători cu noi, pentru a câștiga Împărăția cea cerească, ca pe niște icoane ce neîncetat slăvesc pe Dumnezeu, purtându-i în inimile noastre și așezându-i în fruntea rugăciunilor ce înălțăm către Domnul, pentru a putea pași pe calea iubirii, a păcii și împăcării, pe calea adevărului spre mântuire. În rugăciunea de mărturisire a credinței noastre pe care o facem — "CREZUL", sau "SIMBOLUL CREDINȚEI", rostim: "Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotștiutorul, Făcătorul cerului și al pământului al tuturor celor văzute și celor nevăzute etc... Între "cele nevăzute" se cuprind și cetele cerești, — îngerii. Ei sunt făpturi spirituale care stau mereu în jurul Părintelui Ceresc și îi ridică imnuri de slavă și laudă, de adorare.

Existența îngerilor este pomenită în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, ne dă numeroase mărturii despre ei. Astfel Mântuitorul Iisus Hristos spune ucenicilor Săi:

“Oricine Mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor și Fiul Omului îl va mărturisi pe el înaintea îngerilor lui Dumnezeu...”, iar cel care se va lepăda de Mine înaintea oamenilor lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu”. (Luca XII, 8-9).

În pilda semănătorului Mântuitorului Iisus Hristos arată că secerișul este sfârșitul lumii, iar secerătorii sunt îngerii. (Matei, 13, 39). Când va veni Judecata de apoi el va fi însoțit — de toți sfinții îngeri — (Matei XXV, 31). Cei drepti vor fi ca îngerii lui Dumnezeu, (Matei XXII, 29-30), iar după Judecată separarea celor drepti de cei nedrepti se va face de către îngeri. (Matei XIII, — 49). În numeroase locuri din Sfânta Scriptură vedem că îngerii s-au arătat în lume. După natura lor ei sunt duhuri aduse de Dumnezeu din neființă la ființă având misiunea de a-L preamări și a-L sluji, împlinindu-I voia, precum și a împlini lucrarea Sa proniitoare, îndrumând pe oameni pe calea credinței, dragostei și dreptății, spre mântuire, apărându-i de păcate și fărădelegi. După Sfântul Ioan Damaschinul, ei sunt ființe nemărginite, au o putere de cunoaștere limitată și atunci când sunt în cer nu sunt pe pământ și când sunt trimiși de Dumnezeu pe pământ ei nu rămân în cer. Dumnezeu a făcut pe toți îngerii Săi Buni, dându-le puteri deosebite și având virtuțile cele mai înalte. Cu privire la acestea Biserica, în învățătura sa despre sfinții îngeri, i-a împărțit în trei grupe a câte trei categorii — în total nouă cete. Grupa I: Serafimii, Ieruvimii și Scaunele. II: Stăpânii, Puterile și Domniile. III: Începătorile, Arhanghelii și Îngerii. Din prima grupă, din cauza neascultării și a mândriei, a căzut un mare număr de îngeri sub conducerea lui Lucifer și astfel, din îngeri buni au devenit îngeri răi, căzând din lumină în întineric, din fericirea de a fi împreună cu Dumnezeu, în veșnicia neagră a întinericului. În clipa căderii, arhanghelul Mihail a strigat: “Să stăm bine, să stăm cu frică”, și atunci căderea s-a oprit. Îngerii cei răi fac numai rău pe pământ și se împotrivesc binelui și poruncii lui Dumnezeu. Ei îndeamnă pe oameni la păcate și fărădelegi.

Toți creștinii ne bucurăm, în mod deosebit de prezența și ajutorul îngerilor, pentru că fiecare dintre noi, în clipa Botezului a primit de la Dumnezeu un înger “păzitor”, care ne ajută și ne ocrotește, rămânând cu noi până la moarte și ne va fi martor la dreapta Judecată. Îngerul nostru păzitor ne arată că nu suntem singuri în lume. El ne apără de orice nenorocire, de ispite, de căderea în păcat, ajutându-ne în tot ceasul.

Nu numai noi — ca ființe muritoare — avem câte un înger păzitor ci și Bisericile, cetățile etc. Astfel Cartea “Apocal.P.S.a” ne arată că cele șapte stele sunt îngerii celor șapte Biserici — Apocal.P.S.a. (I. 22), iar în Epistola I către Corinteni, Sfântul Apostol Pavel ne spune că “sfinții îngeri sunt prezenți la slujbele religioase, nu numai pentru a sluji și a aduce laudă lui Dumnezeu dar și a întări pe credincioși în rugăciunile lor către Domnul, (I Cor. XI, 10).

Astăzi însă, cu prilejul cinstirii Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, aducem cântări de laudă și cinstire acestor doi Arhangheli, care, potrivit Sfinței

Scripturi și tradiției noastre sfinte, au avut o mai mare activitate în ceea ce privește iconomia divină în opera de mântuire a omenirii. Cartea sfântă și Tradiția creștină îi arată pe acești doi mari Arhangheli ca pe niște corifei ai Învățăturii scrise în cele două mari părți ale Scripturii — Vechiul și Noul Testament, Sfântului Mihail — ca păzitor al Legii iar Sfântul Gavriil ca slujitor al Harului, cum ne arată și cuvintele Acatistului lor. Astfel, Sfântul Arhanghel Mihail — pe care iconografia îl prezintă ca pe un înger cu aripi strălucitoare și în mână cu o sabie de foc. El a păzit poarta raiului după izgonirea primilor oameni, pentru neascultare. El a condus poporul ales spre Țara făgăduinței. Prin el Dumnezeu comunică, ajută sau pedepsește poporul, îndemnându-l să se pocăiască. El este “PĂZITOR AL LEGII”. Sfântul Arhanghel Gavriil apare în icoană având în mână o floare albă de crin — simbolul curățeniei, Arhanghelul BUNEI VESTIRI a Maicii Domnului. El vestește pe preotul Zaharia de nașterea fiului său — Ioan Botezătorul; binevestește Fecioarei Maria

nașterea Fiului Său, Mântuitorul Iisus Hristos, cu salutare; "Bucură-te cea plină de dar, Domnul este cu tine". Vesteste păstorilor că "S-a născut Domnul Hristos" în timp ce corul de îngeri cânta deasupra staulului din Bethleem: Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bunăvoire". El vestește pe Iosif să ia Pruncul și să meargă în Egipt și după moartea lui Irod, să se întoarcă înapoi. Deasemenea, apare în Grădina Ghetsimani, mângâind și întărind în rugăciune pe Iisus, și vestește ucenicilor și Mariei Magdalena "că a înviat Domnul".

Ne adunăm de veacuri în sfânta noastră Biserică și ridicăm slava lui Dumnezeu, după cum zice: "în ceruri cetele cele îngerești cântă mărirea lui Dumnezeu, iar pe pământ oamenii, adunați în coruri cântă același lucru. Sus Heruvimii și Serafimii fac să se audă Cântarea "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, etc. La săvârșirea Sfintei Liturghii îngerii cu oamenii se înfrățesc în rugăciune și jertfă, după cum vedem la Sfânta Liturghie a darurilor celor mai înainte sfințite, când intonăm cântarea Heruvicului: "Acum puterile cele cerești, împreună cu noi slujesc... sau după ieșirea cu sfințele daruri la Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur: "Ca pre împăratul tuturor primind... pe Cel înconjurat de cetele cele îngerești. "Într-o unire plină de credință a tuturor credincioșilor, solicităm de la Dumnezeu: "Înger de pace, credincios, îndreptător și păzitor trupurilor și sufletelor noastre de la Domnul să cerem". Tot ce se află mai bun, mai curat și mai frumos sau moral prin ajutorul sfinților îngeri se săvârșește.

Într-o frumoasă cântare a slujbei utreniei suflarea creștinească spune o rugăciune deosebită, adresată Sfântului Arhanghel Mihail: Unde umbrează darul tău Arhanghele, de acolo se izgonește lucrarea diavolului. Că nu poate să rabde lumina ta, luceafărul cel ce a căzut..." Crucea și rugăciunea către sfinții îngeri una din armele cele mai puternice în izgonirea duhurilor celor necurate. De aceea Biserica mărturisește: "Doamne, arma asupra diavolului Crucea Ta ai dat-o nouă..." Cu puterea Sfintei Cruci și cu ajutorul îngerilor biruim pe vrăjmașul sufletelor noastre.

De aceea astăzi, împreună cu toții, să ne unim glasurile și inimile, în rugă fierbinte către Sfinții Arhangheli, Mihail și Gavriil și către toți îngerii să murmurăm din adâncul inimilor: "Sfinților îngeri ai lui Dumnezeu rugați-vă pentru noi".

Pr. David Popescu

PREDICA LA DUMINICA A 28-A DUPĂ RUSALII

"PREGĂTIREA OMENIRII PENTRU NAȘTEREA DOMNULUI"

Iubiți credincioși,

În această duminică din vremea pregătirii noastre pentru apropiata pregătire a Nașterii Domnului, Sfânta Biserică a rânduit să facem amintire de felul cum a pregătit Dumnezeu neamul omenesc până la trimiterea Fiului Său în lume, a Domnului nostru Iisus Hristos, pentru ca slăvitul praznic al Nașterii Sale să ne găsească plini de toată simțirea prezenței lui Dumnezeu între noi prin Fiul Său și pentru a ne împărtăși de acea bucurie care a unit cerul cu pământul în preamărirea lui Dumnezeu.

Pentru a-l face pe om părtaș darurilor Sale, pe care le-a pregătit până la "plinirea vremii" Dumnezeu a cerut oamenilor stăruință în priveghere și mai ales inima plină

de toată bunăcuviința și simțirea față de lucrurile lui Dumnezeu, ca să nu ne ostenim în deșert ca cei care în vremea "cercetării" lor (1 Petru 2, 12; Lc. 19, 44) din cauza altor lucrări lumești, n-au dat urmăre chemării la "Nunta Fiului de Împărat" (Mt. 22, 2-14). Sfânta noastră Biserică ne face astăzi pomenire de părinții după trup ai Mântuitorului, ca modele vii de răbdare și de credință în voia și făgăduințele lui Dumnezeu celui credincios Cuvântului Său.

*
* *
*

Întruparea Fiului lui Dumnezeu ne arată că nu există o prăpastie între Dumnezeu și oameni, ci prin Hristos noi înțelegem mai bine cuvintele Sfintei Scripturi că "neam de-al lui Dumnezeu suntem" (F. Ap. 17, 28). Dar prin Hristos ni se vedește acum prăpastia între cei ce fac voia Tatălui și cei ce nu fac voia Tatălui.

Dumnezeu arată în Hristos Cuvântul Său drept izvor de viață și de lumină pe pământ și în cer. Cuvântul Său este în Hristos acea pâine, care El o dăruiește ca Tată ceresc oamenilor: "Este oare vreunul dintre voi care, de i-ar cere fiul său pâine să-i dea piatră?" (Mt. 7, 9) ne învață Mântuitorul despre bunătatea desăvârșită a lui Dumnezeu Tatăl, față de oameni, a cărui pâine pentru aceștia era Hristos Însuși. Mântuitorul ne-a învățat să cerem de la Dumnezeu această pâine a Cuvântului Său, așa este ea în Hristos și pentru care noi ne rugăm până astăzi "Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi" (Mt. 6,11).

Cerul și pământul sunt unite în ascultarea de voia lui Dumnezeu, căci Hristos este pâinea îngerilor și a oamenilor. Refacerea acestei legături între cer și pământ i s-a arătat și lui Iacov la Bethel în viziunea cu scara dintre cer și pământ, pe care îngerii lui Dumnezeu urcau și coborau (Facere 28, 10-12). Dar această viziune care inchipuie legătura cu Dumnezeu în Legea Veche ne este arătată ca realitate văzută în Hristos care ne spune "De acum înainte veți vedea cerurile deschise și pe îngerii lui Dumnezeu urcându-se și coborându-se peste Fiul Omului" (Ioan 1, 51).

Din lumina lui Hristos înțelegem ce legătură de comuniune a existat între Dumnezeu și oameni la Creație prin ascultare și zestrea de viață fără de sfârșit și de podoabă ce o aveau ei din această comuniune. Vedem, de asemenea, cum o dată cu înstrăinarea de la Dumnezeu, omul s-a golit de darurile sale sufletești, s-a umplut de sine însuși și nu a mai iubit calea de întoarcere din această înălțare de sine înaintea lui Dumnezeu. După aceea pentru ca însăși cunoașterea lui Dumnezeu să-i fie omului de folos spre mântuire, Dumnezeu s-a ascuns de la fața omului, pentru ca aceasta să nu calce în picioare pâinea vieții sale, care este Însuși Dumnezeu, irosindu-și astfel propria sa mântuire. Așa înțelegem și de ce Dumnezeu pus pază la pomul vieții din rai, pentru ca omul să nu mănânce din el și să nu mai moară, rămânând veșnic străin de Dumnezeu și de mântuirea sa.

Înstrăinați de Dumnezeu, ca fiul care și-a luat partea sa de avere și a plecat într-o țară depărtată (Lc. 15, 13); oamenii nu mai puteau primi Cuvântul lui Dumnezeu ca pe o pâine și ca pe Hristos. De aceea, Israel, poporul lui Dumnezeu a fost pus sub "blestemul legii", iar celelalte neamuri au fost lăsate să-și dea seama că omul cu puterea sa, departe de fața lui Dumnezeu, în țara depărtată nu poate ajunge la inima sa închisă nici prin puterea armelor, nici prin cea a înțelepciunii. Oamenii nu cereau pâinea cerească pe care Tatăl, așa cum îl vedem în parabola despre întoarcerea fiului risipitor ar fi dat-o, și despre care Hristos a spus: "Este vreunul dintre voi, căruia dacă îi va cere fiul său pâine, să-i dea piatră?"

Dumnezeu însă a făgăduit plinirea vremii și a așteptat "foametea" din țara îndepărtată (Lc. 15, 14), unde se afla fiul său pentru a se întoarce. Cel ce a zidit pe om a lucrat și pentru mântuirea omului ca un Părinte, până la Hristos, și lucrează

prin Hristos în Sfânta Sa Biserică până la sfârșitul veacurilor: "Tatăl Meu până acum lucrează și Eu lucrez" (Ioan 5, 17). Dumnezeu însuși lucrează cu sudoarea frunții Sale, ogorul care suntem noi, dar care, neascultători fiind, ne-am umplut de "Spini și pălămida patimilor" (Facere 3, 18). Și lucrarea lui Dumnezeu a propășit până acolo încât Mântuitorul a putut spune ucenicilor Săi: "Ridicați-vă ochii și vedeți că seceriș este mult" (Ioan 4, 35; Mt. 9, 37-38), iar altă dată, de asemenea: "Cele cu neputință la oameni, la Dumnezeu toate sunt cu putință (Lc. 18, 29). Astfel, Dumnezeu a făgăduit și a împlinit în Hristos sădirea voii Sale în inimile oamenilor, prefacerea Cuvântului lui Dumnezeu din piatră în pâine (Mt. 7, 9), prefacerea apei celei amare a Legii Vechi în apa dulce a Harului Său (Ieșire 15, 25) preschimbarea noastră din robi în "fii" și din "străini" în "oameni de casă" ai lui Dumnezeu (Ef. 2, 19).

Noi preamărim în Hristos la venirea Sa în lume, Darul cu care Dumnezeu biruiește împietrirea inimilor noastre și înstrăinarea noastră de El, împlinind făgăduința Sa, anunțată prin prooroci: "Vă voi da inimi de carne" (Iez. 19, 19) și "duh nou" (Iez. 11, 19). Și astfel, când popoarele însetate de Dumnezeu, căutau spre cer ajutor li se descoperă cerul însuși plecându-se Pruncului în peștera din Bethleem și preamărindu-L, căci acolo se afla Cel care binevoise a primi slujirea împărtășirii Cuvântului lui Dumnezeu ca pâine, zicând: "Iată vin să fac voia Tatălui, Dumnezeu, în fruntea cărții este scris despre Mine" (Ps. 39, 10-11). El a venit în taina desăvârșită a ascultării de Dumnezeu pentru că, numai taina poate străbate până la inima omului, și nu s-a descoperit pe Sine ca Dumnezeu până ce nu a adus dreptatea și dragostea și sfințenia și adevărul lui Dumnezeu la biruință. În peștera de la Bethleem pruncul Hristos este astfel măsura bunătății desăvârșite a Cuvântului lui Dumnezeu, ca izvor de viață adevărată și în același timp, fără de sfârșit. Sfinții Evangheliști ne istorisesc cum toată făptura s-a umplut de bucurie la Nașterea Domnului, cum îngerii se fac părtași la Bucuria oamenilor pentru darul trimis lor de Dumnezeu în Hristos, cum Magii de la răsărit, călăuziți de o stea, se închină în peșteră cu daruri. Deși apar ca niște lucruri simple, totuși nici unul din aceste evenimente nu sunt întâmplătoare, nimic nu trebuia să aibă loc nici mai devreme, nici mai târziu, ci numai "la plinirea vremii" (Gal. 4, 4) ca rod al "dragostei celei plină de râvnă a lui Dumnezeu Savaot", după cum a descris-o proorocul Isaia (Is. 9, 7, 37, 32, 4 Regi 19, 31).

Hristos, Darul pe care-L așteptam noi de sus, ne răsare din pământ (Ps. 84, 12), după ce s-a culcat în iesle. Noi așteptăm poate mântuirea ca pe o ridicare și umplere a noastră și iată că o altă cale ni se arată, cea a pogorării noastre la Hristos prin Taina Pocăinței. Noi ne socotim "nevoiași" și iată că prin luminarea noastră în Hristos ne descoperim ca "datornicii" (Mt. 18, 23-25) Săi spre pocăință, deoarece în Hristos vedem măsura cu care să ne judecăm pe noi înșine, pentru a ne asemăna cu El și a ne mântui, după cum ne învață Mântuitorul: "Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său să osândească lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască prin El" (Ioan 3, 17). Hristos este măsura măsurii mântuirii noastre, pentru că prin ea ne simțim provocați la judecarea de noi înșine spre îndreptare și pentru că fără ea noi nu găseam calea, "rătăcind ca niște oi fiecare în căile sale" (Isaia 53, 6). Iar Darul lui Dumnezeu în Hristos nu este lupta noastră cu păcatul ca în Legea Veche, ci pentru că sădește Cuvântul Său în sufletul și inimile noastre, acest Har seacă el însuși toată puterea păcatelor noastre, biruind egoismul nostru ca izvorul lor și sădind în noi dragostea și viața cea nouă. Hristos nu ne mai trimite la luptă, ci ne îndeamnă "Credința ta te-a mântuit. Mergi în pace" (Mc. 5, 34), deoarece prin Harul Său pe care-l împărtășim prin credință, El însuși ne izbăvește de păcate împlinind făgăduințele Sale date prin prooroci: "El va izbăvi pe Israil de toate fărădelegile Lui" (Ps. 129, 8). El este "Cel ce izbăvește din stricăciune viața și te încununează cu milă și cu îndurări" (Ps. 102, 4).

Auzind taina economiei lui Dumnezeu și înțelegând lucrurile Sale, preamărim purtarea de grijă a lui Dumnezeu și ne întărim în credința și în nădejdea mântuirii. Pentru aceasta, Sfânta noastră Biserică ne-a pus astăzi înaintea în Evanghelie, chipurile Părinților după trup ai Mântuitorului, care prin ascultarea, răbdarea, nădejdea și credința lor s-au bucurat de Darul desăvârșit al lui Dumnezeu, care ca un Părinte prea iubitor și înțelept, aduce la îndeplinire făgăduințele Sale, pe care S-a jurat și pe care, dragostea Sa cea plină de râvnă le are mereu pregătite, pentru plinirea vremii.

Sf. Apostol Pavel ne arată pe strămoșii Mântuitorului și pe toți sfinții Vechiului Testament, ca pe cei care au murit într-u credință fără să primească făgăduințele, ci doar văzându-le de departe și iubindu-le cu dor și mărturisind că pe pământ ei sunt străini și călători (Evrei 11, 13). Ei s-au învrednicit prin credință de Dumnezeu nu le-a dat desăvârșirea fără noi (Evrei 11, 40), trimițând pe Hristos la plinirea vremii, "ca să lumineze pe cei ce șed în întunec și în umbra morții și să îndrepte picioarele noastre pe cale păcii" (Lc. 1, 79). Vestind în Hristos "pacea celor de departe și celor de aproape" (Efes. 2, 17), Dumnezeu ne cheamă să ne facem fii Săi devenind "făcători de pace" (Mt. 5, 9). Cunoscând astfel "vremea cercetării noastre celei de sus", să ne rugăm astfel ca bunul Dumnezeu să ne învrednicească a ne alătura glasul nostru la cântarea Sfinților Îngeri de la Nașterea Sa în peștera Bethleemului, în casa pâinii Cuvântului lui Dumnezeu: "Slavă întru ce de sus lui Dumnezeu și pre pământ pace, întru oameni bunăvoire" (Lc. 2, 14). Amin.

Diac. Ioan Caraza

PREDICA LA SFÂNȚA MUCENIȚĂ FILOTEIA

(DESPRE CULTUL SFINȚILOR)

Împreună cu celelalte mari sărbătorisărbători și evenimente sfinte aniversate în timpul anului bisericesc și tradițional românesc, noi toți aducem astăzi un evlavios omagiu de recunoștință Sfintei Fecioare FILOTEIA, care de peste 600 de ani revarsă ajutor și bucurii duhovnicești în sufletele și viața celor care cu dragoste și încredere vin să ceară, prin rugăciune, binecuvântarea lui Dumnezeu și sprijinul ei, la Curtea de Argeș. Astfel, cu prilejul acestei sărbători — Sărbătoarea Sfintei Filoteia — înțelegem mai mult că Mănăstirea Curtea de Argeș nu este numai o legendă legată de epoca lui Neagoe Basarab (1512-1521), cu sacrificiul "Meșterului Manole", a soției sale, Ana și a celor "nouă meșteri mari, calfe și zidari"; această străveche așezare mănăstirească este în primul rând expresia sentimentelor celor mai sincere ale Poporului Român despre jertfa lui, pe care a pus-o la temelie tuturor marilor edificii laice (civile) și religioase, precum și a operelor de edificare și binefacere din patria noastră, atât în trecutul zbuciumat cât și în prezentul pe care îl trăim.

Domnul nostru Iisus Hristos, Răscumpărătorul lumii, Sfânta Fecioară Maria — Maica Domnului și maica noastră, dar și Sfinții — plăcuți lui Dumnezeu din toată istoria Bisericii, au fost și au rămas pentru poporul bincredincios român salvarea și speranța lui spre mai bine (Evrei 13, 7). Fără această stâncă a speranței, fără legătura noastră verticală și continuă cu Harul divin, s-a constatat că nu putem face nimic.

Asemenea strămoșilor și părinților noștri conștiința de menirea lor în Biserica Domnului și în viața acestui popor, să fim și noi mereu cu loare aminte la cuvintele adresate de Mântuitorul Iisus Hristos ucenicilor Săi, când le spune: "Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în El, acela aduce roadă multă, căci fără de Mine nu puteți face nimic". (Ioan 15, 5). "Dacă rămâneți întru Mine și cuvintele Mele rămân în voi, cereți tot ce voiți și se va da vouă" (Ioan 15, 7). Cultul Sfinților au ocupat și ocupă un loc deosebit în evlavia și în viața Bisericii Domnului. Sfinții sunt mijlocitorii și protectorii noștri în fața tronului lui Dumnezeu. Prezența lor binecuvântată în Biserică se manifestă prin viața lor demnă de urmat, prin icoanele și moaștele lor făcătoare de minuni. Prezența lor ne înconjoară cu o rază de lumină, cu un sentiment al prezenței lui Dumnezeu în viața Bisericii și în viața noastră. Sfinții sunt prietenii noștri, care se roagă cu noi și ne ajută în lupta noastră cu toate încercările vieții de a păstra mereu legătura conștiință cu Mântuitorul Iisus Hristos (Apoc. 5, 8; 8, 4).

Noțiunea de sfințenie (kadosh, agios, sanctus), presupune actul dependenței și al atașamentului nostru față de Dumnezeu. Sfințenia este o alegere, o punere deoparte în slujba lui Dumnezeu și la această stare de sfințenie sunt chemați toți oamenii (Ieșire 19, 5). "Sfințiți-vă și veți fi sfinți, ne spune Cartea Sfântă, că Eu, Domnul Dumnezeu vostru, sunt Sfânt" (Levitic 11, 44; I Petru 1, 15-16).

Creația lui Dumnezeu, ființa umană, prin urmare, este chemată și ea la sfințenie și poate participa la ea, dar într-un mod derivat: prin Har, creatura umană nu se bucură de sfințenie în virtutea propriei sale naturi, ci prin participare la sfințenia divină (Ieșire 3, 5). De aceea Domnul Iisus Hristos Se roagă Tatălui pentru noi zicând: "Părinte, vreau ca unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o, pentru că Tu M-ai iubit pe Mine mai înainte de întemeierea lumii... Pentru ei Eu Mă sfințesc pe Mine-Însumi, ca și ei să fie sfințiți întru adevăr..." (Ioan 17-24).

A avea credință dreaptă în Biserica cea una, sfântă, universală și apostolică a Mântuitorului Iisus Hristos, a duce o viață curată-feciorelnică, a face milostenie și a iubi pe toți oamenii în numele iubirii curate a lui Dumnezeu, este încă o dovadă de netăgăduit a chemării Sale spre sfințenie (Matei cap. 26), așa cum de fapt s-a stăruit să facă și a reușit cu Darul lui Dumnezeu Sfânta Muceniță Filoteia pe care o sărbătorim azi.

Omul ajuns odată la această participare a sfințeniei, prin Har, are menirea, ca și Sfânta Filoteia și ceilalți sfinți plăcuți ai lui Dumnezeu, să intervină și el pentru sfințenia semenilor săi, atât prin exemplul vieții sale cât și prin rugăciunea sa pentru alții. În Sfânta Scriptură, cartea lui Iov este în primul rând cea care vorbește despre intervenția oamenilor sfinți în fața lui Dumnezeu pentru semenii lor: "Robul meu, Iov, să se roage pentru voi; din dragoste pentru el, voi fi îndurător, ca să nu mă port cu voi după nepriceperea voastră" (Iov. 42, 8). În aceeași carte din Vechiul Testament este menționat de asemenea ajutorul dat de îngerii pentru obținerea cunoștințelor necesare (5, 1) și al sprijinului haric din partea lui Dumnezeu: "...Atunci s-a aflat un înger lângă el, un mijlocitor între cei vii, care să-i arate omului calca datoriei. Dumnezeu Se milostivește de el și-i zice îngerului: "Izbăvește-l ca să nu cadă în prăpastie; am găsit pentru sufletul lui prețul de răscumpărare!" (Iov 33, 22-24).

În Sfânta Evanghelică, (Luca 9, 307), Moise și Ilie îl înconjoară pe Iisus în timpul Schimbării la Față, iar Domnul spune că "dacă-Mi slujește cineva, să-Mi urmeze și unde sunt Eu, acolo va fi și slujitorul Meu". Sau: "Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti" (Ioan 12, 26).

Apologeții creștini din primele secole, căutând să scoată în evidență însemnătatea învățăturii Sfântului Apostol Pavel referitoare la unitatea sfinților cu Hristos Mântuitorul, prezintă printre altele acele mărturii caracteristice ale cultului sfinților în

Biserică unde se spune: "Și dacă un mădular suferă, spune Pavel, toate mădularele suferă împreună și dacă un mădular este cinstit, toate mădularele se bucură împreună" (I Cor. 12, 26).

De fapt, Biserica Mântuitorului Hristos, alcătuită din multe mădulare, adică din toți oamenii care au existat, care suntem în prezent și care vor urma după noi, este prezentată pe pământ și în cer, sub forma Bisericii slujitoare sau luptătoare (pe pământ) și a celei triumfătoare în cer. În Biserica slujitoare din lumea noastră, Dumnezeu a rânduit "pe unii ca să fie apostoli, pe alți prooroci, pe alții binevestitori (sau mărturisitori), pe alții păstori și învățători" (Efes. 4, 11). Iar toate acestea sunt rânduite "spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos (care este Biserica Sa), "până vor ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos" (Efes 4, 12-13), așa cum putem vedea în viața sfinților în general și îndeosebi, în viața binecuvântată a Fecioarei Filoteia de Curtea de Argeș, pe care o sărbătorim azi.

Tâlcuitoarii Sfintei Scripturi arată că întrecaga epistolă către Evrei este întrepătrunsă de învățătura comuniunii sfinților: "Îngeri, se spune aici, care nu sunt toți duhuri slujitoare, trimiși ca să slujească pentru cei care vor fi moștenitorii mântuirii?" (Evrei 1, 14) "Pentru că și cel ce sfințește și cei ce sunt sfințiți, dintr-unul sunt toți; de aceea nu se rușinează să-i numească pe ei frați" (2, 11). Iar în altă parte, fiind convins de însemnătatea participării celor drepti la sfințenie, prin har, Apostolul Pavel îi îndeamnă pe cititorii săi de atunci și de azi zicând: "Aduceți-vă aminte de marii voștrii, care v-au grăit vouă cuvntul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și le urmați credința" (Evrei 13, 7).

Așa încearcă să facă Biserica Ortodoxă de fiecare dată când sărbătorește ziua de naștere sau trecerea la cele veșnice a unuia din înaintașii săi, sfânt și plăcut lui Dumnezeu. Creștinii adevărați ai Bisericii Domnului au credința fermă și convingerea că sfinții sunt vii în fața lui Dumnezeu și ei se roagă neîncetat pentru luminarea și salvarea sufletelor fraților lor din Biserica Slujitoare. Apocal.I.P.S.a vorbește de sfinții martiri sau mucenici aflați în rugăciune înaintea scaunului lui Dumnezeu și în fața Mielului: "Aceștia sunt cei care nu s-au întinat cu femeii, căci sunt feciorelnici. Aceștia sunt care merg după Miel oriunde se va duce. Aceștia au fost răscumpărați dintre oameni (și au devenit pângă lui Dumnezeu și Mielului. Iar în gura lor nu s-a aflat minciună, fiindcă sunt fără prihană... odihnească-se de ostenele lor căci faptele lor vin cu ei" (Apoc. 14, 4, 13).

Învățătura despre cultul sfinților s-a transmis de la Apostoli și se menține în Biserică pornind în fond de la revelația Biblică a comuniunii lor cu cei de pe pământ. *Una dintre cele mai vechi dovezi creștine despre cultul sfinților — Martyrium Polycarp —* compus pe la anul 156, în care este prezentat cultul (slujba) Sfântului Policarp de Smirna și chemarea Bisericii adresată creștinilor de a-l cinsti și urma pe acelar bărbat apostolic și martir ars pe rug pentru Hristos.

Cultul martirilor și al sfinților în general ia naștere, în Noul Testament, odată cu aniversarea morții lor pentru Hristos, "Dies natalis", ziua nașterii spirituale pentru viața veșnică. Dar sfinții continuă să rămână în Biserica luptătoare prin comuniunea lor cu Hristos, care este Capul întregii Biserici-luptătoare și triumfătoare. Inscriptiile de pe mormintele martirilor (din primele secole) și îndeosebi cele din catacombe, ne vorbesc în mod direct despre cultul sfinților din timpul persecuțiilor, potrivit acestor inscripții, martirii sunt advocații creștinilor (Fer. Augustin, P. L. 38, 1209). Marele scriitor creștin Origen ne spune că martirul, deci mucenicul, este un "izvor de har" pentru toți creștinii. Vorbind despre Sfânta Liturghie, Origen aduce un argument fundamental în sprijinul cultului sfinților: "Rugăciunea celor de pe pământ, și a celor din cer, spune el este una și nedespărțită, deoarece sufletele martirilor, ale îngerilor și

ale oamenilor iau parte împreună la oficierea actului liturgic. De aceea noi facem parte din comuniunea sfinților (sanctorum socios), și prin această comuniune cu ei suntem în același timp în comuniune cu Preasfânta Treime (P. G. 12, 437, 909).

Biserica triumfătoare a sfinților o susține pe cea slujitoare (luptătoare) de pe pământ, iar sfinții prin dragostea lor față de noi oamenii, care ne luptăm cu toate ispitele din lume, devin ajutătorii și tămăduitori ai neputințelor noastre.

Deși trupurile sfinților au fost și mai sunt străpunse de sabie, sau în cazul Sfintei Filoteia de barda nemiloasă a tatălui ei cel străin de Dumnezeu, sufletele lor n-au fost niciodată abătute de la dragostea lui Dumnezeu în care se cuprinde și iubirea față de oameni.

După învățătura străveche a Bisericii noastre, fiecare sfânt martir, fiecare ales al lui Dumnezeu, în momentul trecerii sale din lumea aceasta, intră în Împărăția lui Dumnezeu, în Biserica triumfătoare, pentru ca acolo să primească bucuria deplină a ostenețelor sale (Matei 25, 21-23) și tot de acolo să intervină la Dumnezeu prin rugăciune, în sprijinul semenilor săi din Biserica noastră terestră. De aceea Biserica cea adevărată a Mântuitorului Hristos, prețuind și intervenția sfinților în viața ei, se adresează lui Dumnezeu și lor cu laude ca acestea: "Mărire ție Hristoase Dumnezeule, lauda Apostolilor și bucuria Mucenicilor, a căror propăvăduire este Treimea cea de o ființă". Sau: "Sfinților mucenici, care bine v-ați nevoit și v-ați încununat, rugați-vă Domnului să se măntuiască sufletele noastre" (Troparele Sfinților Mucenici).

De aceea înălțăm noi astăzi, în mod deosebit, Sfintei Filoteia laude ca acestea: "Întru răbdarea ta ți-ai agonisit plata ta, fericită Filoteia, întru ispite neîncetat răbdând, întru bătăi suferind, întru necazuri binevoind, pe săraci miluindu-i și pe flămânzi săturându-i; roagă-te lui Hristos Dumnezeu, bună Fecioară, să se măntuiască sufletele noastre" (Troparul Sfintei 7 decembrie, Minei). Sau alte laude prin care spunem: Bucură-te și te veselește, Sfântă Muceniă Filoteia împreună cu toate fecioarele cele înțelepte, căci ți-ai păzit mereu candela ta aprinsă, prin viața curată, prin milostenie și iubire față de toți oameni și față de Mirele tău Hristos, pe care l-ai dorit și l-ai întâmpinat cu întreagă înțelepciune în toată viața ta (Matei 25, 1-13). Bucură-te, că și întunericul tuturor încercărilor care veneau asupra ta din cauza uneltirilor diavolului și a celor care erau străini de idealurile sfinte ale vieții creștine, ai rămas nebiruită de rău și de păcate grele. Bucură-te fericită, cea de fapte bune plină; Bucură-te, că prin chinuri te-ai îmbrăcat cu lumină; Bucură-te, milostivă, cea de săraci iubitoare; Bucură-te, că pe domnul Iisus L-ai dobândit acum mire; Bucură-te că guști acum a raiului îndulcire! (Din Acatistul Sf. Filoteia).

Noi, cei de azi, ca și generațiile de creștini din primele secole, ținem și practicăm credința fermă în ajutorul sfinților pentru binele bisericii și mângâierea sufletelor noastre. Așa cum spunea Origen, spunem și noi: "Numai Mielul șterge păcatul lumii: sfinții înalță rugăciunile lor la Dumnezeu" (P. G. 12, 156). Iar Sfântul Ciprian de Cartagina vorbește despre sfinți a căror moarte nu întrerupe rugăciunea lor pentru cei vii (Epist. 60, 5) Sfântul Irineu al Lionului o numește pe Sfânta Fecioară Maria "Apărătoarea" (advocata), care mijlocește pentru Eva și pentru toți urmașii ei (P. G. 7, 1180), rol pe care Sfântul Grigore de Nisa îl atribuie tuturor sfinților ("În XL Martyres").

Preacinstirea Maicii Domnului, cinstirea îngerilor și a sfinților în general creează în Ortodoxie, deci Biserica cea adevărată a lui Hristos, o atmosferă de familie spirituală, atmosferă plină de iubire și de liniște cu privire la lumea de dincolo. Acest cult al sfinților nu poate să fie separat de iubirea lui Hristos și Bisericii Sale, căci atât Biserica cea luptătoare cât și cea triumfătoare formează singurul și adevăratul trup al lui Iisus Hristos (Efes. 1, 22-23; 5, 23).

Deci așa cum s-au luptat sfinții și au ajuns să fie încununăți cu slavă, și noi avem chemare să viețuim ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile

îndurării, cu bunătațe, cu smerenie, cu blândete, cu îndelungă răbdare, îngăduindu-ne unul pe altul” (Colos. 3, 12-13), având-o în același timp, model de urmat și pe Sfânta Filoteia ocrotitoarea acestor străbune meleaguri românești binecuvântate de Dumnezeu și presărate cu jertfele părinților și strămoșilor noștri.

Dar începând cu anul 1992 în ceata aleșilor lui Dumnezeu au fost învredniciți să intre și alți mărturisitori și nevoitori din Biserica ortodoxă Română. Căci Sfântul Sinod de la București, la 20-22 iunie din acest an, chemând în ajutor pe Milostivul Dumnezeu, a hotărât în chip soboricesc ca acei oameni sfinți și intrați în conștiința și în evlavia poporului ortodox să fie cinstiți în întreaga Biserică românească; să fie înscrși în calendarul bisericesc, în zilele în care s-a rânduit, întocmindu-li-se sinaxare, slujbe deosebite și zugrăvindu-li-se chipul pe icoane.

Astfel, fiind venerați de poporul binecredincios, iar din acest an trecuți oficial (canonic) în rândul sfinților și srbătoriți, la date diferite, în decursul anului, sfinții: Ioan de la Prislop (la 13 septembrie), Antonie de la Iezerul-Vâlcea (la 23 noiembrie), Danil Sihastrul (la 18 Decembrie), Gherman din Dobrogea (la 29 februarie), Ioan de la Neamtu-Hozevitu (la 5 august), Cuvioasa Teodora de la Shila (la 7 august), Ioan din Gales și Moise din Sibiel (la 21 octombrie), Ierarhul martir Antim Ivireanul (la 27 septembrie), Iosif Mărturisitorul din Maramureș la (24 aprilie), Ierarhul Ghelasie de la Râmet (la 30 iunie), Leontie de la Rădăuți (la 1 iulie), Ștefan cel Mare și Sfânt al Moldovei (la 2 iulie) și Sfinții Martiri Brâncovineni: Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ștefan Radu, Matei și sfetnicul Ianache, dar și alți martiri mai vechi, îndeosebi din părțile Dobrogei daco-romane, în număr de 37, martirizați la date diferite, au fost alăturați Sfinților din calendarul nostru ortodox român.

Sfântul Sinod a rânduit chiar și o srbătoare comună, specială, pentru toți aleșii lui Dumnezeu, știuți și neștiuți, numită “Duminica Sfinților Români”, care va fi așezată, începând cu anul 1993, în calendarul Bisericii noastre, în fiecare an, în a doua duminică după Pogorârea Sfântului Duh, arătându-se prin aceasta lucrarea Sfântului Duh în Biserica noastră de-a lungul veacurilor.

Sfinții ierarhi, preoți, diaconi slujitori ai Bisericii, cuvioși și cuvioase femei, martiri ai credinței, români uciși de oștile păgâne, precum și cei care au căzut în luptă cu aceștia sau în amară robie pentru credință, pentru Biserică și toți oamenii cu viață sfântă, vor fi deci srbătoriți în “Duminica Sfinților Români”, alături de ceilalți sfinți ai Bisericii Universale.

Să avem convingerea că sfinții sunt martori și slujitori ai lui Dumnezeu; că după trecerea lor în viața veșnică, misiunea lor se înrudește cu cea a îngerilor; că un sfânt este cel în care “viețuiește Hristos” (Gal. 2, 20); că un sfânt este cel în care Tatăl și Fiul își fac locaș (Ioan 14, 23). Această stare de apropiere și de legătură stransă cu Divinitatea nu se întrerupe prin moartea fizică a celor plăcuți ai lui Dumnezeu: “...Cel ce ascultă cuvintele Mele și crede în Cel ce M-a trimis pe Mine, spune Mântuitorul Hristos, are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață” (Ioan 5, 24).

Aflându-se în apropierea Sfințelor Srbători ale Nașterii Domnului și Anului nou, să ne pregătim mai stăruitor pentru primirea Pruncului ce se naște duhovnicește în ieslea sufletului nostru, în societatea noastră atât de puțin pregătită pentru primirea Lui și în viața poporului român, care are atâta nevoie de prezența și binecuvântarea Celui ce vine întru Numele Domnului (Ioan 12, 13).

Să cerem prin rugăciuni mai stăruitoare Harul sfânt adus în lume prin Nașterea Domnului, ca să se instaureze cât mai curând și în viața noastră pacea, armonia și unitatea poporului român de pretutindeni, ca să ne învrednicim și noi a cânta împreună cu îngerii, cu Sfânta Filoteia și cu toți sfinții: “Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună-voire” (Luca 2, 14).

Arhim. Dr. CHESARIE GHEORGHESCU

CUVÂNT LA SFÂNTUL IERARH NICOLAE

“Îndreptător credinței și chip blândețelor”

Cel drept face voia lui Dumnezeu, păzește poruncile, este plăcut Domnului și folositor oamenilor în viața pământească, precum și după moarte. Acestuia i se cuvine aleasă cinstire.

Este ceea ce Biserica, prăznuiește în fiecare an în ziua de 6 decembrie, pe sfântul și marele ierarh Nicolae, “cu cântări ca să ne luminăm prin rugăciunile lui”.

Dar cu ce cununi de laudă vom încununa pe arhierul din Mira Lichiei? Cu ce cântări vom preamări pe Păstorul? Care strălucire din razele acestui luceafăr al Ortodoxiei vom pune să lumineze sufletele noastre?

În cărțile noastre de slujbă, Sfântul Nicolae este numit “îndreptător credinței și blândețelor”, “locaș curat al faptelor bune”, “nebiruit de ispite”, “purtător de Dumnezeu, virtuți care îl îndreptățesc să stea în rândul sfinților la loc de cinste.

Sfântul Nicolae a fost atât de puternic în credință încât bine zice o cântare bisericască de laudă, că “Apostolii cu îngerii se minunează de credința lui”. Afost un păstor, atât de înțelept al turmei sale, în vreme de mari tulburări, că este așezat pe scaunul vredniciei arhieriești împreună cu duhovnicescul Ioan Gură de Aur și cu marele Vasile din Cezareea Capadociei.

Sfântul Nicolae este unul dintre cei mai populari sfinți din Sinaxarul Bisericii noastre. Ceea ce l-a impus pe Sfântul Nicolae în conștiința credincioșilor, mai mult decât pe alți sfinți, a fost bunătatea inimii sale, revărsată către alții. Sf. Nicolae este numit și prețuit în Biserica creștină ca modelul iubirii lucrătoare, chipul blândețelor, cald folositor al celor necăjiți, mângâierea celor de plang și părintele săracilor. În Biserica noastră și în evlavia creștinilor de pretutindeni Sf. Nicolae este cinstit ca unul care scapă pe toți cei din necazuri și nenorociri cu puterea și sprijinul său, cu iubirea sa față de oameni. Biserica i-a închinat o zi pe săptămână, joia, când numele lui este pomenit în mod deosebit. Numele Sfântului Nicolae este luat foarte des ca nume de botez sau de familie. Nenumărate sunt și sfintele Biserici închinat Sfântului Ierarh Nicolae.

Sfântul Nicolae a văzut lumina zilei la anul 270 în cetatea Patara din părțile Lichiei, în partea sudică a Asiei, între insulele Creta și Cipru. Părinții săi, Teofan și Nona, erau oameni de cinste în Patara, nu atât prin noblețea sângelui, cât prin evlavia creștinească, temători de Dumnezeu, dreptcredincioși, buni și milostivi. Dispuneau de o frumoasă avere, dar nu o foloseau pentru parade sau plăceri, ci pentru binefaceri; adevărate modele de virtute, exemple vii pentru fiul lor, Nicolae!

Nicolae a fost singurul copil la părinți. Din pruncie a manifestat înclinare spre pietate. Încă înainte de a ajunge la vârsta maturității depline, legea cea sfântă era îndreptare vieții sale. Potrivit caracterizării ce i-a făcut-o Metodiu, patriarhul Constantinopolului, ființa lui era “un sanctuar de nevinovăție și de sfințenie”. Se vorbește adesea de minuni săvârșite în timpul copilăriei sale, de aceea este privit, invocat și serbat Sfântul Nicolae, ca patron al copiilor.

La școală s-a arătat plin de înțelepciune; s-a deprins repede cu studiul Sfințelor Scripturi — hrana lui sufletească de fiecare zi — reținând tot ceea ce era de folos pentru a ajunge la “starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efeseni IV, 13).

În perioada adolescenței a îmbinat armonios munca cu rugăciunea și a reușit să se împotrivescă “întăritărilor patimilor și aprinselor săgeți ale vicleanului”. Cea mai mare parte a timpului și-o petrecea în Biserică, rugându-se neîncetat, și

îndeletnicindu-se cu citirea de cărți sfinte, care îi întăreau sufletul și credința în Dumnezeu.

Sfântul Nicolae avea un unchi ce același nume, care era Episcop al locului. Acesta, văzându-și nepotul cum sporește în fapte bune, urgisind cele deșarte, l-a luat pe lângă sine, pregătindu-l pentru preoție. La scurtă vreme după hirotonisirea întru preot a nepotului său bătrânul episcop a plecat la Ierusalim să se închine la Locurile Sfinte. Pană la întoarcere, a incredințat conducerea Bisericii nepotului său. Între timp, părinții Sfântului Nicolae au trecut la cel veșnice, el rămânând moștenitorul unei averi, pe care a împărțit-o săracilor. Milostenia o făcea în taină, potrivit cuvintelor Mântuitorului "nu faceți milostenia voastră înaintea oamenilor ca să aveți lauda lor" (Mat. VI, 1-4).

De menționat este cazul cu cele trei fete ajunse în cumplită sărăcie pe care Sf. Nicolae le-a scăpat de la pierzare.

În apropierea casei Sfântului Nicolae trăia un tată văduv, de neam bun, care era pe cale să azvârle în brațele desfrâului cele trei fete ale sale, neavând cu ce le hrăni și înzestra. Atunci Sf. Nicolae, cu discreția proprie actelor de milostenie creștinească, a aruncat noaptea, de trei ori la rand, câte o pungă de bani în casa vecinului, salvând fetele de la desfrâu și dându-le posibilitatea de a se căsători după rânduială. Tatăl fetelor, descoperindu-l pe binefăcător, s-a aruncat la picioarele lui numindu-l "îngerul cerului" care i-a păstrat nevinovăția fetelor, iar lui, viața și onoarea.

După multe și minunate fapte de milostenie Sfântul Nicolae s-a hotărât să meargă și să se închine la Locurile Sfinte. În timpul călătoriei sale s-a pornit o furtună mare, pe unde unde călătorea Sfântul Nicolae, la ale cărei potoliri au contribuit rugăciunile sale. Ajunge la Ierusalim, și urcă muntele Golgota îngenuchind înălăcrămat la locul Crucii salvatoare a neamului omenesc.

Reântors pe pământul patriei sale a poposit la Mănăstirea Sionului, zidită de bunicul său. Dorea mult să rămână aici pentru tot restul vieții sale. Dar într-o zi, stând la rugăciune, a auzit un glas de sus: "Nicolae, nu este aceasta holda pe care ai să mi-o aduci roadă, ci întoarce-te printre oameni ca ei să primească prin tine numele Meu". Atunci Sfântul Nicolae s-a supus și s-a întors în cetatea Mirelor Lichiei, unde nimeni nu-l cunoștea. La moartea episcopului din Mira Lichiei, cel care a fost găsit vrednic să ocupe scaunul arhieresc, a fost Sfântul Nicolae. N-a dezmintit așteptările, dovedindu-se un neînfricat apărător al dreptei credințe.

În acea vreme a înfruntat cu bărbăție vrășmășia împăraților Diocletian și Maximilian. Însă, pe parcursul timpului, Sf. Nicolae a fost prins de magistrații păgâni, chinuit și aruncat în închisoare cu mai mulți creștini.

Dar împăratul Constantin cel Mare deschizând toate temnițele unde erau depuși creștinii, l-a eliberat și pe Sf. Nicolae care, întorcându-se către credincioșii din Mira Lichiei, a fost primit cu mare bucurie și dragoste.

În acea vreme însă, viața internă a Bisericii era primejduită prin răstălmăcirea dreptei credințe de către eretici, între care se număra și Arie, cel care prin învățătura lui știrbea divinitatea Fiul lui Dumnezeu. Atunci Sf. Nicolae, fiind alături de Sf. Atanasie cel Mare se ridică împotriva ereziei arianiste participând la primul sinod ecumenic (325), contribuind la combaterea ei, și la fixarea dreptei credințe.

Ceea ce l-a ridicat pe Sf. Nicolae, în mod deosebit, pe scara valorii morale, a fost iubirea față de oameni, bunătatea sa manifestă prin fapte de caritate în vremuri de foamete și mizerie. Bunătatea lui sufletească a generat acte de dreptate.

Sfântul Nicolae s-a mutat la Domnul la adânci bătrânețe, în anul 343 în ziua de 6 decembrie. Trupul lui a fost păstrat în Mira 744 de ani. Pe timpul împăratului Alexios I Comneanul, fiind amenințată localitatea Mira de năvala păgânilor, moaștele Sfântului Nicolae au fost duse în sudul Italiei la Bari, anul 1087 — în marea catedrală "San Nicola", unde au rămas până astăzi.

În pictura bisericilor noastre Sfântul Nicolae este zugrăvit în odăjdii arhieresti, ținând în mână o carte. Cartea este Sfânta Scriptură din care a cules miezul învățaturii celei folositoare. Pe ea s-a sprijinit în combaterea arianismului și urgisirea răutăților cei i-au stat în cale. Numele de Nicolae înseamnă în limba greacă "învingător", și într-adevăr, grație calităților sale, n-a rămas nici o clipă I.P.S.ă neîmplinită, nici o răutate neînvinsă! Personalitatea lui morală se impune cu deosebire prin simplitatea spiritului și bunătatea inimii, câștigate prin înțeleapta povățuire a părinților, prin strădania proprie și sub oblăduirea acțiunii proniatoare divine.

Sfântul Nicolae a realizat aceste stări trăind viața pe un plan de desăvârșire orală, străin de pofte senzoriale, departe de valtoarea patimilor și a fărădelegilor.

Sfântul Nicolae a realizat armonia și frumusețea în sufletul său, pentru ca din belșugul lui să se împărtășească cei în I.P.S.uri trupești și sufletești.

Nu întâmplător, Sfântul Nicolae a fost numit "îndreptător credinței", aceasta fiindcă a nimicuit cu îndrăzneală învățăturile eresurilor.

Deasemeni, pe merit este numit și "chip al blândețelor", fiindcă a biruit potrivnicii prin forța spiritului său. "Cu smerenie a dobândit cele înalte, cu sărăcia cele bogate", de aceea îl laudăm cu credință și săvârșim pomenirea lui. Prin această stare a sufletului, Sf. Nicolae s-a învrednicit a iubi binele așa cum îl iubește Dumnezeu.

Pentru sfințenia vieții sale, noi îl cinștim în mod deosebit și îl rugăm să ne vină în ajutor pe drumul izbăvirii noastre. De peste veacuri ajunge la noi lumina lină a iubirii de oameni a marelui patron al săracilor, slăvitul Părintele nostru ierarh Nicolae, făcătorul de bine și de minuni. Chipul blândețelor sale ne zâmbește de pe icoană și ne zice: "Fiți și voi următorii mei, precum și eu am urmat lui Hristos"- Amin.

Preot Constantin Dăscălescu

**PREDICA
LA SFÂNTUL ARHIDIACON
ȘTEFAN
(27 DECEMBRIE)**

"Și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duh Sfânt"

În măritul sobor al sfinților și martirilor, care alcătuiesc cununa de-a pururi neveștejită a Sfintei noastre Biserici, strălucește, asemeni unui mărgăritar de preț, Sfântul Arhidiacon Ștefan, a căru prăznuire o facem astăzi.

În urma cuvântării de la Cincizecime, când Sfântul Duh S-a pogorât peste Apostoli în chip de limbi de foc, a luat ființă prima comunitate creștină, în Ierusalim, condusă de Sf. Apostoli, având o formă nouă și o normă de viață: trăiau în comunitate frățescă, urmând învățătura lui Iisus Hristos, frângând pâinea și rugându-se. Potrivit virtuților acestei comunități, cei mai înstăriți își vindeau averile, iar prețul lor era pus la dispoziția Apostolilor, care-l foloseau pentru ajutorarea săracilor, a văduvelor și a orfanilor.

Într-o bună zi, însă, s-au ivit certuri pe considerentul că unele văduve nu erau luate în seamă când se împărțea milostenia. Ca să taie din rădăcini răul, Apostolii au adunat pe credincioși și i-le-a spus: "Nu este drept ca noi, lăsând deoparte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese. Drept aceea, fraților, căutați șapte bărbați dintre voi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rândum la

această slujbă. Iar noi vom stăruî în rugăciune și în slujirea cuvântului. Și a plăcut cuvântul înaintea întregii mulțimi, și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duh Sfânt, și pe Filip și pe Prohor, și pe Nicanor, și pe Timon, și pe Parmena, și pe Nicolae, prezelit din Antiohia” (Fapte 6, 2-5).

S-a ales numărul de 7 diaconi, deoarece numărul 7 este consacrat în Sfânta Scriptură. În Apocal.I.P.S.ă citim: “...cele 7 duhuri care sunt înaintea tronului Lui” (Apoc. 1, 4), adică cele 7 duhuri care servesc Mântuitorului. Numele lor fiind Grecești, unii exegeți au înclinat să creadă că ei sunt greci, lucru nu tocmai adevărat, deoarece evreii, — mai ales cei din diasporă —, obișnuiau să poarte nume grecești. Cei 7 au fost duși înaintea Apostolilor, care s-au rugat și și-au pus mâinile peste dânsii, hirotonisindu-i astfel diaconi (Fapte 6, 6).

Misiunea celor 7 diaconi era de a-i ajuta pe Apostoli în slujbă. Sfântul Justin Martirul (Apologia II) spune că: “diaconii duceau Sfânta Împărtășanie la cei care nu puteau veni duminica la un loc cu ceilalți creștini”. Sfântul Policarp (Epistola către Filipeni) numește pe diaconi nu slujitori ai oamenilor, ci ai lui Dumnezeu și ai lui Iisus Hristos. Sfântul Ignatie Teoforul spune că diaconii sunt lucrătorii Tainelor lui Dumnezeu. Un singur lucru este însă cert, că datoria celor 7 era nu numai de a împărtăși hrana celor săraci, ci și de a ajuta pe episcopi și pe preoți la serviciul divin, predicând Evanghelia lui Iisus Hristos, împărțind anafura sau Sfânta Împărtășanie.

Sfântul Ștefan pe care-l pomenim astăzi, era primul între ceilalți diaconi, fapt care era numit Arhidiacon.

Sfântul Ștefan era iudeu de origine, lucru spus de el însuși în apărarea sa. Numele Ștefan este de origine greacă și înseamnă cunună. El făcea minuni și semne mari în popor, lucru datorită căruia și-a atras invidia și răutatea mai marilor Sinedriului. Împotriva lui s-au ridicat unii prin sinagoga ce se zicea a Libertinilor și a Cireneilor și a Alexandrinilor, sfātuindu-se cu Ștefan. El era plin de darurile Sfântului Duh, de putere, de credință, iar înțelepciunii lui nu se putea împotrivi nimeni, datorită învățaturii divine pe care o posedea și puterii Duhului Sfânt, care vorbea prin gura lui.

Ascultătorii, văzând că nu pot răspunde, au început a-l urî, și a-l acuza de blasfemie. Aceasta constituia în mâna lor un mijloc sigur de a reduce îndată la tăcere pe cineva. Altă procedură ar fi durat prea mult. Autoritatea romană, colonizatoarea Țării Sfinte în acele vremuri și singura care avea dreptul de viață și de moarte asupra cetățeanului, căuta să înfranzeze violența potrivnicilor. A acuza pe cineva de blasfemie și a-l omorî pentru aceasta, era un mijloc expeditiv și care evita amestecul autorităților romane.

În ce constă blasfemia? Că a vorbit despre Moise defavorabil, că a declarat legea mozaică abrogată, că Iisus Hristos este Mesia și Fiul lui Dumnezeu, etc. Pentru aceste acuzații, Arhidiaconul Ștefan a fost dus înaintea sinedriului. Au pus martori mincinoși, care au spus că l-au auzit când a hulit împotriva Legii și a Sinagogii. Și ațintindu-și toți cei adunați acolo ochii asupra lui, au văzut fața lui ca o față de înger. Caiafa l-a întrebat pe Arhidiaconul Ștefan ce are de zis la acuzațiile ce i se aduc. Atunci Ștefan a răspuns, apărând și credința și arătând că el nu este vinovat de blasfemie; că el nu a declarat nimic nici împotriva lui Moise, nici împotriva templului, ci dimpotrivă, acuzatorii lui sunt vinovați de greșelile pentru care este acuzat el. Întreaga cuvântare a lui Ștefan a scos în evidență un singur lucru: frumusețea și sublimitatea credinței creștine. Cu sufletul plin de bucuria mărturisirii lui Hristos, Sf. Arhidiacon Ștefan a zis: “Iată văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu!” (Fapte 7, 56).

Aceste cuvinte au fost suficient de grave, pentru ca întreg procesul să ia sfârșit. Nici nu s-a mai așteptat rostirea sentinței și Ștefan nu a mai fost dus la guvernatorul roman. Și-au astupat urechile și s-au aruncat asupra lui, l-au scos afară din cetate, unde l-au supus pedepsei pentru vinovăția de blasfemie, anume uciderea cu pietre.

Trebuia scos afară din oraș pentru că legile nu permiteau omorârea cuiva în interiorul orașului. Cei care auziseră blasfemia trebuiau să pună mâinile pe capul yinovatului și să declare că sângele acestuia să cadă asupra lor, pentru că el blasfemiase numele lui Dumnezeu, după care aceeași martori aruncau primele pietre asupra lui și apoi îi urmau ceilalți.

În timp ce pietrele cădeau asupra lui, Sf. Arhidiacon Ștefan se ruga, zicând: "Doamne, Iisuse, primește duhul meu" (Fapte 7, 59). În timp ce se ruga Sf. Arhidiacon Ștefan a stat în picioare, dar pe măsură ce era lovit cu pietre și-a plecat genunchii și a strigat cu glas mare: "Doamne, nu le socoti păcatul acesta" (Fapte. 7, 59). Prin rugăciunea și moartea sa a fost întrutotul următor și ascultător poruncii Mântuitorului Iisus Hristos.

Ultimul verset al capitolului 7 din Faptele Apostolilor ne spune că: "Zicând acestea, a răposat" (Fapte 7, 60). Astfel, el a suferit moartea dreptilor. Trupul Sfântului Ștefan a rămas în afara cetății, o zi și o noapte. Astfel s-a sfârșit Sfântul Arhidiacon Ștefan, cel care și-a pus viața pentru iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui, având puterea învățării Evangheliei lui Hristos și luând temei pentru ostenele sale sfințenia, lui Dumnezeu. De aceea, Biserica îl prăznuiește ca pe un vas ales cu cântări și rugăciuni, împodobindu-ne sufletul cu tăria credinței în Domnul nostru Iisus Hristos și a sfinților Său în veci Amin!

Diacon Ionescu Aurel

ARTICOLE ȘI STUDII

PREDICA, PARTE INTEGRANTĂ A CULTULUI DIVIN

Preliminarii. Este unanim recunoscută frumusețea și armonia cultului ortodox, mai ales acolo unde se săvârșește cu toată responsabilitatea, în Sfintele Lăcașuri îngrijite și împodobite cu cele de trebuință, cu slujitorii vrednici și devotați înaltei misiuni încredințată lor. Cultul nostru ortodox — mărturisește sensibilul dogmatist Sergiu Bulgakov — este “ceva unic în creștinătatea întreagă. El unește culmile inspirației creștine cu cea mai frumoasă moștenire antică primită din Bizanț. Viziunea frumuseții spirituale se unește cu cea a frumuseții lumii... Este cerul pe pământ, manifestarea frumuseții lumii spirituale, este arta ideală, care prin ea însăși ne dă sentimentul dulceții Bisericii”¹.

Sf. Grigore de Nazians, în cunoscuta lucrare a Elogiul lui Vasile, cel numit sfânt de posteritate, consemnează în cuvinte impresionante un crâmpci din prăznuirea Epifaniei în catedrala din Cezarea Capadociei. Împăratul Valens, cel care s-a arătat la început adversar Sf. Vasile, care slujea aici, a intrat în timpul slujbei în Biserică și “văzând acea mare de capete și ordinea desăvârșită i se păru ceva mai degrabă îngeresc decât omenesc, mai ales după ce văzu pe Vasile cu trupul nemișcat, cu privirea și sufletul liniștit, stând drept ca o columnă înaintea lui Dumnezeu și a Altarului...”².

Cultul, atunci când este săvârșit în toată bogăția și frumusețea lui face să vibreze sufletul omenesc și sensibilizează chiar și inimile păgâne. O veche legendă spune că rușii, păgâni încă, dar doritori să afle adevărata credință, au timis o solie la Constantinopol, care asistând la o slujbă săvârșită în Biserica Sf. Sofia, i-au spus la întoarcere Țarului Vladimir că au văzut “raiul pe pământ” și că “în Biserica Bizanțului îngerii cântă împreună cu oamenii...”³ Urmarea a fost, se știe, încreștinarea țarului și a poporului rus, la anul 988.

Aceste pledoarii pentru frumusețea cultului ortodox nu sunt niște impresii sporadice, limitate numai la câteva citate, ca cele de sus. Judecând aceste însemnări prin prisma situației reale actuale în Biserica Ortodoxă, putem mărturisi fără teama de a greși acest adevăr: Bisericile noastre sunt mai frumoase ca oricând, atât prin forma arhitecturală cât și prin bogăția picturii și a celorlalte podoabe sfinte: preoții, îmbrăcați în veșminte pe zi ce trece tot mai strălucitoare, săvârșesc fără înecetare sfintele slujbe- mângâiere în slujba cultului.

Iar frumusețea și sublimitatea cultului impune de la sine predici și predicatori pe măsura exigențelor unui cult autentic și, în același timp, pe măsura vremilor ce le trăim.

În cele ce urmează vom căuta să arătăm legătura intimă, organică, între cult și predică și mai ales faptul că predica este un act liturgic, cu un profund caracter de rugăciune, integrat cultului, nu rupt și independent de acesta.

A. Locul și menirea predicii în cultul ortodox. Scopul suprem al slujbelor sfinte este a-i conduce pe credincioși la starea de comuniune cu Dumnezeu. Predica va fi aceea care, dându-le o credință luminată, va deschide calea spre această comuniune, după cuvântul Sf. Ap. Pavel: “Credința este din auzire, iar auzirea prin Cuvântul lui Hristos” (Romani, X, 17).

În Biserica primară, slujbele nu erau niciodată lipsite de cuvânt. Alături de lecturile biblice, de rugăciuni, imne și cântări duhovnicești, era prezentă omila sau predica, legată de explicarea textelor citite.

În veacul de aur al creștinismului (sec. IV), alături de sfintele slujbe care la Bizanț ating un fast impresionant, predica este ridicată la culmi neîntrecute până azi, în special prin cel cărui creștinătatea i-a păstrat numele cu epitetul "gură de aur". După acest veac, din nefericire, a urmat o perioadă de oarecare stagnare a predicii, socotindu-se, greșit, că ea nu este absolut necesară, "bogăția cultului fiind destul de instructivă"⁴. Această concepție a avut ecouri din păcate și la noi până aproape de vremea noastră, încât — spre surprinderea noastră — un preot ortodox chiar a putut publica o Astfel de părere: "Predica este zadarnică, pentru că nu se încadrează în unitatea de viață ortodoxă. Ea aparține duhului protestant și transpusă la noi apare ca prunul altoit pe cireș..."⁵. Absurditatea acestei păreri este atât de evidentă încât nici nu merită oboseala combaterii. Trebuie să recunoaștem însă că, sporadic, am întâlnit în istoria Bisericii noastre și întâlnim din nefericire și azi, atitudini favorabile acestei greșite păreri, încât unii slujitori s-au limitat și se limitează la oficierea serviciului divin la predică, din motive diverse, care nu le pot face cinstă în nici un caz. Aceste greșeli particulare nu pot fi puse pe seama întregirii Bisericii Ortodoxe, dar protestanții s-au grăbit să ne acuze că în cultul Ortodox s-a pus un accent aproape exclusiv pe latura liturgic-harismatică. Pe romano-catolici, pe undeva cu dreptate i-au clasat ca Biserică latreutică prin excelență, uitând că ei — protestanții — au căzut la extrema opusă prin ridicarea slujirii didactice la rang prim, micșorând pe cea latreutică și suprimând-o total pe cea harismatică. După concepția lui Luther, cuvântul, predica, are o putere supranaturală, teză profesată și azi, cu care nu putem fi în nici un caz de acord⁶. Așa au ajuns protestanții care au sacrificat cultul în favoarea predicii, în consecință introducând o astfel de supremație a cuvântului, încât "intenția de a edifica pe credincioși a atrofiat trebuința de a adora pe Dumnezeu"⁷. Ei au diminuat atât de mult rugăciunea liturgică, încât a devenit ca un simplu apendice al predicii.

Biserica Ortodoxă, atentă la aceste atitudini și la propriile greșeli, a luptat prin slujitori competenți, pentru restabilirea echilibrului cult-predică, echilibru hotărâtor în viața unei Biserici autentice. Iată, bunăoară, opinia în această privință a unui mare ierarh al vremii noastre, I. P. S. Antonie al Ardealului: "Este momentul să operăm și azi această reechilibrare în teologie și viață, pentru ca mărturia noastră în lume să fie eficientă. Omiletica și Liturgica, în orientarea misiunii Bisericii astăzi, cele două discipline care promovează "proclamarea cuvântului" în Occident și "doxologia" în Răsărit, capătă în ultima vreme accente prea exclusive. Ambele sunt necesare, dar sunt incomplete când sunt promovate separat. A rămâne numai al nivelul "proclamării" cuvântului de care occidentul face atâta caz astăzi și cu care se autocaracterizează, sau la nivelul "doxologiei" cu care ne caracterizează pe noi, cei din Orient, înseamnă a alege ce e mai ușor..."⁸, adică mai comod, nesocotind echilibrul ce se impune.

La un cult atât de frumos și bogat ca al nostru, nu mai putem concepe lipsa predicii. Nu trebuie să uităm un lucru: cultul vizează cu prioritate inima, sensibilizează trăirea adevărilor sfinte, dar e necesară și implicarea minții, altfel spus, cunoașterea acestor adevăruri. Nu poți să trăiești ceva ce nu cunoști. Simțămintele religioase să aibă ca subiect o credință luminată. Altfel se cultivă un sentimentalism vag, credinciosul fiind lipsit de convingeri adânci și, putând să cadă în formalism și deprinderi mecanice. Este adevărat că slujba deschide un anumit drum spre sufletul omenesc — cum deschide plugul brazda în ogor — dar trebuie să pui ceva acolo! Odată acest moment pierdut, credinciosul pleacă aproape cum a venit. Sentimentul se topește repede, emisia se destramă, pentru că nu e legată de o învățătură. Nu rodește nimic pentru că nu s-a semănat nimic!⁹ Credincioșii noștri de azi au o sete mai mare ca oricând de Cuvântul Domnului. Slujirea noastră ne obligă să potolim această sete. Să nu credem cumva că dacă unui nu vor să bea, slujirea noastră ar fi inutilă; chiar când nu bea nimeni apă dintr-un izvor, el tot curge ... Dumnezeu Cuvântul pentru cuvânt a venit în lume. Iar noi, slujitorii, avem cinstea

de a fi colaboratori ai Cuvântului. Mare este cinstea, mare și răspunderea! Iată ce spune Sf. Vasile în această privință: "Cui i s-a încredințat sarcina propăvăduirii și el nu va binevesti, unul ca acela să se socotească ca un ucigaș de oameni!"¹⁰ Sentință ce se armonizează cu teama rostită mai înainte de Marele Pavel: "Vai mie de nu voi binevesti!" (I Cor. IX, 16). Aceasta pentru că predica are în vedere "cele dinlăuntru, cele spirituale, cele morale, cele ce fac parte și țin de latura cea mai adâncă a omului care e sufletul"¹¹

B. Cultul divin, izvor al predicii.

În toată vremea Biserica noastră a accentuat rolul pedagogic-religios al cultului divin, așa încât folosirea în predică a imnelor și formulelor liturgice și, mai ales, explicarea lor, au zidit sufletește pe credincioși. Cu deosebire în catehizare trebuie folosită materia Liturgicii, căci ea fructifică materia istorică, dogmatică și morală, inițindu-i pe credincioși în trăirea vieții în Hristos și cu Hristos. Și în aceasta stă esența ortodoxiei" (subl. n.)¹². Căci Ortodoxie pentru creștini nu înseamnă altceva decât integrare în viața Bisericii prin actele liturgice la care participă activi: Botezul pruncilor în apa sfințită, cununile puse pe capul mirilor în Biserică, îngenuncherea cucernică sub epitrahilul duhovnicului pentru spovedanie, sau în fața icoanelor pentru rugă, "Paștele" primit cu frică și cutremur la marea sărbătoare a Învierii, aghiazma sfințită la Bobotează, grija pentru împlinirea sacrelor tradiționale de pomenire a morților... Luați creștinului ortodox pe astea și i-ați luat totul!"¹³ O slujbă săvârșită cu toată cuviința este ea însăși o predică vie. Iar imnele liturgice sunt unele din cele mai prețioase izvoare ale predicii fiind, după expresia unui mare liturgist al nostru, fiind însăși credința ortodoxă cântată.¹⁴ Spațiul propus al lucrării de față nu ne îngăduie o tratare exhaustivă a raportului intim între predică și cult, dar dăm în notă pentru cei ce doresc să aprofundeze câteva din cele mai însemnate studii în acest sens.¹⁵ Aici ne limităm să cităm opinia autorului unui un tratat de predică (premiat de Academia franceză), care — legat de importanța explicării slujbelor în speciale a Sf. Liturghii — spune între altele: "Dacă noi vom explica mai des Sf. Liturghie de pildă, credincioșii noștri vor H.P.S.i mai puțin de la ceremoniile religioase pentru că, știind semnificația momentelor nu se vor plictisi, nici se vor simți depășiți, având înțelesul funcțiilor sacre, sfințelilor gesturi și cuvintelor pline de simboluri; ei vor sesiza frumusețea, armonia, profunzimea Sf. Liturghii și se vor integra ei cu toată voluntaritatea".¹⁶

C. Predica act liturgic.

Legătura organică dintre predică și rugăciune. Am văzut mai sus că predica este integrată în cultul divin și niciodată despărțită de acesta, ca act liturgic însoțind acte liturgice. Sensul adânc al oricărui act liturgic este de rugăciune, sub cele trei dimensiuni ale ei: de slavă, cerere și mulțumire. Dăruindu-se integral slujbei pentru care este consacrat, preotul îi poate transpune pe credincioși în starea de comuniune cu Dumnezeu și Biserica nevăzută, realizându-se o minunată Koinonie a pământului cu cerul.

Pe acest fond, al unui "pământ fertilizat", bun (Matei, XIII, 8), ogor al sufletelor sensibilizate, vibrând de trăirea momentelor de rugăciune, slujitorul poate ieși să semene sămânța învățăturii, așa cum a primit poruncă de la Mântuitorul Iisus Hristos (Matei, XXVIII, 19). Începând să predice, preotul — cu tact și prudență — trebuie să întrețină atmosfera de rugăciune, bineștiind că rostirea la care purcede este tot o slujbă, deci un act liturgic, altfel spus: rugăciune.

Dacă, printr-un început neinspirat de exprimare, slujitorul i-a "scos" pe ascultători din ambianța caldă a rugăciunii și le-a "răcit" inimile, predica ce urmează riscă să devină sămânță aruncată "pe cale" (Matei, XIII, 4). Dar când preotul, în urma unei slujbe făcute cu dăruire, vine smerit rostindu-și predica aidoma unei rugăciuni limpezi și pline de conținut, credincioșii vor asculta ca și cum s-ar ruga împreună cu el. Nu va fi nevoie de nici un efort suplimentar de a-l asculta, pentru că însăși atitudinea

smerită — ca la rugăciune — a preotului îi va angaja sufletește să parcurgă împreună cu el căile atât de sublime ale sfințelor învățături. Trebuie cultivată conștiința că o scurtă rugăciune rostită tainic atât de ei cât și de preot, înaintea rostirii predicii, chiar și numai câteva secunde, aduce har și ajutor din partea lui Dumnezeu, atât pentru puterea de a predica, cât și pentru puterea de a înțelege sfințele adevăruri. Să ne amintim mereu de cuvintele Sf. Ap. Pavel adresate efesenilor: "Rugați-vă și pentru mine, ca să mi se dea mie cuvânt, când voi deschide gura mea, să fac cunoscută cu îndrăzneală taina Evangheliei" (VI, 19).

Mult spor și multă putere va avea predicatorul atunci când credincioșii îl ascultă predicând ca și cum l-ar asculta rostind o rugăciune și, totodată, când se roagă tainic pentru el! De aceea predica însăși trebuie să se înfățișeze ca o rugăciune. Ea nu poate să apară ca o melodie lumească, alături de slava cerească a cultului. Cuvintele ce alcătuiesc predica să fie drese cu sare (Coloseni, IV, 6), asemănătoare cu imnele liturgice și cu cele de rugăciune. Cine dorește ca predica să fie roditoare trebuie să aleagă bine cuvintele: să știe că ele sunt "delicate ca porțelanul" ¹⁷ și că de nu le va alege bine și le va-nșira la-nțămplare, predica nu va fi altceva decât un "zgomot neplăcut". ¹⁸

Predica este un act teandric, o împreună lucrare a slujitorului cu Dumnezeu. De aceea preotul va trebui întotdeauna să aibă înțelepciunea să alunge gândul ispititor că predica este un act al lui, numai al lui. Căci zice același Sf. Ap. Pavel: "...Voi, (tesalonicenii) luând cuvântul ascultării de Dumnezeu de la noi, nu ați luat cuvânt omenesc, ci, Cuvântul lui Dumnezeu..." (I Tes. II, 13). Este adevărat că preotul își lucrează predica (și trebuie s-o facă până la amănunte!) dar ea este mai întâi roada rugăciunii fierbinți către Dumnezeu, care-și trimite Harul Său peste propăvăduitorii curați și râvnitori. Cei care nu includ rugăciunea în etapele pregătirii predicii sunt vrednici de acel cuvânt tare al Fericitului Augustin, care zice: "Mai plăcut este înaintea lui Dumnezeu lătratul câinilor, decât slujba unor asemenea preoți..." ¹⁹ Rugăciunea și munca în vederea alcătuirii predicii, Cf. Latinescul ora et labora, vor da conștiința preotului că PREDICA ESTE UN ACT DE CREAȚIE, nu o simplă reproducere, sau înșirare de date informative. Ea are un caracter profund formativ. "Lumea vrea azi în predică argumente, logică, desfășurare de idei, stil sobru și ales: nu se mai mulțumește cu retorică ieftină și cu floricele" (subl. n.) ²⁰.

De asemenea în activitatea celui ce predică n-au ce căuta orgoliul, infatuarea, suficiența prezumtivă. Un credincios filosof (Donoso Cortés) mărturisește că atunci când îl privește pe preot în Amvon, îl vede pe Hristos în spatele lui... De aceea, după cum în Biserică nu te rogi ca acasă și nici nu cânti ca în concert, nici nu poți vorbi ca la tribună.

Una din regulile elementare ale omileticii este ca preotul să nu folosească niciodată Amvonul spre a-și înconștiința credincioșii de anumite "of-uri" personale, nici să profite de înălțimea Amvonului spre satisfacerea unor răfuieli subiective. Predica trebuie să se fundamenteze în esență pe Evanghelie, după porunca Domnului: "Mergeți...propăvăduiți Evanghelia..." (Marcu, XVI, 15). Iar Sf. Ap. Pavel atrage răspicat atenția că "noi nu ne predicăm pe noi înșine, ci pe Iisus Hristos" (II Cor. IV, 5), cu alte cuvinte nu este admis ca cineva să vorbească despre el, deturnând în scop subiectiv rostul sacru al Amvonului.

În loc de concluzii, vom reproduce un scurt imn liturgic, care poate fi totodată și un mic model pentru predică, în sensul că toate cuvintele ce-l alcătuiesc constituie o smerită rugăciune, așa cum se cere să fie întotdeauna și predica: "Cade-se cu adevărat a lăuda pe Treimea cea mai presus de fire: pe Tatăl cel fără de început și Atoate-lucrător, pe Cuvântul cel împreună fără de început, Care din Tatăl mai înainte de veci fără stricăciune S-a Născut și pe Sfântul Duh, cel ce din Tatăl fără de ani purcede." (Octoiul Mare, București, 1976, p. 725).

Preot prof. Vasile Gordon

NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Sergiu Bulgacov, Ortodoxia, trad. N. Grosu, Sibiu, 1933, p. 162.
2. Trad. de Pr. N. Donos, Iași-1930, p. 169.
3. La Pr. Spiridon Cădea, Cultul creștin ca mijloc de păstorie a sufletelor, în "Revista Teologică", 1937, p. 6.
4. Dumitrescu C. Florea, Predica, parte integrantă din cult, teză de licență, Cluj-1949, p. 24. Recomandăm călduros consultarea acestei bune lucrări, care trasează cu multă competență subiectul, folosind și o bogată bibliografie. Își merită cu prisosință locul în Biblioteca Arh. Ort. Rom. a Clujului și poate fi găsită la nr. 3-421, cota 21/25.
5. Pr. Gh. Chiriac, Cultul și predica, în "Cronica Românilui", sept-1940 p. 307.
6. Vezi Petre Vintilescu, Cultul și erezile, Pitești-1926, p. 85.
7. Ibidem, p. 93.
8. Dr. Antonie Plămădeală, Vocație și misiune creștină în vremea noastră, Sibiu-1984, p.148.
9. Gr. Cristescu, Predică și cateheză, Sibiu-1929, p. 56.
10. Apud D. C. Florea, op. cit., p. 4.
11. P. S. Justinian Chira Maramureșeanul, Darurile Bisericii, Cluj-Napoca, 1983, p. 30.
12. Pr. Prof. D. Călugăr, Catehética, București-1976, p. 162-163.
13. Pr. Prof. Ene Braniște, Cultul divin ca mijloc de propovăduire a dreptei credințe, a păcii și buneii înțelegeri între oameni, în "Studii Teologice", nr. 9-10/1953, p. 631.
14. Petre Vintilescu, Funcția catehetică a Sfintei Liturghii, în "Studii T." nr. 1-2/1949, p. 19.
15. În afară de lucrările citate în notele precedente, menționăm:
 - Pr. Victor N. Popescu, Predica în cultul creștin, în B.O.R. nr. 4-6/1944;
 - Pr. Prof. Dumitru Belu, Imnele liturgice ca izvor omiletic, M. A. 3-4/1960;
 - Pr. dr. Gh. Drăguliu, Propovăduirea cuvântului în B.O.R., în S.T. 3-4/1976;
 - Pr. asist. N. Necula, Cultul divin ca mijloc de apărare a dreptei credințe, în "Gl. Bisericii", 9-12/1976;
 - Ionescu C. Marin, Altarul și Amvonul, București (nedatată);
 - Pr. dr. Vasile Gordon, Necesitatea actualizării predicii sub aspect misionar, în B.O.R. 7-8/1986, în special p. 104-107.
16. R. P. Rambaud, Traitte moderne de predication, Lyon-Paris, 1941, p. 102. Pentru explicarea simbolismului Sfintei Liturghii, recomandăm trei din cele mai noi și mai complete lucrări de referință (care cuprind la rândul lor o vastă bibliografie în acest sens): - Petre Vintilescu, Liturghierul explicat, București-1972.
- Ene Braniște, Liturgia Specială, București-1980.
- Dumitru Stăniloae, Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă, Editura Mitorpoliei Olteniei Craiova-1986.
17. James Blak, The Mistery of peaching, London, 1924, p. 105.
18. Ibidem, p. 46.
19. Cf. J. B. Chautard, Sufletul Apostolilor, trad. de Teofil Herincanu, Cluj-1943, apud D. C. Florea, op. cit., p. 56.
20. Dr. Antonie Plămădeală, op. cit., p. 163.

*

* * *

PĂSTORIA CU PRILEJUL SĂVÂRȘIRII SFINTELOR TAINE ȘI IERURGII

Biserica Ortodoxă socotește că țelul ei cel mai înalt — Mântuirea — nu se realizează în moartea Mântuitorului Hristos, ci în Învierea Sa din morți, ca oamenii care cred într-Însul să poată participa la Mântuire.

Pentru aceasta, Mântuitorul Iisus Hristos a lăsat unele mijloace în Biserica Sa, care sunt: Sfintele Taine și pentru împlinirea acestor acte de sfințenie a rânduit și unele rugăciuni ce se numesc ierurgii. Acestea sunt acte nevăzute ale lui Hristos, săvârșite prin desfășurări vizibile. În mod deosebit, în Sfintele Taine, Hristos unește cu Sine pe cei care cred în El, și dezvoltă unitatea cu El. Ele se realizează prin oameni, care au primit Taina Hirotoniei sau a Preoției. Această Taină a fost instituită de Mântuitorul la Pogorârea Duhului Sfânt, asupra ucenicilor, în Ziua Cincizecimii. Conținutul misiunii celor aleși, hirotoniți, și urmașilor lor îl arată Mântuitorul când poruncește: să boteze, să ierte păcatele, să săvârșească Euharistia, să spună lumii ceea

ce au auzit de la El, (Matei X, 27) și ceea ce au văzut de la El; să îndemne să fie păzite câte a poruncit El (Matei 38, 20). Prin taina preoției se transmite puterea lui Dumnezeu pentru a propăvădui Cuvântul Sfânt, a simți și a conduce pe credincioși la mântuire.

Ca temeuri scripturistice, putem reaminti cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos spuse Apostolilor: precum M-a trimis pe Mine Tatăl și Eu vă trimit pe voi”. Și aceasta zicând, a suflat și a zis lor: “luați Duh Sfânt, cărora le iertaveți păcatele se vor ierta și cărora le veți ține, vor fi ținute”. (Ioan 20, 21-23) Nu se arată aici puterea văzută a Tainei, adică punerea mâinilor dar Sf. Luca, Apostolul, arată că “preoția se dă prin punerea mâinilor” (Fp. Ap. 14-23). Sfântul Pavel, în cuvintele către Timotei, (I Tim. 1-5, 22) spune același lucru. Adresându-se Efesenilor le spune; “luați aminte, nu slujiți numai înaintea ochilor ca unii care caută să placă oamenilor, ci ca slugile lui Hristos, făcând din suflul voia lui Dumnezeu”.

Săvârșitorul nevăzut al Tainelor este Hristos și prin săvârșirea lor, El se unește cu preotul și, prin puterea sfințitoare a Sfântului Duh alungă duhurile rele și apropie binele; Hristos pătrunde cu energia trupului Său în trupul nostru, prin materiile folosite la săvârșirea Tainei, sau prin gesturile preotului. În fiecare Taină Hristos Se dăruiește pe Sine prin preot, făcând văzută dăruirea Sa la realizarea tainei.

Trei sunt puterile preoției: Învățătoare, Sfințitoare și Conducătoare.

Puterea Învățătoare sau cea de a vesti Cuvântul, a fost dată odată cu cea Sfințitoare prin Cuvintele: “Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh”. (Matei XXVIII, 19)

Puterea Sfințitoare a fost dată, în chip deosebit, prin cuvintele Mântuitorului, spuse la Cina cea de Taină: “Aceasta să o faceți întru pomenirea mea” (Luca XXII, 19, I Cor. IX, 25). Sfântul Apostol Pavel, vorbește despre puterea Sfințitoare când scrie Corintenilor: “Așa să ne socotească pe noi omul, ca pe niște slugi ale lui Hristos și iconomi ai Tainelor lui Dumnezeu” (I Cor. IV, 1).

Puterea Conducătoare — duhovnicească — a fost rânduită prin cuvintele: “Cine vă ascultă pe voi, pe mine Mă ascultă și cei ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă”. (Luca X, 16)

Cunoaștem cu toții care sunt cele trei trepte ale ierarhiei preoțești: Arhieria, preoția și diaconia — și care formează clerul superior, iar cele trei trepte inferioare sunt: starea de citeț, anagnost și ipodiacon, care se obțin prin hirotesia. În textele sfinte se vorbește de termenul “presbiter”, cu înțelesul de “bătrân”, care se referă la treapta preoției. Cat de frumos vorbește Sfântul Ioan Gură de Aur de misiunea preotească zicând: “În servirea Tainelor, prezbiterul-preot — se roagă în numele credincioșilor și în numele lor aduce jertfa cea fără de sânge: el sfințește cinstitele daruri, săvârșește toate tainele și lucrează în numele lui Hristos și cu puterea Lui, al Cărui slujitor este, — deși este nevrednic, — întru smerenie.

În timpul propăvăduirii Sale, Mântuitorul S-a asemănat și S-a numit pe Sine “Păstor” — Păstorul cel Bun — când a zis: “Eu sunt Păstorul cel Bun, care suflatul Său îl pune pentru oile Sale”. (Ioan X, 11), care pe credincioși îi numește “turmă cuvântătoare” (Fp. Ap. XX, 28, I Petru V, 2).

Astfel misiunea preotului, în activitatea sa pastorală este, pe cât de înaltă pe atât de cinstită și delicată, fiind greu de îndeplinit, încât Sfântul Grigore Teologul o numește “arta artelor și știința științelor”.

Locul de rugăciune și de sfințenie al vieții credincioșilor mai întâi este Biserica, iar ei participă la activitatea ei în calitate de fii și membri ai Bisericii, în care au intrat, prin Taina Sfântului Botez; au fost pecetluiți cu darul Sfântului Duh, prin Sfântul Mir și s-au unit cu Hristos, prin Taina Sfintei Euharistii.

Dacă însă, prin sfințele Taine și în special, prin Sfânta Liturghie, omul se sfințește, pe lângă aceasta, Biserica a mai rânduit și alte forme, mai simple, rugăciuni

pentru sfințirea și binecuvântarea lui, în diferite împrejurări din viață, pentru binecuvântarea și sfințirea firii înconjurătoare, a vietăților și lucrurilor de care omul are nevoie pentru trai și mântuirea sufletului său.

După cum știm, în urma păcatului original a suferit nu numai viața omenească, dar și firea înconjurătoare, a tulburat și pacea dintre viețuitoare peste care a pus Dumnezeu stăpânire pe om. Natura, împreună cu omul, a așteptat și a dorit izbăvirea din stricăciune.

Întrucând firea omenească, Mântuitorul Și-a legat viața pământească de natură, mergând pe pământ, străbătând câmpiile, iubind florile și admirând păsările cerului, pe care le-a dat pildă omului pentru strălucirea, podoaba și frumusețea lor. A mâncat din roadele pământului, S-a botezat în apa Iordanului și a fost uns cu mir din aromate. De aceea, Biserica a rânduit rugăciuni pentru binecuvântarea acestor bunuri ale omului, necesare vieții, care poartă numele de Ierurgii. Prin aceste rugăciuni, sunt binecuvântate iarba, florile țarinile, livezile, roadele pământului, fructele pomilor, mâncărurile, apele, casele, pe cei ce locuiesc-întrânsele și tot ce vine în apropierea sa. Binecuvântează munca credincioșilor, ocupațiile, îndatoririle, începutul și sfârșitul lucrurilor, la alte ocazii, la bucurii și la întristări, la naștere și la moarte.

Unele din aceste ierurgii sunt tot atât de vechi ca și Biserica, sau poate chiar mai vechi. De pildă, rugăciunea de curățire a leuzei la 40 de zile de la naștere (pe care a făcut-o și Fecioarei Maria). Unele se fac numai în biserică, altele în casele credincioșilor, sau direct afară, sub cerul liber. Unele le-a săvârșit Mântuitorul, izgonind demonii din oamenii bolnavi, binecuvântând pâinea, vinul, peștele etc. Veșmintele preoțești, vasele sacre, salcia la Florii, frunzele de nuc la Rusalii, Aghiazma mare. Una dintre cele mai importante ierurgii este slujba sfințirii Bisericii. În afară de Biserică se săvârșesc ierurgii ca înmormântări, sfeștani în case, la câmp, la fântâni, la țarine sau pomi. Toate acestea sunt lucrări ce cad în misiunea preoțească, pe care preotul trebuie să le îndeplinească cu cinste, curățenie și aleasă demnitate, — căutând el personal —, soția, copiii, familia sa, să dea dovadă de o viață familială și socială pilduitoare pentru toți credincioșii, conștient fiind, că tot ceea ce face sau vorbește când propovăduiește adevărul, cuvintele nu sunt ale sale, ci sunt ale lui Dumnezeu, iar când săvârșește o lucrare sfântă, aceasta se face cu puterea lui Dumnezeu, el fiind piesa de legătură dintre om și Dumnezeu, și având datoria de a sliji oamenilor dar, de fapt fiind în slujba cerului. Preoții, ca deținători ai Harului lui Dumnezeu în slujba oamenilor, continuă în lume lucrarea de răscumpărare a Mântuitorului, ajutând pe credincioși în lucrarea sa de mântuire. Dacă aceasta este cea mai importantă lucrare a ei, reușita se datorează în primul rând conștiinței preotului și modulului de afirmare a Evangheliei, a credinței și a îndeplinirii poruncilor de către credincioșii din parohia sa. Cele trei lucrări ale lui Hristos, de învățător, sfinților și conducător se împărțasesc credincioșilor. Ei, ca membrii tainici ai trupului lui Hristos — Biserica — primesc adevărurile de credință și mărturisirea lor și prin aceasta, participă la lucrarea de învățător. Aducând jertfe duhovnicești (I Petru II 5) participă la lucrarea de sfințire, iar prin ridicarea credincioșilor la mărirea dumnezeiască, participă la lucrarea împărătească. Prin pilda vieții Sale, el îndeamnă pe credincioși să trăiască în virtute, căutând să-și împodobească viața, ființa, trupul și sufletul cu virtuți și calități alese. Are ca prime îndatoriri credința puternică în Dumnezeu și iubirea de Dumnezeu și de aproapele, care sunt izvorul zelului pastoral și suportul moral în lupta cu încercările și greutățile pastorale, "făcându-se tuturor toate, ca pe toți să-i dobândească, aducându-se jertfă pentru toți".

Acestea trebuie îndeplinite din conștiința că dacă fiecare va răspunde pentru el în fața Dreptului Judecător, preotul va trebui să răspundă și de credincioșii săi.

Jugul preoției, în cumpănă cu puterile omenești este greu, cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur: "mai multe sunt furtunile care zguduie sufletul preotului, decât vânturile

care zbućiumă marea". Pentru a putea birui, are permanent și nedezmintit, ajutorul Harului divin, care "pe cele neputincioase le vindecă și pe cele în II.P.S.ă le împlinește".

Căutând să fie exemplul — cel mai bun — pentru credincioșii săi, prin viața și comportarea sa, va trebui să aibă o ținută vestimentară demnă și corespunzătoare. Fiind numit de către credincioși - Părinte - Părintele sufletește, acesta trebuie să caute și să se silească să fie. Să caute a se feri de ispite, el și credincioșii lui, să ocolească răul și tot ceea ce poate întina existența sa, a familiei sale și a credincioșilor lui.

Cum am mai spus, misiunea preotească — pastorală — este dumnezeiască, atât după originea sa cât și după scop și mijloace. Prin ea lucrează direct mâna lui Dumnezeu și este o servire atât de înaltă, încât și îngerii abia îndrăznesc să o privească, cu frică și cu cutremur.

Odată, îmbrățișând această slujire, preotul nu mai este cel de altă dată și nici nu mai este al său, ci este îmbrăcat întru Hristos și de acum aparține lui Dumnezeu și Bisericii Sale, fiind reînnoit, după chipul Celui ce l-a zidit.

Pentru aceasta, este dator ca în vorbe, în fapte, în mișcări, în modul de a se purta toate împrejurările vieții, să caute să urmeze pe Marele Păstor Hristos, dându-se pe sine ca model de viață pentru enoriașii săi, după cum spune Sfântul Apostol Pavel: "Nimeni să nu defaimă tinerețele tale, ci fă pildă credincioșilor în cuvânt, în petrecere, în dragoste, în duh, în credință și în cunoaștere". (I Tim. IV, 12). Numai când viața preotului va fi fără de prihană, ferindu-se de tot ceea ce înjosește și întinează și când o viață cuvioasă, recunoscută de credincioși, împodobită cu cele mai alese virtuți, atunci va dobândi stima deosebită și încrederea desăvârșită a păstorilor săi, iar cuvântul său va fi ascultat cu sfințenie și îndrumările date, îndeplinite cu ascultare și cu plăcere. În toate este necesar să aibă adâncă credință, să fie pătruns de dragostea pentru Dumnezeu și pentru Biserică, pentru rugăciune, pentru misiunea sa și pentru mântuirea credincioșilor lui. Când a intrat în Biserică să fie cu evlavie pentru Casa Domnului. Să servească și să umble cu evlavie. Orice serviciu religios să fie făcut cu cucernicie, cu credință și din inimă. Să cunoască bine rânduicile slujbelor Sfintelor Taine și ierurgii, să nu facă greșeli, pentru că azi credincioșii cunosc mai mult decât socotim noi. Va căuta să aibă respect pentru sine, pentru ca astfel să-și poată atrage și respectul credincioșilor. Respectul de sine va arăta atunci când sufletul și trupul preotului vor rămâne curate și neîntinate de gânduri, vorbe și fapte necuviincioase. Va avea o viață neprihănită dacă va fi cumpătat în toate plăcerile și dorințele firești și nu va uita sfaturile Sfântului Apostol Pavel: "bri de câte ori mâncați, ori beți, ori altceva faceți, toate să fie spre Slava lui Dumnezeu" (I Cor. X, 31).

Necumpătarea la mâncare sau la băutură este cel mai distrugător viciu ce ucide multe suflete. Acest viciu este des întâlnit în parohiile noastre și dau prilej de osandă și durere, atât pentru Biserică, cât și pentru enoriași. Pastoria acestor preoți este o rușine și un faliment total, atât din punct de vedere bisericesc cât și social.

În societate va căuta să fie prudent în expresii și purtare, mai ales în fața unor necunoscuți și să asculte cuvintele Marelui Păstor: "Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbelii" (Matei x, 16). Va căuta să se poarte cu aceeași dragoste față de toți fiii săi sufletești, nefăcând deosebire de clasă, avere, rang, scotindu-i pe toți deopotrivă cu aceeași bunăcuviință, cunoscând cuvintele Sfântului Pavel: "Nu mai este nici rob nici slobod, nu mai este parte femeiască sau bărbătească, ci toți sunt una în Hristos Iisus". (Galateni III, 28).

De o importanță deosebită pentru viața și activitatea pastorală a preotului este fuga de mândrie. Dacă va fi mândru și îngâmfat față de enoriași, aceștia îl vor privi cu indiferență și chiar cu dispreț, căci mândria îndepărtează pe preot și de Dumnezeu și-l înstrăinează de Harul său (Iacob IV, 6). Arma împotriva mândriei este smerenia creștină, după îndemnul Mântuitorului Iisus Hristos: "învățați-vă de la Mine, că sunt

blând și smerit cu inima” (Matei X, 29). Pe cât este de recomandată smerenia creștină, pe atât trebuie să se ferească de slugărnicie, de servilism și de orice înjosire.

Activitatea pastorală capătă o importanță deosebită cu ocazia Sfințelor Taine și Ierurgii, care se desfășoară în colectiv și individual. Să ținem seama că Biserica este constituită din comunitatea văzută care se adună pentru cultul public de mulțumire, invocare și laudă, în prezența lui Hristos, Care a zis: “Acolo unde doi sau trei sunt adunați întru numele Meu, Eu sunt în mijlocul lor” (Matei XVIII, 23).

Dintre toate formele de slujire profețască și pastorală, cea mai eficace și imediată este pastorația liturgică, în cadrul centrului cultului creștin ortodox și care este Sfânta Liturghie, după cum din toate formele de spiritualitate, pietatea liturgică este cea mai fecundă și mai autentică. Comunitatea liturgică este purtătoarea Evangheliei, Noul Testament, având un rol crucial în vehicularea, interpretarea și apărarea credinței, iar Sfânta Tradiție — păstrarea și comunicarea credinței de la generație la alta, care se asigură numai înălăuntrul comunității liturgice.

În concepția noastră ortodoxă momentul în care parohia — credincioșii parohiei — se reunesc într-un singur Trup, este actul împărtășirii, al Euharistiei. Aceasta se face de Iisus Hristos prin persoana preotului, care se roagă zicând: “Iar pe noi, toți, care ne împărtășim dintr-o pâine și dintr-un potir, să ne unești unul cu altul, prin împărtășirea aceluiași Sfânt Duh”.

Dând înapoi file de sfântă cronică și martirologii, ne reamintim că martirii de la începutul veacului al IV-lea strigau în timpul persecuțiilor pe care le sufereau: “Noi nu putem fără Cina Domnului” și aceasta pentru ce? — Pentru că puterea divină, care iradiază din Sfânta cuminicătură, întărește inima și voința creștinilor în momentele de grea cumpănă și încercări, și pentru credințioșia lor, Biserica nu poate părăsi pe cei care sfințesc numele lui Hristos, iar Duhul Sfânt vine în ajutor slăbiciunilor omenești. (Romani VIII, 26). Iată dar, ce unire puternică este între Sfânta Liturghie și comunitatea pe care o păstorește preotul lui Hristos.

Deci, Sfânta Liturghie are o importanță deosebită nu numai pentru viața religioasă și contribuția esențială pe care o are pentru mântuire prin Sfânta Împărtășanie, dar are și un rol deosebit pentru viața socială a parohiei și a comunității ortodoxe în general.

Rugăciunile, invocările, cântările de laudă și de mulțumire au un caracter de plinătate, de unitate în credință, în nădejde și în aspirațiile tuturor.

De aceea, stabilitatea și intensitatea parohiei depinde direct de locul pe care îl ocupă pietatea liturgică îndeosebi, practicarea comuniunii euharistice, pentru acesta unitatea Bisericii și a credinței noastre s-a menținut prin cult, și odată cu aceasta și unitatea limbii și a poporului român. În liturghie credincioșii se adună împreună a se ruga împreună, a cânta împreună, a se împăca și a se comunica. Toți la un loc cântă: “*Tatăl nostru, Care ești în ceruri...*” Toți se roagă zicând: “Să ne iubim unii pe alții... ca într-un gând să mărturisim, pre Tatăl, pre Fiul și pre Sfântul Duh”.

Nu mai liturghia este aceea care angajează întreaga parohie la transmiterea și transformarea credinței ortodoxe în tradiție orală, și numai ea poate reda, în întregime, integralitatea și vitalitatea parohiei, îndeplinind cel mai important rol pastoral.

Toată această operă pe care o face Sfânta Liturghie, operă de unitate, comunitate și sfințenie, este însoțită de cateheză și de predică. Ea constituie un al doilea rol de pastorație și face parte din îndatoririle preotului de “a învăța” pe temelia cuvintelor Mântuitorului Iisus Hristos, din mesajul dat Apostolilor Săi, când le-a zis: “Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte am poruncit Vouă”. De altfel, predica face parte integrantă din serviciul liturgic și completează însăși desfășurarea religioasă a slujbei. Ea explică Sfânta Evanghelie, îndrumază, mângâie, muștră și binecuvântează poporul și este necesară pentru îmbogățirea cunoștințelor religioase ale poporului, constituind un moment important din activitatea pastorală a preotului.

În Biserică toți creștinii se adună în numele Domnului, spre a-și înălța sufletele și a asculta rugăciunile pe care preotul le aduce și jertfa cea fără de sânge, spre împăcarea cu Dumnezeu, unde în mod văzut, petrece Mântuitorul Iisus Hristos și se dăruiește credincioșilor și unde Harurile Sfântului Duh vin asupra credincioșilor. Aici ei găsesc mângâiere în necazuri, II.P.S.uri și supărări, încurajare în primejdii și alinare în suferințe.

Pentru aceasta, ținând cont să toate lucrările parohiei se execută cu contribuția credincioșilor, preotul trebuie să facă totul ca Biserica — lăcaș de cult — să fie în bună stare, frumoasă, curată, frumos împodobită, mobilierul adecvat, icoanele frumoase, pictura Bisericii luminată, vasele sacre din metale cât mai prețioase, veșmintele proțești confecționate din materiale cât mai frumoase și mai scumpe. Candelile curate și aprinse, pardoseala acoperită cu covoare, dacă se poate țesute de către credincioși. Vasul de botez curat și cositorit, iar cărțile de cult cât mai noi și în bune condițiuni. Cât de vinovat poate fi un preot în funcția sa de sacerdot, când slujește cu niște veșminte vchi sau rupte, sau murdare, cu niște sfinte vase vechi sau ruginite și într-o ținută necorespunzătoare. Neglijența și desconsiderarea, pe care arată Bisericii este și mai condamabilă căci se răsfânge asupra lui Dumnezeu.

Pastorația preotului se desfășoară, cum am mai spus și cu prilejul diferitelor slujbe de taine și ierurgii, pe care le face în parohia sa, atât colectiv cât și individual. De pildă la un botez, unde iau parte mai mulți credincioși, — părinți, familie, neamuri, etc. — el poate vorbi despre îndatoririle soților de a-și consolida familia cu nașterea de prunci, aceasta fiind una din poruncile date de Dumnezeu la creația omului și despre îndatorirea de a cere ajutorul lui Dumnezeu asupra vieții copiilor și a-i creștina, cunoscând că, de acum cresc sub oblăduirea Sfântului Duh și sub paza îngerului păzitor.

La săvârșirea tainei Cununii, unde sunt adunați mulți credincioși, preotul poate vorbi despre însemnătatea tainei care o consfințește înființarea unei noi familii și cere ajutorul lui Dumnezeu și coborârea asupra lor a binecuvântării cerești. Poate sublinia îndatoririle majore care vin asupra familiei, ca celulă a vieții religioase și răspunderea pe care o au cei doi soți, în fața Bisericii și a Patriei, pentru a cimentea, pe zi ce trece, viața lor cu puterea dragostei, a încrederii, a sacrificiului reciproc și a dării familiei și societății copii, care sunt oamenii de mâine.

La taina Sfântului Maslu poate arăta că suferințele trupești sunt încercări firești din cauza slăbiciunii omenești și că prin credință putem obține de la Dumnezeu iertarea de păcate, vindecare și mântuire.

Un moment în care preotul poate face pastorație individuală cu credincioșii este la taina Spovedaniei (Pocăinței) când preotul poate sta de vorbă direct cu penitentul, profitând de starea sufletească pe care o are, precum și de dorința firească de a se îndrepta, a se pocăi și desigur și a se împărtăși. aici el își poate îndrepta, și desfășura capacitatea sa preoțească și pastorală, toată experiența pe care o are, cunoscând că în acel moment, sufletul omului este deschis a primi, cu sfințenie sfaturile, și îndemnul pe care i le oferă. Este un fel de consultație spirituală, pentru care poate recomanda unele leacuri sufletești și a încuraja pe penitent. Aici trebuie să lucreze cu mare grijă și delicatețe, cu prudență, dar, mai ales cu multă înțelegere și bunătate părintească. Nicăieri și niciodată, nu poate fi mai mult părinte sufletesc, decât la

scaunul spovedaniei. De aici poate urmări viața sufletească a unui credincios în desfășurarea pe mai mulți ani, pe unii cunoscându-i chiar din copilărie. Cu ocazia sfințirii unei Biserici, preotul poate vorbi despre însemnătatea Bisericii, ce înseamnă o Biserică sfințită, care este sub acoperământul Sfântului Duh, care sunt îndatoririle creștinului față de Biserică și cum să se comporte față de ea, ajutând-o și iubind-o, ca fiind locașul sfânt al lui Dumnezeu și locul unde Hristos este permanent prezent în Sfânta Euharistie. Aici creștinul trebuie să vină și să se roage, cu inima curată, să se împace cu semenul său și să se pregătească, prin post și rugăciuni, pentru Sfânta Împărtășanie el și toată casa lui.

Prilej deosebit va găsi cu ocazia înmormântărilor celor dragi din parohie, când va mângâia pe cei îndurerăți și va vorbi despre viața și faptele bune ale celor răposați, aducând exemple din activitatea lor și întărindu-i în credința în învierea tuturor celor ce petrec în viață curată și împăcați cu Dumnezeu, pentru că mila Sa este mare și iertarea păcatelor o poate dăru pentru rugăciunile lor.

La alte ierurgii, preotul poate desfășura activitatea sa pastorală, la sfințiri de case, la sfeștanii, la rugăciunile de la câmp pentru secetă sau ploi prea îndelungate, la sfințirea unei fântâni, la casa ce se află sub influența duhurilor necurate, la citirea moliftelor Sfântului Vasile cel Mare, la diferite boli, în general în toate împrejurările vieții, atât în legătură cu viața personală, cât și cu natura înconjurătoare.

Cu aceste prilejuri poate combate obiceiurile greșite, moștenite de la bătrâni, sărbători păgâne, joile verzi în care nu se lucrează, zile de adunări peste programul bisericesc, precum și altele, ca spargerea unui vas la mort, legarea cununilor, legarea laptelui la vaci, etc. De asemenea, când se ivește cazul de prezență în parohie a unor membri ai cultelor sectare, are prilej să întărească dreapta credință și să ferească "turma sa de lupii cei ce vor să o cuprindă".

CONCLUZII

Datoriile preoției legate de săvârșirea Sfințelilor Taine și Ierurgii.

1. Misiunea preotească este cea mai frumoasă activitate pe care o poate îndeplini un om, dar și cea mai grea. Ea se poate desăvârși cu prezența lui Dumnezeu și cu ajutorul Sfântului Duh. Ea este slujire a lui Dumnezeu și slujire a oamenilor. Calitatea slujirii este bazată pe credința puternică a preotului care, în pastorația sa, trebuie să pună toată inima și ființa sa. Trebuind să slujească, azi, în zilele noastre este necesar să fie cât mai bine pregătit teologic, să aibă o viață, el și familia sa, curată, și nepătată de slăbiciuni omenești, căutând să fie model în parohia sa.

Slujbele să fie săvârșite cu seriozitate și cu evlavie și să fie exemplu pentru credincioșii care participă la slujbe, pentru că aceștia vin la Biserică îndemnați de puterea credinței lor. Să vadă în preot o adâncă trăire religioasă, care să însuflească și îndemne la o rugăciune cât mai curată. Să caute să fie adevărat preot în îndatoririle sale, îndeplinind îndemnurile Sfântului Pavel care zice "Slujba ta, fă-o deplin". Să fie un adevărat părinte. Să caute să iubească copiii și tineretul și să le ofere chintesența credinței și a religiei, să-i învețe sfintele noastre obiceiuri și tradiția Bisericii Ortodoxe, atrăgându-i la o bună trăire și iubire între toți.

2. În săvârșirea slujbelor să păzească regulile tipicului care este generalizat, cunoscând că mulți dintre credincioși cunosc aceste rânduieli și să nu fie nemulțumiți. Să învețe poporul să cânte răspunsurile liturgice, prin aceasta participând activ la săvârșirea cultului public. La Sfințele Taine și Ierurgii să fie atent să nu greșească, să facă totul cu atenție și cu evlavie creștină.

3. Pentru că în diferite locuri mulți clerici au făcut unele inovații la desfășurarea slujbelor religioase, este necesar să păstreze uniformitatea cultului, regulile

tipiconale, povătuirile din Liturghier, din Molitfelnic, Triod sau Penticostar, cu rânduielile zilnice sau cele speciale. Să se ferească de "binatie" sau de săvârșirea Sfintei Liturghii de mai multe ori, sau de săvârșirea ei fără a se oferi darurile jertfei ce se pregătesc la Proscomidie. Să aibă o grijă deosebită de păstrarea Sfintelor, ce se dau bolnavilor, de curățenia sfintelor vase, a cărților și a veșmintelor preoțești. Să aibă grijă de toate.

Să facă slujba Sfintei Liturghii la toate sărbătorile mari și mai ales, să o săvârșească în zilele de sâmbătă cu parastase, pentru că poporul dorește aceasta și cunoaște că cea mai mare slujbă este Sfânta Liturghie cu jertfa cea fără de sânge, când se pomenesc și morții.

În misiunea sa preoțească și pastorală să nu uite că și el este preot, cetățean al patriei și are îndatorirea, împreună cu obștea sa — credincioșii parohiei — să participe la toate îndemnulurile, acțiunile, pentru propășirea, progresul și mai binele pentru toți oamenii, pentru tot ceea ce se roagă în Biserică și în afara ei, azi, mai mult ca oricând, pentru "pacea de sus", pentru pace la toată lumea, pentru cei ce cu credință locuiesc în satele și comunitățile Bisericii, cei ce umblă pe ape, pe uscat sau în aer, pentru cei bolnavi, cei robiți și pentru mântuirea tuturor, etc.

Aceasta este rugăciunea universală de azi și preotul, în munca sa pastorală, făcându-se mesagerul "Domnului Păcii", Mântuitorul Iisus Hristos, să îndemne, să învețe și să se roage, cu întreaga obște, "cu timp și fără timp", căci Iisus a venit, a murit și a înviat, pentru ca "lumea toată să aibă din belșug, viață, pace și mântuire".

Preot David Popescu

SFÂNTA SCRIPTURĂ ÎN CULTUL BISERICII ORTODOXE

Conștientă de faptul că Sfânta Scriptură este Cartea Cărților, Biserica primară, aceeași cu cea de mai târziu, a acordat un loc deosebit în cultul ei Sfintei Scripturi, știut fiind că Biblia este fructul crescut în pomul Tradiției, iar cărțile de cult, unul din monumentele acestei Tradiții, și una și alta formându-se în Biserică și transmise de la o generație la alta prin Biserică, și una și alta bucurându-se de autoritatea Bisericii asistată de Duhul cel Sfânt. Teologia și practica ortodoxă nu au separat niciodată lucrarea tainică a Duhului Sfânt în Biserică de lucrarea văzută a ei (cuvintele, gesturile și materia folosite în ritualul ei), pentru totdeauna a avut conștiința că Duhul Sfânt lucrează în mădularele Bisericii tainic, dar prin formele văzute (gesturi, cuvinte, rânduieli, semnul Sfintei Cruci, icoane și materia Sfintelor Taine). Iar acest lucru se datorește faptului că Ortodoxia nu a considerat niciodată creația, deci lumea materială, separată întru totul de Dumnezeu, ci a înțeles că Dumnezeu, deși Altul după natura Sa, umple lumea prin prezența Sa energetică.

Ortodoxia nu a ajuns niciodată la dezechilibrul dintre ritual și lucrarea tainică a Harului, așa că nu a ajuns niciodată în cult la dezechilibru între prezența Cuvântului Scripturii și Creația imnografică ulterioară. În Occident însă printr-o reacție contra unui sacramentalism masiv și sumar, Reforma a ajuns, nolens volens, la o exaltare unilaterală a Cuvântului (a predicii — n.n.) și în Bisericele reformate s-a pierdut adesea din vedere legătura lor organică și specificitatea tainei "lucrării tainice a Duhului Sfânt prin cult..." (R. Paquier, *Traité de liturgique, Essai sur le fondement et la structure du culte*, Delachaux et Niestlé, Neuchâtel-Paris, 1954, pp. 36-37).

Numai o sinteză echilibrată între Cuvânt și Taină, între Scriptură și imnologie pot să ne apere de deviațiile occidentale.

Acest echilibru l-a păstrat în cultul ei Biserica Ortodoxă. Cultul creștin apare în condiții cu totul deosebite: pe de o parte ca o noutate, potrivit cu noutatea pe care a adus-o creștinismul, ca o religie nouă, pe de altă parte, ca împlinire a cultului Vechiului Testament, știut fiind că Vechiul Testament a fost pedagog către Hristos, iar ceremoniile, sărbătorile, ritualul, jertfele, etc. tipuri ale religiei, ceremoniilor, și jertfei Noului Testament.

De aceea, cultul creștin se dezvoltă pe de o parte sub influența formelor și timpurilor liturgice din Vechiul Testament, iar pe de altă parte cu noutatea Legii celei noi. Cultul Vechiului Testament a avut rolul lui important în fixarea și dezvoltarea cultului creștin, creștinismul evaluând Vechiul Testament cu tot ceea ce el a adus și a însemnat pentru creștinism.

Avem mai multe mărturii din care știm că Mântuitorul, în calitate de Fiu al lui David, s-a supus prescripțiilor Legii vechi și a practicat formele cultului iudaic: El ține sărbătorile și obiceiurile religioase ale poporului (cum ar fi Paștele: Mat. XXVI, 17), cinstește și frecventează templul din Ierusalim (Lc. XIX, 47; Mat. XXVI, 55) pe care-l numește "casă de rugăciuni" și "casa Tatălui Meu" (Mat. XXI, 13; Mc. XI, 15; In. II, 14-16); frecventează sinagogile și învață în ele (Lc. IV, 16, 33, 44; In. XVIII, 20; Mat. IV, 23. IX, 35), mai ales sâmbăta, ziua de odihnă săptămânală a evreilor (Mc. I, 21; VI, 2; Lc. XIII, 10). Postește, se roagă și recomandă rugăciunea.

Ca antitip al Vechiului Testament, împlinire a celor trecute și Domn peste sâmbătă, adică peste toate riturile, ceremoniile și datinile religioase ebraice, El reformează cultul poporului din mijlocul căruia făcea parte, spiritualizându-i atât formele cât și semnificația, devenind creatorul unei noi forme de adorare a lui Dumnezeu — creatorul prin excelență a cultului creștin. "Având în vedere strânsa legătură care există între ideea sau concepția religioasă și formele sale de cult, noua credință în Dumnezeu, relevat într-o formă superioară celei din Vechiul Testament, trebuia să se exprime în forme noi de cinstire a Acestui Dumnezeu al iubirii. Sentimentul cel nou, care leagă de aici înainte pe om de Dumnezeu și devine temelie noului cult, este iubirea, adusă până la suprema ei formă, aceea de jertfă" (Pr. Prof. Ene Braniște, Liturgica generală, București, 1985, p. 81).

Mântuitorul Hristos a învățat pe ucenici cum să se roage, dându-le curajul să-L invoce pe Creatorul a toate drept Tată (Mat. VI, 1-13; Lc. XI, 2-4); El a instituit toate celelalte Sfinte Taine în centrul cărora stă Sfânta Euharistie. Nu a prescris însă și amănuntele fiecărei rugăciuni și rânduieli liturgice, aceasta rămânând s-o facă Biserica.

Aceasta, de la început, fiind alcătuită din creștini de origine iudaică, și-a dezvoltat un cult care, pe de o parte, a respectat timpurile și locurile liturgice evreiești (merită amintite în acest sens obiceiul Apostolilor de a se închina (F. Ap. III, 1; F. Ap. II, 15; F. Ap. X, 9), ca încet-încet să-și găsească locuri de cult specifice, iar pe de altă parte, și-au alcătuit rugăciuni puternice inspirate de conținutul rugăciunilor Vechiului Testament. În acest sens putem aminti câteva tipuri ale acestor rugăciuni, astfel: după eliberarea lor, Apostolii Petru și Ioan, s-au întors în sânul comunității și au comunicat acesteia cele spuse lor de către arhieriei și bătrâni. "Iar ei auzind, într-un cuget au ridicat glas către Dumnezeu și au zis: Stăpâne, Dumnezeule, Tu care ai făcut cerul și pământul și marea și toate cele ce sunt în ele, care prin Duhul Tău ai zis: Pentru ce s-au întărit neamurile și popoarele au cugetat cele deșarte? Ridicatu-s-au regii pământului și mai marii mării s-au adunat laolaltă împotriva Domnului și împotriva Unsului Său. Căci asupra Sfântului Tău Fiu Iisus, pe Care Tu L-ai uns, s-au adunat laolaltă, cu adevărat, în cetatea aceasta și Irod și Pontius Pilat cu păgânii și cu popoarele lui Israel, ca să facă toate câte mâna Ta și sfatul Tău mai dinainte au rânduit să fie. Și acum, Doamne, caută spre amenințările lor și dă robilor Tăi să grăiască cuvântul Tău cu toată îndrăzneala, întinzând dreapta Ta spre vindecare și săvârșind semne și minuni prin numele Sfântului Tău Fiu, Iisus" (F. Ap. 4, 24-30).

Rugăciunea aceasta cuprinde o anamneză (v. 24-28), iar după aceea se exprimă invocarea motivului pentru care ea este făcută (v. 29-30).

În anamneză sunt reproduse formule folosite și descrise în scrierile Vechiului Testament și actualizate evenimente din istoria iconomici Mântuirii din perioada imediat apropiată de ceea ce se întâmplase Apostolilor (patimile și moartea Mântuitorului) care aveau să fie consemnate mai târziu în Sfintele Evanghelii. Așadar, în formula de invocare se combină noțiuni luate din rugăciunea lui Ezdra pentru pocăința poporului (Neemia 37, 16) prin care regele din Iuda cere lui Dumnezeu îndurare și ajutor împotriva amenințărilor regelui Asiriei.

În versetul următor este reprodus versetul 1 din psalmul 2: "pentru ce s-au întărit neamurile și popoarele au cugetat cele deșarte?". După aceea se amintesc evenimente legate de patima Mântuitorului Hristos, împotriva Căruia s-au ridicat "căpeteniile și regii pământului" (Irod și Pilat, cu păgânii și cu popoarele lui Israel). Mântuitorul este numit cu numele de "Uns", preluat din proorocul Isaia (cap. 61, 1), unde acesta vorbește despre calitatea Mântuitorului, de "Uns", adică de împuternicit de către Duhul Sfânt spre a vindeca pe cei bolnavi și a propovădui mântuirea și libertatea. În ultimele două versete urmează invocarea propriu-zisă.

Centrul cultului creștin era Sfânta Euharistie (F. Ap. II, 17), celebrată de regulă sâmbătă seara, rugăciunile, laudele înălțate lui Dumnezeu, citirile din Sfintele Scripturi, predica, agapele continuându-se până după miezul nopții.

Din epistolele adresate Efesenilor și Colosenilor aflăm că psalmii, imnele duhovnicești și cântările de laudă (Efes. V, 19, Col. III, 16) aveau un loc deosebit în cultul și viața creștinilor din primul veac creștin.

Fidelă scripturilor inspirate, Biserica primară și-a alcătuit rugăciunile, inspirându-se profund din stilul și conținutul Bibliei.

Acest lucru poate fi ilustrat prin câteva rugăciuni alcătuite în perioada apostolică și post-apostolică, la sfârșitul primei epistole către Corinteni, Sfântul Clement Romanul ne-a lăsat o lungă rugăciune în care cere mila Celui Prea Înalt către comunitatea căruia îi scrie (cap. 59-61) unde găsim 55 de referințe la cărțile Sfintei Scripturi, dintre care zece cântări din Psaltire, unsprezece din Pentateuh, unsprezece din profeți, trei din Iov, șase din Cărțile Regilor și altele din Cântarea Cântărilor, Înțelepciunea lui Solomon, Înțelepciunea lui Sirah, Tobit, precum și opt referințe la epistolele pauline, și două la Evanghelia după Sf. Ioan.

Rugăciunea Euharistică pe care o găsim în cap. IX-X din Didahia celor 12 Apostoli cuprinde deopotrivă referințe la Sfânta Scriptură (David și Mântuitorul), cu citări din Cartea regilor, Înțelepciunea lui Solomon, Înțelepciunea lui Sirah, Evanghelia Sfântului Matei, Epistolele Sfântului Pavel către Efeseni, Evrei și Corinteni, precum și din Apocal.P.S.a Sfântului Ioan.

Rugăciunea Sfântului Policarp înainte de a fi martirizat (Martiriul Sfântului Policarp, XIV, P.S.B., vol. 11, p. 32) rostită cu o simplitate și naturalitate asemenea oricărei rugăciuni întâlnită în Sfintele Scripturi face referințe îndeosebi la Sfintele Evanghelii, Epistolele Pauline și Apocal.P.S.a Sfântului Ioan.

La sfârșitul sec. IV și începutul sec. V avem prima colecție de texte din Evangheliile, Faptele Apostolilor și Epistolele Pauline care urmau a fi citite în cultul divin. Aceasta se arată în Tipicul Sfântului Sava și mai târziu de Sf. Simeon al Tesalonicului în Scrisoarea către Gabriel arhiepiscopul Pentapolei. (Cf. Drag. Demetrescu, Sfintele Scripturi în uzul liturgic, în "Biserica Ortodoxă Română" nr. 7, 1908, p. 796).

Acestea sunt câteva exemple din perioada primară a Bisericii. Sfânta Scriptură a fost modelul predicii și rugăciunii Bisericii. Secolele au trecut și cultul Bisericii s-a diversificat și s-a îmbogățit, rugăciunea liturgică păstrând totdeauna stilul ei propriu, limba specifică și profunda legătură cu Scripturile Sfinte care au dat limbii liturgice structură, caracteristici specifice și un stil clasic.

Noțiunea de "clasic" nu o legăm atât de vechimea în timp a alcătuirii limbii liturgice, ci de faptul că ea este o limbă cu valoare universală și permanentă. A căpătat acest caracter pentru că ea nu s-a depărtat niciodată de duhul, de puterea și de stilul Sfințelor Scripturi cele de Dumnezeu insuflate, făcându-se plăcută și accesibilă atât celor obișnuiți cu duhul și stilul limbii Sfințelor Scripturi, cât și celorlalți.

În cultul Bisericii avem deci prezentă Sfânta Scriptură sub mai multe aspecte:

a) prin lecturile biblice din cadrul diverselor slujbe religioase (Psaltire, Paremii, — unde sunt folosite aproape toate cărțile Sfintei Scripturi — Sfintele Evanghelii, Faptele Apostolilor și Epistolele Sfinților Apostoli).

b) în cadrul diverselor rugăciuni în care se menționează anumite momente din istoria mântuirii prezente în Sfintele Scripturi (cum ar fi anamneza tuturor rugăciunilor rostite în cadrul Sfințelor Taine și Ierurgii) sau se fac citări directe din Sfintele Scripturi (cum avem reproducerea cuvintelor Mântuitorului în cadrul anaforalei Sfintei Liturghii).

c) în aproape toată poezia imnografică liturgică, cu excepția unor imne din minee care preamăresc evenimentele din istoria Bisericii sau vieți ale unor sfinți.

d) Duhul și stilul Scripturii sunt prezente în tot cultul Bisericii Ortodoxe.

Nu este în intenția noastră să facem în paginile de față o analiză amănunțită a întregii modalități în care Scriptura este prezentă în cultul Bisericii.

Avem în vedere limba în care au fost traduși unii psalmi și stilul lor în anumite cărți de cult pe care le utilizăm astăzi în Biserică. Uneori traducerea românească nu respectă originalul grecesc, alte ori stilul lasă de dorit din punct de vedere literar, iar punctuația ajută ca ideile expuse în lectura respectivă să nu aibă suficientă logică. Mă refer la prezența arhaismelor în limba psalmilor. Arhaismele dau o anumită culoare limbii liturgice, cu toate că limba arhaică a anumitor traduceri nu poate fi considerată și limbă clasică (aceea care oricând și oriunde are o valoare deosebită). Mă refer la folosirea improprie a unor noțiuni în traduceri psalmilor din cărțile de cult care îndepărtează textele respective atât de originale, cât și de mesajul pe care îl are psalmul respectiv în contextul Scripturii. Dacă unele arhaisme plac, nu e rău, dar este bine să fie folosite în mod propriu.

Uneori nu există o perfectă identitate între textul psalmilor din Ceaslov, Psaltire și Sfânta Scriptură, alții nu există identitate între stilul și limba psalmilor din cărțile de cult editate la Institutul biblic și de misiune ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române din București și al acelorași psalmi din cărți de cult editate la centrele eparhiale.

Pentru unitatea limbii și mai ales a limbii liturgice a Bisericii Ortodoxe Române, este binevenită identitatea formei textelor rugăciunilor cuprinse în cărțile de cult care circulă pe întreg cuprinsul Bisericii ortodoxe Române.

Propunem prin cele ce am descris mai sus, ca la reeditarea cărților de cult să se întreprindă o diortosire reală, o aducere la zi a limbajului și o traducere reală a textelor. Nu propunem modificarea radicală a textelor, dar o remaniere a textelor liturgice se impune.

Pr. Asist. Vasile Răducă

CINSTIREA SFINTEI CRUCI

Mărturia cea mai simplă și cea mai profundă totodată, a creștinismului dreptmăritorilor, unește credința în Prea Sfânta Treime cu Crucea. Făcând semnul cinstitei Cruci rostim în același timp: În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului

Duh, și e cuprinsă în acest act de cult întreaga teologie. Credința în Prea Sfânta Treime "de viață făcătoare și începătoare de lumină" și credința în Cruce, în Jertfa Domnului pe Cruce al cărei sfârșit este Învierea. Iată astfel esența crezului creștin.

O asemenea viziune pune în lumină profunzimea și bogăția de înțelesuri a Sfintei Cruci, care și întemeiază cuvenita ei cinstire. Făcând o sinteză, noi vom evidenția: înțelesul ei duhovnicesc, culminând în jertfa Fiului lui Dumnezeu Care s-a făcut Om pentru noi și pentru a noastră mântuire; înțelesul Crucii ca altar de Jertfă al Domnului; Înțelesul Crucii ca "semn al Fiului Omului" și al creștinului în același timp, cu care însemnându-ne ca și cu o pecete, arătăm participarea noastră la jertfa de pe Cruce, la răstignirea păcatului prin Hristos pentru a învia împreună cu El.

Păstrând cu sfințenie acest întreg "dreptar" (II Tim. I, 13), vom expune pe fiecare din cele trei înțelesuri ale Sfintei Cruci: și cel duhovnicesc și cel de altar și cel de semn dumnezeiesc. Ortodoxia este și trebuie să fie întru totul: și dreaptă credință și plinătate a credinței; unitele a întregii credințe. Căci Domnul ne-a învățat: "Cel ce va strica una din aceste porunci foarte mici, și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în Împărăția cerurilor" (Mat. V, 19). Iar Apostolul previne: "Cine va păzi toată legea, dar va greși într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat de toate poruncile" (Iacob II, 10). Se înțelege, că e de ajuns greșirea sau călcarea uneia ca să pierd curăția și întregimea adevărului.

Înțelesul duhovnicesc al Crucii

Crucea lui Hristos înscamnă iubire; mai profund, descoperă iubirea dumnezeiască față de noi. E o adâncă legătură între iubirea dumnezeiască și Cruce. Aici în extrema umilire și suferință a Crucii s-a descoperit acea iubire care iubește și pe Cruce, sau până la Cruce și se roagă pentru iertarea, mântuirea și a celor ce-L răstignesc. Iubire care rămâne deci neschimbată, ca a Tatălui, care "răsare soarele peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei dreπți și peste ce păcătoși" (Matei V, 45); care rămâne aceeași în orice condiție, chiar când e răstignită, iubire care nu încetează nici chiar în moarte, pentru că "iubirea e mai tare ca moartea". Este iubirea lui Dumnezeu, a unei conștiințe nelimitate, libere și care se dăruiește numai, care nu cere nimic pentru sine, pentru că nu are nevoie de nimic, așa cum numai Dumnezeu este și poate fi. Dar e și iubire umană descoperită prin om. Și de aceea aici, în acest "exemplar" divin-uman, Hristos Iisus Domnul, în viața și Jertfa Sa a învins radical și definitiv egocentrismul, sursa păcatului, a răului. Aceasta o arată mai ales Crucea.

Cunoșteau și cei vechi iubirea, așa cum o cunoaștem și mulți dintre noi. Era însă vorba de iubirea care-și avea temeiul în iubirea de sine: "Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți" (Lev. XVIII, 19). Eul meu e socotit ca model, ca etalon. Dar păcatul aici nu e învins, pentru că atunci când eu păcătuiesc nu mă iubesc pe mine. Pentru aceea Iisus le spune ucenicilor: "Așa să vă iubiți unii pe alții, cum v-am iubit Eu pe voi". (Ioan XV, 12). În Iisus Hristos, modelul, etalonul este Dumnezeu-Omul. Fiul este trimis de Tatăl să descopere această iubire dumnezeiască, care este dăruire de sine pentru împlinirea, pentru salvarea celui alt, care e numai slujire. "Fiul Omului, spune Iisus, n-a venit să I se slujească, ci ca să slujească El și să-Și dea viața răscumpărare pentru mulți" (Matei XX, 28). Aceasta e calitatea dumnezeiască, nouă, a iubirii Lui și pe care o descoperă Crucea. Această slujire prin Cruce a Domnului este mântuitoare. Sfântul Apostol Petru spune: "El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn" (I petru II, 24). El, fără de păcat, poartă, suferă pentru păcate. Arhiereul Legii vechi când aducea jertfă pentru păcat și împăcare, punea mâna pe capul victimei, punea păcatele asupra ei pentru ispășire (Levitic IV, 4). În acest înțeles biblic, Arhiereul Legii noi, Iisus Hristos poartă asupra Sa vinovăția noastră ca

victimă, jertfă, ispășire. Spune și Sfântul Pavel: "Pe Cel ce n-a cunoscut păcat L-a făcut păcat pentru noi..., ca și noi să facem dreptatea lui Dumnezeu printr-Insul" (II Cor. V, 21). "Cu rănile Lui v-ați vindecat" adaugă Sfântul Petru. Cum te-ar putea mântui, purifica, sfinți cineva, fiind-el însuși sub păcat? Cum te-ar putea vindeca infuzându-ți-se un sânge bolnav? "Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia? se întreabă Apostolul, și tot el răspunde: "Mulțumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul; nostru" (Rom. VII, 24).

Fiul este trimis la "ai Săi din lume pe care i-a iubit până la capăt" (Ioan VIII, 1). Deci cu iubire până la extrem, până la Cruce. De altfel, aici se și descoperă ființa ultimă a iubirii: "Nimeni nu are mai mare dragoste ca aceasta decât ca viața să și-o pună pentru prietenii săi" spune Iisus (Ioan XV, 13). Aceasta este esența Jertfei, a Crucii Domnului și rațiunea ei de a fi în același timp: iubirea. Și prin ea se împlinesc și dreptatea dumnezeiască și sfințirea noastră. Pe Cruce "Mila și adevărul s-au întâmpinat, dreptatea și pacea s-au sărutat" (Ps. LXXXIV).

Crucea Domnului este mai mult decât o ispășire a Lui în locul nostru, ca "locuitor", reprezentant al nostru. Prin însăși întruparea Sa ca Om are loc un schimb de vieți. Fiul lui Dumnezeu ia firea, viața noastră cu tot ce este al ei, cu nevoile sau păcatul ei. Și nu este de conceput să iubești real fără să cunoști, să simți, ca pe ale tale bucuriile, mai ales durerile, încercările celorlalți, sau ceea ce, după Sfânta Scriptură numim păcatul, suferința, moartea. Și cu cât înțelegi mai mult existența, viața, cu atât iubești și suferi mai mult. E de ajuns să ne gândim la părinții care suferă adesea sufletește pentru copii, pentru că înțeleg și văd mai mult din propria lor încercare urmările răului. Conștiinței infinite a lui Iisus îi corespund o iubire și o suferință nesfârșită pentru ai Săi, care este Crucea.

Și numai o asemenea Cruce poate mântui. Nu pentru că Dumnezeu vrea suferință, jertfă, moarte, pentru Sine, cum vedeau cei vechi. Ci pentru că adevărata relație între mine și Tatăl, între mine și semenul meu, este aceea de iubire, de jertfă, de deschidere fără rezervă, de oferire și de comunicare. La Botezul și Schimbarea la Față a Domnului, când de fiecare se anticipau, se pregăteau Crucea și Învierea, Tatăl rostește: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit... Întru Acesta se revelează cu adevărat voia mea". "Pe acesta ascultați-L" (Matei III, 17; XVII, 5). Cu alte cuvinte: fiți ca El, astfel de fii voiesc. Dar acest moment și fapt pot avea loc pentru că acum în fața Tatălui stă Cineva, Fiul Său, Dumnezeu și Om, Care "plinește toată dreptatea", Care este sfințenie absolută și Care iubește. Dumnezeu Omul ne împacă real cu Dumnezeu și întreolaltă: iubire atotcuprinzătoare, în toate direcțiile, sensurile: spre Tatăl, spre semeni, spre toată făptura. Această iubire e mântuitoare, sfințitoare.

Domnul sfințește lumea începând cu trupul Său îndumnezeit, în iubirea Sa. În însăși puterea Crucii, în jertfirea Sa. Domnul desființează păcatul și sfințește făptura. Dacă reazemul răului, al păcatului este egocentrismul, atunci iubirea divină, Crucea poartă în ea desființarea lui. În Hristos păcatul se mistuie în flacăra, în oceanul iubirii Sale dumnezeiești. "Acolo unde este Jertfa, acolo este nimicirea păcatelor, acolo este împăcarea cu Stăpânul, acolo este sărbătoare și bucurie", învață părintele nostru Ioan Gură de Aur. Iar după Sfântul Kiril al Alexandriei, "Ia Tatăl nu se poate intra decât în stare de sacrificiu". "Starea de sacrificiu" e și calea noastră adevărată de mers unii către alții.

Toată viața Domnului este purtare a Crucii și desființare a păcatului. Și întruparea Sa, a celui Care "în chipul lui Dumnezeu fiind, ia chip de rob" (Fil. II, 7); și nașterea în peșteră, în iesle; și faptul că El "prin care toate s-au făcut" viețuind pe pământ "nu are unde să-și plece capul"; și hulirea din partea fariseilor că "strică legea", sau "că stă la masă cu vameșii și păcătoșii", El "plinitorul legii", și Cel "fără de păcat", etc.

Părinții Bisericii și teologii observă că Domnul desființează păcatul în înseși însușirile firii: în foamea, în setea, în oboseala, în atitudinea Sa față de suferință, de moarte etc.

În nici una din acestea nu lasă firea Sa omenească "să lunece spre păcatul plăcerii". În toate El împlinește "voia Tatălui" care în esență e tot iubirea. A cunoscut și Mântuitorul fericire, bucurie. Dar de ce fel de calitate? Fericirea Domnului este aceea pe care o și propovăduiește, de pildă în Predica de pe munte. Și cum se știe, aceasta constă în simplitatea duhului; în plânsul, suspinul față de suferințele oamenilor; în blândețe, în foame și sete de dreptate, de adevăr; în milă și curăție a inimii; în slujirea păcii și acceptarea suferinței pentru alții, a Crucii. Bucuria Lui este bucuria de a prăznuți Pastile cu ucenicii (Luca XXII, 15), de a-i împărtăși cu Trupul și Sângele Lui jertfit; este bucuria Învierii cu care întâmpină pe mironosițe în dimineața pascală, când le spune: "Bucurați-vă" (Matei XXVIII, 9); bucurie a Crucii, a Învierii. Către această bucurie tinde întreg cursul vieții Sale; către acest moment suprem, moment pe care El îl numește "ceasul Meu". E ceasul care înseamnă deodată: pătimire și preamărire. "Părinte, a venit ceasul! Preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul să te preamărească..." (Ioan XVII, 1).

Ca și în întreaga viață a Domnului, la acest ceas suprem toate Persoanele dumnezeiești ale Prea Sfintei Treimi sunt de față, iau parte; "Nu sunt singur" zice Iisus (Ioan XVI, 32). Mântuirea înseamnă: "iubirea Tatălui Care răstignește; iubirea Fiului răstignit; iubirea Sfântului Duh care triumfă în puterea de neînving a Crucii", cum tâlcuiește un ierarh ortodox. Tatăl este razemul fundamental al crucii: "Părinte, în mâinile Tale încredințez Duhul Meu", Fiul este Jertfa; Duhul, Porumbelul care rămâne mereu peste Fiul, este pacea Crucii, lui Hristos și puterea Învierii. Crucea descoperă astfel iubirea Treimii în manifestarea ei concretă, în plinătatea și în înfățișarea ei decisivă cu păcatul.

Mai profund, acesta și este înțelesul, sensul ultim al întrupării: revelarea și împărtășirea iubirii, a vieții Sfintei Treimi în viața noastră și a întregii făpturi. Iisus se roagă înainte de Cruce: "Părinte, după cum Tu ești întru Mine și Eu întru Tine așa și aceștia să fie în Noi, una" (Ioan XVII, 21); Întruparea, Crucea, Învieria înseamnă comunicarea vieții divine. De aceea Domnul este "Emanuel: cu noi este Dumnezeu". De aceea El este deodată: și Dumnezeu și Om, și Păstorul și Mielul "Care ridică păcatul lumii"; și jertfa noastră. Întru "El a binevoit Dumnezeu să sălășuiască toată plinătatea... Să le împace cu Sine, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, să le cuprindă recapitulând totul în Hristos-Capul Bisericii, făcând pace prin El, prin sângele Crucii Sale" și să "ne strămute astfel în Împărăția Fiului iubirii Sale" (Col. I, 13, 19, 20).

Dar Crucii, iubirii îi urmează viața. Așa cum viața naște din iubire, din Cruce naște o nouă viață, Învieria. Crucea descoperă această bogăție de daruri și de înțelesuri. Ea este fundamentală descoperire a iubirii dumnezeiești. Dar aceasta fiind, ea poartă în sine și recapitularea, strângerea noastră la umbra și lumina ei; și jertfă, ispășire pentru păcatele noastre, plinirea dreptății dumnezeiești; și sfințire a firii prin biruirea stricăciunii. Și odată cu aceasta, încă și mai profund decât acestea, ea poartă prin Învierie, sensul ei final și esențial creator; continuarea creației din punctul în care a fost întreruptă de păcat prin oprirea de la pomul vieții; deschiderea către o nouă viață.

Domnul spune: "Cine va căuta să-și scape viața sa o va pierde; iar cine o va pierde, o va dobândi" (Luca XVII, 33). Desigur, nu este vorba aici de pierdere, de desființare a ființei, a conștiinței, a chipului divin din noi, căci "Fiul Omului n-a venit să piară, ci să mântuiască" (Luca IX, 55). Este vorba de lepădare și de pierdere a iubirii pătimate de sine, a răului, a ceea ce a devenit stricăcios în noi, "pentru ca ce este muritor să fie înghițit de viață" (II Cor. V, 4). E vorba de răstignirea unei lumi și firi vechi pentru a obține în schimb, cum spune Mântuitorul "o dobândă", un "câștig", mai multă "viață", un plus de existență. "A muri este un câștig", zice Sfântul Pavel (Fil. I, 21); "Grăuntele de grâu... dacă moare, multă roadă aduce" (Ioan

XII, 24). Învierea este deci o îmbogățire a persoanei, a vieții; este o nouă stare și calitate a ființei, a făpturii, a trupului, care în Hristos Cel Înviat devine "duhovnicesc, nesticăcios, nemuritor" (I Cor. XV, 40-43). Iar Crucea e calea și ușa spre această nouă viață. De aceea Biserica o preamărește: "Bucură-te Cruce, visterul vieții; bucură-te Cruce, vasul luminii; bucură-te Cruce, ușa tainelor...!" În timpul răstignirii, Domnul era supus ultimei ispitiri: "Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe Cruce" (Matei XXVII, 42-43). Dar, "tocmai pentru aceasta nu Se coboară de pe Cruce, pentru că este Fiul lui Dumnezeu", tâlcuiește Sfântul Ioan Gură de Aur. El pentru Cruce a venit! Și, "a Învia e cu mult mai mult decât a se coborî de pe Cruce", a coborî și a se întoarce la un trecut depășit. Crucea ca "pom al vieții" poartă și odrăslește viață. Iar Învierea vestește o nouă dimineață, "a opta zi" a creației.

Sfințita Cruce — altarul de jertfă al Mântuitorului

Cuvântul Cruce este prezent în Evanghelie, în propovăduirea Mântuitorului încă înainte de răstignirea Sa pe acest vechi instrument de osândă. Iisus le zicea ucenicilor Săi: "Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia Crucea și să-mi urmeze Mie" (Matei XVI, 24). E vorba, desigur, în aceste cuvinte ale Domnului de Crucea noastră duhovnicească, dar în legătură cu Crucea Sa în care e înrădăcinată Crucea creștinului. Pentru că înainte de a le adresa această chemare, Mântuitorul arăta "ucenicilor Lui că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de la bătrâni și de la arhierii și de la cărturari și să fie ucis și a treia zi să învieze" (Matei XVI, 21). Aici Domnul vestește direct pătimirea și moarte Sa de pe Cruce, la care prin cuvintele de mai sus îi chema pe ucenici să-L urmeze. Iar la puțină vreme, adică după șase zile, suind pe muntele Taborului să Se roage, apar împreună, în slava Schimbării la Față, Moise și Ilie, care vorbeau cu El despre "sfârșitul Lui pe care avea să-L împlinească în Ierusalim" (Luca IX, 31); deci, iarăși despre Cruce. Și, acolo, pe Tabor, primind de mai înainte, de bunăvoie, răstignirea, Jertfa Sa, cunoaște și strălucirea slavei firii omenești ca o arună a Învierii. Astfel, în amândouă aceste mărturii se descoperă încă din timpul propovăduirii Sale, locul și rostul proniator și nu întâmplător, al Crucii, în lucrarea mântuirii noastre.

Toate cele patru Evanghelii vorbesc despre Crucea Domnului. Primele trei numite și sinoptice, de la Sfinții: Matei, Marcu și Luca o amintesc pe calea spre Golgota. "Și au silit pe un trecător care venea din țarină, pe Simon Cirineul, tatăl lui Alexandru și al lui Ruf, să ducă Crucea Lui" (Matei XXVII, 32; Marcu XV, 2; Luca XXIII, 26). Încă și mai direct o evocă Sfântul Ioan în momentul răstignirii: "Și stau cu Crucea lui Iisus, mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena" (Ioan XIX, 25). Astfel "Iemnul" pe care Sfântul pentru spune că "Domnul a purtat păcatele noastre", unealta răstignirii Sale, e numit de ucenicul Domnului "Crucea lui Hristos".

Urmează limpede de aici că, potrivit Sfintei Scripturi, Crucea este altarul pe care S-a jertfit Fiul lui Dumnezeu "pentru a noastră mântuire". Cel ce este deodată Arhieru și Jertfă, și-a pregătit și Altarul Său pe care prăznuiește Paștile Noului Testament. "Paștile nostru, Hristos a fost jertfit printru noi", zice Sfântul Pavel (I Cor. V, 7). Iar această Jertfă se săvârșea tocmai în timpul când la Templu se sacrificau micii pascali al Legii vechi. Și în acel moment lua ființă noua jertfă, cea a Noului Testament, și pe un nou altar. Cum ne explică și ne învață același Apostol, când spune: "Avem altar dintru care nu au dreptul să mănânce cei ce slujesc cortului" (Evr. XIII, 10). Altar nou, pentru că Iisus ca să sfințească poporul cu sângele Său "a pățimit afară din poartă". Pentru care și îndeamnă iarăși sfântul Pavel: "Să ieșim dar la El, afară din tabără, luând asupra noastră ocară Lui" (Evr. XIII, 13). Luând, deci

purtând ocară Lui”, întrucât El, Iisus “Începătorul și plinitorul credinței, care pentru bucuria pusă înainte-I, a Învierii, a suferit Crucea, n-a ținut seama de ocară ei și a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu” (Evr. XXII, 20).

Toate aceste mărturii arată fără umbră de îndoială că cinstind Crucea aducem cinstire altarului de jertfă al Mântuitorului nostru, și îi aducem această cinstire sfântă luând aminte la însăși cuvintele Mântuitorului Care spune că “Cel ce jură pe Altar, se jură pe el și pe toate câte sunt deasupra lui” (Matei XXIII, 20). Mai ales în taina Crucii, Altarul este legat inseparabil de jertfă. Iar cinstirea adusă Altarului Crucii duce la cinstirea Duhului suprem, Fiul lui Dumnezeu, care S-a jertfit pe acest Altar, și pe care, cum arată tot Sfântul Pavel, L-a instituit Dumnezeu Însuși. Căci “avem Arhiereu slujitor altarului și cortului celui adevărat, pe care l-a înfipt Dumnezeu și nu omul” (Evr. VIII, 1-2). Se descoperă astfel o atât de adâncă unitate între Hristos și Cruce — Altarul Său. Hristos este nedespărțit de Crucea Sa. Pentru care Apostolul va și spune: “Am judecat să nu știu între voi altceva decât pe Iisus și pe Acela răstignit” (I Cor. II, 2).

Mai sunt unii credincioși care, fără o cercetare mai adâncă și în unitate, a cuvintelor Sfintei Scripturi, își zic: totuși Crucea este obiectul pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Hristos; obiect de ocară, tortură, pe care erau osândiți îndeosebi, sclavii. De aceea, în Vechiul Testament se socotea un blestem a fi răstignit pe Cruce: “Blestemat este înaintea Domnului tot cel spânzurat pe lemn” (Deut. XXI, 23). Cum să cinstim și să venerăm atunci instrumentul de chin al Mântuitorului?

Ce trebuie să răspundem?

Mai întâi să observăm că în întreg Noul Testament nu găsim nici un loc în care Crucea să fie în vreun fel disprețuită, fie de Mântuitorul, fie de Sfinții Apostoli. Dimpotrivă, Mântuitorul, cum arătam, după cuvântul Sfântului Pavel, n-a ținut seama de ocară ei. Și nu numai că nu S-a rușinat de ea, ci a luat-o asupra Sa, a făcut din ea altar dumnezeiesc; S-a înălțat pe ea ca jertfă. Și nu silit, ci de bunăvoie: “Tatăl Mă iubește pentru că Eu îmi pun viața Mea... Nimeni nu o ia de la Mine. Putere am Eu ca să o pun și putere am iarăși să o iau” (Ioan XX, 18). Astfel Domnul, potrivit proniei dumnezeiești, liber a acceptat Crucea, și așa cum era hulită, blestemată. A acceptat-o pentru El și pentru a ne trage și pe noi la Sine prin ea și implicit la cinstirea ei, cum spune: “Când Mă voi înălța de pe pământ pe mulți îi voi trage la Mine. Iar aceasta o zicea arătând cu ce moarte avea să moară” (Ioan XII, 32-33).

Iar împreună cu Mântuitorul, se înțelege, și Sfinții Apostoli vor gândi și vor propovădui despre Cruce în același duh. Pentru Sfântul Pavel, de ex. Crucea este aproape unica cinste, unica lui laudă: “Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea e răstignită pentru mine și eu pentru lume”. Nu ignoră nici Sfinții Apostoli ocară, umiliința Crucii. Dar pentru ei ca și pentru orice creștin, umiliința, implicit umiliința Crucii, este virtute dumnezeiască și cale a slavei: “Cel ce se smeriște va fi înălțat”, a spus Mântuitorul. Și se vede cum chiar în ziua Cincizecimii, luminat de limba de foc a Sfântului Duh, sfântul Petru pătrunde acest înțeles al tainei, și vestește credincioșilor veniți la praznic: “Pe acest Iisus pe care voi L-ați răstignit, Dumnezeu L-a făcut Domn și Hristos” (Fapte II, 36). Umiliința răstignirii, a jertfirii poartă în ea puterea și strălucirea slavei lui Hristos. Această înțelegere adâncă, precum și legătura între Cruce și Înălțare o observă și Sfântul Pavel, când scrie Filipenilor că: “Hristos Iisus... S-a smerit pe Sine ascultător făcându-se până la moarte și încă moarte de Cruce. Dar pentru aceea și Dumnezeu L-a preînălțat și I-a dăruit Lui nume care e mai presus de orice nume” (Fil. II, 8-9). Este pusă în lumină clară astfel legătura de nedesfăcut între umilire și preamărire și care se face prin Cruce. Și în această unitate vie a contrastelor vor cugeta și Sfinții Părinți. Aducem aici ca exemplu, cuvântul viguros al Sfântului Ioan Hrisostom, care o întemeiază pe fondul divin al iubirii și

zice: "Pentru aceasta Îl numesc împărat pe Hristos, pentru că Îl văd răstignit. A se jertfi pentru cei conduși este fapta unui împărat". Ne apare astfel atât de clar: Crucea, instrument de osândă odinioară, devine în Hristos mijloc al Mântuirii și Înălțării noastre.

Pentru o înțelegere însă și mai profundă a cinstirii Sfintei Cruci în Biserică, să reflectăm și asupra acestui fapt: de unde venea pentru cei vechi ocară Crucii? Desigur, nu de la cele două drepte încrucișate, din lemn sau din alt material. Pentru creștin orice material, lucru sau ființă e în sinea sa bun, ca zidire și dar al lui Dumnezeu. Atunci ocară Crucii nu vine de la ea, din natura ei, ci din păcat, din întrebuițarea ei ca mijloc de tortură, și mai ales de la cei osândiți pe ea. Blamați, huliți, năpăstuiți pentru vinovății, reale sau uneori inventate, în cazul atâtor sclavi dintr-o societate nedreaptă, Crucea se identifica cu ei, cu osândiții pe ea, și purta ocară lor; încât din pricina păcatului devine și ea instrumentul ororii.

Dar în Hristos Iisus, pe Cruce se răstignește Cel fără de păcat. În chip firesc sfințenia Lui sfințește această Cruce, care devine "Crucea lui Iisus". Ea se sfințește, potrivit Sfintei Scripturi, "prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune" (I Tim. IV, 5), căci acum Dumnezeu-Cuvântul Însuși se află prin Hristos pe ea; se roagă pe ea, învinge păcatul prin ea și îi dă o nouă destinație și sens. Crucea, în locul instrumentului de păcat, ocară și chin, din pricina celor osândiți pe ea și a unei lumi nedrepte, devine prin Răstignitul dumnezeiesc de pe ea instrumentul de înălțare, lumină și viață. Devine simbol și putere de iubire, credință, nădejde, răbdare, bunătațe, bucurie și biruință a răului, din puterea celui ce a biruit pe ea păcatul și moartea. Acela care printr-un "Iemn" a schimbat amărăciunea apei de la Mara, în dulceață (Ieșirea V, 23), schimbă acum amărăciunea și "sminteala Crucii" în bucurie și slavă. La această putere de schimbare Crucii, cugeta Solomon când spunea: "Binecuvântat este lemnul care slujește la o trebuință binecuvântată" (Întelep. lui Solomon XIV, 7). Această schimbare îl va face pe Sfântul Pavel să exclame: "Cuvântul Crucii pentru cei pieritori este nebunie, dar pentru noi, cei care ne mântuim este puterea lui Dumnezeu" (I. Cor. I, 18). Schimbare săvârșită odată pentru totdeauna. În creștinism, după apusul lumii vechi, Crucea nu va mai fin niciodată instrumentul de oroare și osândă, ci de mântuire.

Iar la cuvântul îndoielnic al altora, dacă cinstim Crucea, atunci trebuie să cinstim și cununa de spini, piroanele, pe Pilat și ceilalți care L-au osândit pe Iisus Hristos. Se cuvine să răspundem în chipul următor: în ce privește persoanele umane, acestea sunt, cinstite sau nu prin faptele lor, ca ființe conștiente, libere. Obiectele însă își iau cinstea de la Dumnezeu și de la noi, care ne manifestăm prin ele iubirea noastră. Prin tot ce a manifestat Hristos iubirea, tot ce a atins El se sfințește: și cununi de spini, și piroanele și mormântul Său etc. Nu le vom venera ca pe Cruce. Dar le vom cinsti ca pe niște obiecte sfințite legate de viața Domnului, prin care, prin toate, El ne-a adus Mântuirea. Le cinstim așa cum învață Sfânta Scriptură că erau cinstite și lucruri, obiecte ale unor bărbați aleși, obiecte care au avut o semnificație deosebită în viața lor. În Vechiul testament, spre pildă, chiar sabia cu care învinsese David pe Goliat era păstrată la loc de cinste în cortul sfânt, înveșmântată și așezată după efod (I Regi XXI, 9). Iar Sfântul Pavel scria și cerea Colosenilor, desigur în mod figurat, "să-și aducă aminte de lanțurile lui" (Col. IV, 18). Celor sfinți, toate ale lor, le devin curate și sfinte. Prin Hristos făptura revine iarăși la "starea cea dintâi"; mai mult, capătă noi puteri dumnezeiești, căci zice Domnul: "Iată. Eu le fac pe toate noi" (Apoc. XXI, 5).

Crucea Domnului este în același timp împlinirea profetiilor. Întreg Vechiul Testament, Legea și Profetii își au plinirea și descoperirea desăvârșită în Noul Testament. Cum spunea și Fer. Augustin: "Noul testament în cel Vechi se ascunde; acum Vechiul în cel Nou se descoperă" (P. L. XXXIV, 6230). În Iisus Hristos se dezleagă toate tainele profetiilor, se "desfac pecetele", iar Vechiul Testament este

“pedagog”, călăuză spre El, spre Hristos (Gal. III, 24). Și Crucea a fost un asemenea antemergător, atât prin înțelesul ei duhovnicesc, cât și prin imagini, prin semne preînchipuitoare.

Înțelesul duhovnicesc al Crucii apare puternic, luminos, îndeosebi la profetul Isaia. Profetul descrie Patimile și ispășirea Domnului pentru păcatele noastre în accente și imagini atât de vii, ca și când s-ar afla în fața Crucii... “El a luat asupra-și durerile noastre, spune Isaia, și cu suferințele noastre S-a împovărat... A fost străpuns pentru păcatele noastre... pedepsit pentru mântuirea noastră. Și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat” (Isaia LIII, 4, 5, 7).

Dar și imaginea Crucii este prefigurată, prezisă în Vechiul Testament. Șarpele de aramă înălțat de Moise în pustie este una din aceste clare profeții. Când Israelii străbătând deșertul Sinai, au ajuns într-un ținut lângă muntele Hor, bântuit de șerpi veninoși, mulți mureau mușcați, otrăviți de veninul lor. Atunci la porunca lui Dumnezeu, Moise a făcut un șarpe de aramă pe care l-a atârnat de un stâlp, iar când cineva era mușcat de șarpe, privea la șarpele de aramă și trăia, rămânea cu viață. (Numeri XXI, 9). Șarpele de aramă preînchipuia Crucea cu Mântuitorul răstignit pe ea. Domnul însuși confirmă când zice “După cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan III, 14-15).

S-a observat de către unii credincioși că în Vechiul Testament a fost interzisă cinstirea șarpelui de aramă, după cum citim: “În anul al III-lea al lui Osea, regele lui Israel, a început să domnească Iezechia, fiul lui Ahaz, regele lui Iuda. Și când a ajuns rege... a săvârșit fapte bune... el a stricat șarpele de aramă pe care-l făcuse Moise, căci în zilele acelea, fiii lui Israel îl tămăduiau și-l numeau Nehustan” (IV Regi, XVIII, 1-4). De aici ar urma că nu se cuvine să cinstim crucea.

Dreapta credință răspunde aici așa: Într-adevăr, șarpele de aramă devenise cu timpul un fel de idol și i de aducea închinare ca unui obiect îndumnezeit. Dumnezeu nu poruncise să i se aducă un cult. Șarpele înălțat în văzul tuturor, era un semn al Proniei, al milei dumnezeiești. Privind la el, cei mușcați trebuiau să se înalțe cu mintea, cu inima la Dumnezeu de unde venea puterea să biruie veninul.

Cinstind Crucea, creștinismul adevărat nu poate cădea în greșeala de care s-au făcut vinovați cei din Legea lui Hristos pe care S-a înălțat pentru a birui păcatul și moartea gândind, privind, rugându-ne în fața Crucii privim cu ochii duhovnicesți pe Hristos Cel Jertfit pe ea. Noi nu ne putem închipui pe Hristos fără Cruce și nici Cruce fără Hristos. Prin ea noi ne închinăm Lui, căci Hristos și Crucea Sa sunt nedespărțiți.

O altă preînchipuitoare a crucii în Vechiul Testament este aceea a lui Moise ținându-și mâinile întinse în timpul luptei cu Amaleciții la Rafidim lângă Horeb. Și zice Sfânta Scriptură: “Când Moise își ridică mâinile biruia Israel, iar când își lăsa mâinile lui Moise, au luat o lespede și au pus-o sub el și el a șezut pe ea, iar Aron și Or își sprijineau mâinile, unul de o parte și altul de alta, astfel că mâinile lui stătură neclintite până la apusul soarelui” (Ieșirea XVII, 11, 12). Făptura proorocului cu mâinile ridicate lua astfel forma crucii. Călăuzit de Duhul Sfânt, el proiecta și profeția imaginea ei, a Mântuitorului, pentru a cărui venire îi și pregătea pe credincioșii Legii vechi, când le spunea: “Prooroc din mijlocul tău și din frații tăi ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeul tău; pe acela să-l ascultați” (Deut. XVIII, 15).

Și iarăși, o imagine a Crucii este prezisă prin “steagul” de care grăiește Isaia: “Intrați, intrați pe porți! Gătiți cale poporului, gătiți, gătiți drum, curățiți-l de pietre, înălțați un steag peste neamuri (Isaia LXII, 10). Steagul a fost totdeauna simbol al unui crez, al unității, al biruinței. Iar în Sfânta Scriptură un asemenea simbol nu poate fi decât Crucea.

Prin aceste imagini preînchipuitoare ca și prin celelalte profeții ale Vechiului Testament se urzea în conștiința credincioșilor Vechiului Testament icoana lui Mesia.

Prin acestea a fost El cunoscut, toate apar ca niște umbre care premerg realității. "Legea avea umbra bunătăților viitoare", zice Sfântul Pavel. Erau ca niște chipuri ale Prototipului veșnic, și care-I vesteau Întruparea, așa cum zorile prevestesc răsăritul soarelui. Fiul prin Duhul Sfânt le "rimitea ca pe niște înainte mergători și Sfântul Ioan Înaintemergătorul Domnului Îl va recunoaște și mărturisă: "Cel ce vine după mine, mai înainte de mine a fost, pentru că mai înainte de mine era" (Ioan I, 30). "Prin Cruce, va zice Sfântul Andrei Criteanul, a fost recunoscut Hristos și Biserica credincioșilor pătrunzând în adâncul Scripturii vede că El este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Însuși și Domnul" (P. G. 97, 128).

Semnul crucii

Jertfă și Altar de jertfă, Crucea este în același timp "semnul lui Hristos" și al creștinismului. Este, după Sfânta Scriptură: "Semnul Fiului Omului". "Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului" spune Mântuitorul Înсуși (Matei XXIV, 30).

Biserica a văzut în acest semn Crucea Domnului. Către această înțelegere ne conduc mărturisirile Sfintei Scripturi. Așa de pildă "semnele săvârșite de Moise prin toiagul lui" (Ieșirea IV, 8-18) care e o preînchipuire a Crucii. Sau semnul din viziunea lui Iezechiel, când proorocul aude: "...Treci prin mijlocul cetății, prin Ierusalim, și însemnează cu semnul tău, adică al Crucii" (litera "tău" în alfabetul vechi grec avea exact forma crucii), "pe frunte, pe oamenii care gem și care plâng din cauza multor ticăloși care se săvârșesc în mijlocul lor" (Iez. IX, 4).

În Noul Testament de asemenea, dreptul Simeon întâmpinând pe Iisus în Templu rostește către Maica Lui, Preasfânta Fecioară: "Acesta este ca un semn care va stârni împotrivire" (Luca II, 34). "Semn de împotrivire", adică ceea ce va nămi Sfântul Pavel: "sminteala Crucii". Către același înțeles ne conduc și cuvintele Domnului rostite în sinagoga din Capernaum. La întrebarea mulțimii: "Ce semne arăți ca să credem în Tine? Părinții noștri au mâncat mană în pustie..." Iisus le răspunde: "Eu sunt pâinea vieții. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică..." (Ioan VI, 30, 31, 54). Hrana Lui era deci viața Lui, viața de jertfă, de Cruce împărtășită și nouă prin Trupul și Sângele Său, în Sfânta Euharistie. În sfârșit, tot atât de evident este "semnul lui Iona". Cum istorisește Sfântul Evanghelist Luca, în drum spre Ierusalim, Iisus se adresează celor de față și zice: "Neamul acesta cere semn; dar semn nu i se va de, decât semnul proorocului Iona. Căci precum a fost Iona semn Ninivitenilor, așa va fi și Fiul Omului semn acestui neam" (Luca XI, 29-30). Trimiterea, încercarea, prin care trecuse proorocul și propovăduirea lui erau un "semn" pentru Niniviteni, pentru pocăința lor. Cu atât mai mult Fiul Omului, prin tot ceea ce este și înfăptuiește El, este pentru noi "semn", și ființă a semnelui; sursă a tuturor semnelor care au călăuzit spre mântuire și care toate duc ca și către o culme a lor, la Cruce și Înviere. Căci mai zice Domnul: "Precum a fost Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți, așa va fi Fiul Omului în inima pământului, trei zile și trei nopți" (Matei XII, 40).

Astfel această luminoasă unitate a mărturisirilor Sfintei Scripturi arată Crucea drept "Semnul Fiului Omului"; semnul vieții, al iubirii, al slujirii Lui, a strălucirii și puterii Lui creatoare, căci "în puterea Crucii" a Jertfei, stă tăria creației și a înnoirii ei.

Tălcuind împreună cuvintele profetice ale Domnului: "Soarele se va întuneca și luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea. Și atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului" (Matei XXIV, 29-30), Sfântul Ioan Gură de Aur observă cu adâncă pătrundere: "Vezi cât de mare este puterea semnelui Crucii? Crucea este mai strălucitoare și decât soarele și decât luna... Și să nu te minunezi că Domnul vine

purtând Crucea! După cum a făcut cu Toma arătându-i semnul cuielor și rănilile... tot astfel și atunci va arăta rănilile și Crucea, ca să arate că Acesta a fost Cel răstignit”.

Crucea este deci semnul identității lui Hristos după care Îl recunoaștem. Este semnul “Tainei lui Hristos”, cum spune Sfântul Pavel, prin care ni se descoperă iubirea dumnezeiască în toate sensurile, în “lărgimea, lungimea, adâncimea și înălțimea ei” (Efes III, 18), care sunt, cum explică Sfântul Grigore de Nyssa, brațele, dimensiunile cosmice ale chipului plinătății ei. Brațele care cuprind zidirea în obârșia și chemarea ei luminoasă. De aceea și Sfântul Evanghelist Ioan “vede Mielul jertfit de la întemeierea lumii” (Apoc. XIII, 2), deci zidind-o prin Jertfa, prin iubirea Sa; ca și după înviere pentru proslăvirea ei, când de asemenea Îl vede: “în picioare”, semn al învierii, dar “ca junghiat”, semn al jertfirii în fața Tatălui. Crucea apare astfel ca un semn etern al Fiului Omului, și acesta pentru că este semnul iubirii și al jertfirii pentru viață și pentru tot mai multă viață, care constituie însăși ființa, condiția și sensul creației.

Semn al “Fiului Omului”, Crucea este desigur și semn al creștinului. Ea revelând iubirea lui Hristos trebuie să reveleze și iubirea noastră ca chemare și răspuns. Este semnul schimbului de iubire între Dumnezeu și noi. Hristos nu se rușinează de Crucea Sa, pentru că ne-a mântuit prin ea, ne-a iertat păcatele, ne-a arătat astfel cea mai înaltă iubire a Sa față de noi, dar prin aceasta ne-a câștigat-o pe a noastră. De aceea în Sfintele Evanghelii se vorbește deopotrivă de “Crucea lui Iisus” și de Crucea celui ce-L urmează pe Iisus. Crucea este semnul și locul în care ne întâlnim cu Iisus.

Purtând și numele lui Hristos, creștinul se însemnează cu semnul Crucii ca și cu o pecete a lui Hristos, care arată că face parte din trupul lui, din Biserica. Și pecetluirea cu acest semn în Biserică începe încă din pruncie. La a opta zi după naștere, când în Legea veche se făcea tăierea împrejur, acum preotul merge și binecuvântează pruncul în chipul Crucii, rostind asupra lui: “Să se însemneze Doamne lumina feței Tale peste robul Tău acesta... și să se însemneze Crucea Unuia-Născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui”. La Botez și îndecosebi la Ungerea cu Sfântul Mir se însemnează toate simțurile și încheieturile, rostindu-se: “Pecetea Darului Sfântului Duh”; a Sfântului Duh care-l pecetluiește pe Hristos în noi, viața, Crucea și Învierea Sa. “Pune-mă ca o pecete pe inimă” invocă sufletul în Cântarea Cântărilor (VIII, 6). Împărtășirea însăși cu trupul și sângele Domnului este tot o mărturisire a Crucii, a Jertfei. Și apoi de-alungul întregii vieți, creștinul drept măritor se însemnează cu acest semn dumnezeiesc; când începe rugăciunea, în timpul ei, și când o termină; la ieșirea din casă, la plecarea în călătorie, ca și la întoarcere; la începutul ca și la sfârșitul lucrului; înainte de culcare, pentru a ne încredința grijii lui Dumnezeu, și la trezirea din somn, spre a ne agonisi Binecuvântarea Lui, în toată ziua; când ne așezăm și ne ridicăm de la masă; la vreme de mâhnire, primejdie sau gânduri rele... Și în atâtea împrejurări așa cum făceau cei dintâi creștini, după cum ne dă mărturie scriitorul bisericesc Tertulian (160-240) care spune: “Înainte și în timpul treburilor, intrând și ieșind, îmbrăcându-ne înainte de somn, în toate lucrările noastre, la fiecare pas și la fiecare faptă, noi ne însemnăm cu semnul sfintei Cruci” (P. L. I.).

În chipul Crucii preotul binecuvântează credincioșii; cu aceasta începe săvârșirea Sfintelor Taine, sfințește darurile aduse la Altar, ca și apa, holdele, zidirea toată. Și tot Crucea stă pe Altar, ea însăși fiind Altar, precum și deasupra Sfintelor locașuri, cele mai multe fiind zidite în forma ei. Crucea se zugrăvește pe sfintele vase, pe odăjdii, pe cărțile de cult; se vede ridicată la unele răspântii de drumuri, se așează la căpătâiul celor adormiți întru nădejdea Învierii și a vieții de veci. Cuprinde astfel întreg orizontul; vieții noastre, este semnul prin definiție al creștinului dreptcredincios și aceasta pentru că esențial este semnul iubirii.

Spun însă oarecare dintre credincioșii că totuși, nu ar fi cuviincios să ne închinăm Domnului făcând acest semn al Crucii, întrucât Mântuitorul a zis către femeia

samarineancă: "Vine ceasul și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr" (Ioan IV, 23-24). Iar Apostolul învață că: "Dumnezeu... nu este slujit de mâini omenești, ca și cum ar avea nevoie de ceva, El dând tuturor viață și suflare și toate..." (Fapte XVII, 25).

Aceste cuvinte ale Sfintelor Scripturi nu opresc însă, în nici un chip semnul Crucii. Când Mântuitorul spune: "Cei ce se închină lui Dumnezeu trebuie să I se închipuie în duh și în adevăr", ne învață că rugăciunea, închinarea, întreg cultul și întreaga noastră slujire trebuie să porceadă din adânc, din inima ființei noastre, din "duh". În vorbirea cu samarineanca, Domnul îi avea în vedere, îndeosebi pe acei credincioși din Vechiul Testament a căror închinare se transformase în forme goale, uscate, fără viață; smochinul uscat le era o pildă (Matei XXI, 19). Încă și Profetul spusese: "Milă voiesc, iar nu jertfă și cunoașterea lui Dumnezeu mai mult decât arderile de tot" (Oscea VI, 6). Prin Hristos se încheie însă un Nou Testament de care vorbește Sfântul Pavel când zice: "Acesta este Testamentul pe care îl voi întocmi casei lui Israel; pune-voi legile Mele în cugetul lor și în inima lor le voi scrie..." (Evrei VIII, 10) Cuvintele Legii vechi fuseseră scrise pe piatră și pecetluite cu sângele animalelor; legea Noului Testament pecetluită cu sângele lui Hristos trebuie să se înscrie în inima, în duhul nostru. Rugăciunea, închinarea, nu au sens și putere dacă nu trec în interiorul conștiinței, în minte, în inimă. Nu există cult adevărat, ziditor, acolo unde conștiința este moartă. Prin duhul comunicăm cu Dumnezeu care este "duh"; el, duhul ne deschide circulației iubirii, Harului. Mântuitorul mai atrage de asemenea atenția femeii samarinece că această închinare adevărată nu mai este legată de un anumit loc (templu) sau localitate, nici numai de un anume neam (iudei sau samarineni). Dumnezeu este pretutindeni, fiind "duh", și deci, închinarea, slujirea Lui nu poate fi mărginită de nimic. El este al tuturor și cu egală iubire se deschide tuturor.

Cât privește învățătura Sfântului Pavel că "Dumnezeu... nu este slujit de mâini omenești, ca și cum ar avea nevoie de ceva", apare evident că aceste cuvinte nu au nici o legătură cu facerea semnului Crucii. Înțelesul lor corect este acela că noi nu-I putem oferi lui Dumnezeu ceva, "lucru al mâinilor noastre", care să-I împlinească cumva "I.I.P.S.a", întrucât El este plinătatea, este Absolutul.

Închinarea, cultul extern și intern, sunt însă cu totul altceva; țin de condiția noastră de făptură și Mântuitorul Însuși S-a rugat. Iar această închinare trebuie să fie integrală, să cuprindă făptura noastră în totalitatea ei, cum o arată Sfântul Pavel: "Duh, suflet și trup" (I Tes. V, 23), încât așa cum îndeamnă același Apostol: "Să înfățișăm trupurile noastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea noastră cea duhovnicească" (Rom. XII, 1). Deci întreaga noastră ființă trebuie să participe la actul de adorare.

Pentru a pătrunde încă și mai profund acest înțeles, să observăm că Mântuitorul, în cuvintele rostite către femeia samarineancă, nu cere simplu închinarea în duh, ci "în duh și în adevăr". Dar adevărul viu este Hristos, este Cuvântul Care s-a făcut trup. Și astfel adevărul ni se descoperă a fi unitatea deplină între cuvânt și trup, între duh și viață, între credință și faptă, între actele, gesturile, semnele pe care le facem și semnificația, înțelesul lor. Suntem suflet și trup, nu duhuri fără trup. "Preamăriți dar pe Dumnezeu în trupul și în duhul vostru ca unele care sunt ale lui Dumnezeu", învață Apostolul (I Cor. VI, 20); pentru că toate trebuie să se sfințească. De aceea nu este de conceput cultul intern al inimii, al "duhului", fără ce I extern, al întregii noastre făpturi.

Dealtfel, ne stau pildă al unei astfel de închinări și slujiri, Mântuitorul, profeții, apostolii. Mântuitorul a binecuvântat cu mâinile Sale pe copii. "... Și luându-i în brațe i-a binecuvântat punându-și mâinile peste ei" (Marcu X, 16). Și de asemenea pe Sfinții Apostoli: "...I-a dus afară până spre Betania și, ridicându-și mâinile, i-a binecuvântat" (Luca XXIV, 50).

În Vechiul Testament, patriarhul Iacob a binecuvântat cu mâinile încrucișate pe fiii lui Iosif, așa cum citim: "Și a întins Israel (Iacob) mâna sa cea dreaptă și a pus-o pe capul lui Efraim, deși acesta era mai mic, iar stânga și-a pus-o pe capul lui Manase. Înadins și-a încrucișat mâinile, deși Manase era întâiul-născut. Și i-a binecuvântat..." (Fac. XLVIII, 14-15). Credincioșii de atunci se rugau și ei cu mâinile ridicate, cum zice Psalmistul: "Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta, ridicarea mâinilor mele jertfa de seară..." (Ps. CXL, 2).

În Noul Testament, Sfinții Apostoli au ridicat diaconi, preoți, episcopi, prin punerea mâinilor, deodată cu rugăciunea (Fapte VI, 6; XIV, 23; I Tim. IV, 14). Împărtășirea Sfântului Duh celor botezați se face de asemenea prin punerea mâinilor: "Atunci își punea mâinile peste ei și lua Duh Sfânt" (Fapte VIII, 17; XIX, 5-6). Iar pe credincioșii Sfântul Pavel îi învăța: "Vreau așadar, ca bărbații să se roage în tot locul, ridicând mâinile curate, fără de mânie și fără de gâlceavă" (Tim. II, 8). Iată dar, din Sfânta Scriptură, câteva mărturii ale unei adevărate și depline închinări.

Dar, în sfârșit, să amintim acum puțin și despre semnul însuși al Crucii și despre mărturia pe care o dă creștinul prin ea. Știm că semnul Sfintei Cruci se face astfel: împreună primele trei degete ale mâinii drepte, iar celelalte două le lipim de podul palmei; și așa, cu vârful celor trei degete unite ne însemnăm la frunte, la piept, pe umărul drept și pe cel stâng, rostind deodată cu El: în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin; și anume, când zicem "în numele Tatălui" ne însemnăm la frunte; când zicem "și al Fiului", ne însemnăm la piept; când zicem "și al Sfântului Duh", ne însemnăm umărul drept și apoi cel stâng, încheind cu "Amin".

Săvârșind astfel, se poate spune că semnul Crucii concentrează în el, cum s-a spus, esența credinței noastre, "este oarecum o învățătură pe scurt a legii creștine". Făcându-mi dimineața semnul sfintei Crucii, spunea un credincios preotului lui, simt că îmi mărturisesc ceea ce e fundamental în credința noastră ortodoxă și mă simt prins de Hristos, în Biserica Lui ca mlădița în viță.

Aceasta o simte orice creștin drept-măritor, fie făcându-și semnul Crucii, fie când se închină în fața chipului ei. Simte legătura lui cu Hristos; simte că prin Duhul Sfânt se împărtășește din viața, din lumina și iubirea lui Dumnezeu Care în marea-I iubire de lume ne-a dăruit pe Unul Născut Fiul Său... (Ioan III, 16); simte surprerea distanței, a despărțirii de Dumnezeu provocată de păcat și împăcarea cu Cel ce "ne-a împăcat prin Cruce" (Efes. II, 16); simte credinciosul cu o nădejde vie că în el însuși, începând de la botez, de la "nașterea lui din apă și din duh" și prin voia statornică de a crucifica păcatul, egocentrismul, acesta se biruie. "Cei ce sunt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele" (Gal. V, 24); și se simte totdeauna întărit, păzit de cel rău prin acest semn, după cum și cântă Biserica "Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta o ai dat nouă"; se simte tot mai mult părtaș Duhului Crucii lui Hristos, înnoirii prin ea ca o arună a Învierii, și îndemnat să iubească și el cu iubirea lui Hristos, în chipul Lui; și înălțându-se către Dumnezeu și dăruindu-se îmbrățișând pe semeni, lumea, așa cum îmbrățișază brațele Crucii.

Și toate aceste daruri și puteri le simte venind din partea Crucii lui Hristos care o sfințește pe a noastră, așa cum se și roagă Biserica la sfințirea chipului Crucii: "Caută cu milostivire Doamne spre acest semn al Crucii pe care credincioșii robii Tăi, din osârdie și din credința cea tare și dragostea cea către Tine, au făcut-o spre însemnarea biruinței Fiului Tău... Binecuvântează-o și o sfințește pe ea, și o umple de puterea și binecuvântarea lemnului aceluia, pe care a fost pironit Preasfântul Trup al Domnului nostru Iisus Hristos, Unul Născut Fiul Tău, prin care puterea diavolului s-a călcat, și noi pământeni slobozenie am dobândit și vieții ne-am învrednicit".

de Pr. Prof. Constantin Galeriu

CINSTIREA SFINTELOR MOAȘTE

Cinstirea Sfințelor Moaște este într-o firească legătură cu cinstirea Sfinților. Moaștele sunt trupurile acelor Sfinți, care și după ce au trecut din această viață, după ce au ieșit din "casa pământească a corpului trupesc", își păstrează legătura cu locașurile lor pământești, zidite și devenite prin Harul lui Dumnezeu și nevoița duhovnicească, "o mireasmă a lui Hristos", nesticăcioase, incoruptibile, dăruitoare de vindecări și alte binefaceri minunate, împlinindu-se astfel în ele, încă de acum, ca într-o arvună dorința, încredințarea Sfântului Apostol Pavel când zice: "...De vreme ce dorim ca să scoatem haina noastră (trupul), ci să ne îmbrăcăm cu cealaltă pe deasupra, pentru ca ceea ce este muritor să fie înghițit de viață" (II Cor. 5,4). - Biserica cinstește Sfintele Moaște pe următoarele temeieri ale Revelației:

Făptura umană prin creație compusă din suflet și trup. - Prin origine, prin actul Creator dumnezeiesc, și în plinătatea ei, "făptura noastră este alcătuită, deopotrivă, din trup și din suflet". Potrivit Cuvântului dumnezeiesc: "a luat Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul cu suflet viu" (Fac. 2,7). Astfel, omul este dintru început și deodată: suflet și trup, trup și suflet. Omul nu "are" doar, ci "este" trup și suflet. Și aceste două componente, sufletul și trupul, una sunt; alcătuiesc ființa noastră cea una. Așadar, omul nu poate fi înțeles complet decât în această unitate și totalitate a ființei sale. - "Factorul spiritual uman nu poate fi conceput nici o clipă ca spirit pur, ci trebuie înțeles de la început ca suflet, sau ca spirit întrupat, ca spirit cu ramificațiile lui în trup, sau ca trup cu rădăcina în spirit"¹.

Sfânta Scriptură dă mărturie în nenumărate locuri pentru această unitate de obârșie și conlucrare a sufletului cu trupul. Chiar de la începutul zidirii perechii umane, cum observă Sfântul Simion Noul Teolog, când o face pe Eva "din coasta însuflețită a lui Adam, Dumnezeu nu i-a mai insuflat ca lui Adam suflare de viață, ci cu partea pe care a luat-o din trupul bărbatului, a alcătuit un trup complet de femeie și din această pârgă a duhului pe care ea a primit-o cu trupul cel însuflețit, Dumnezeu a făcut-o spre suflet viu desăvârșit"². ori, aceasta ne arată că întreg trupul lui Adam era purtător de duh, de suflarea dumnezeiască de viață; era în unitatea desăvârșită a acestui ansamblu uman și putea comunica mai departe, prin conlucrare dumnezeiască: trup purtător de spirit.

Cu întreaga noastră făptură, suflet, inimă, trup, îi slujim lui Dumnezeu. "Însetează de Tine sufletul meu, suspinat-a după Tine trupul meu" (Ps. 62,2) zice Psalmistul. Și iarăși: "Lăuda-Te-voi Doamne cu toată inima mea că ai auzit cuvântul gurii mele și înaintea îngerilor îți voi cânta" (Ps. 137,1). Iar Sfântul Apostol învață: vă îndemn deci fraților, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfățișați trupurile voastre ca pe o pârgă vie, Sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră duhovnicească" (Rom. 12,1). Astfel rugăciunea, cultul nostru divin, jertfa noastră, orice slujire Sfântă lui Dumnezeu e o faptă care angajează toată ființa noastră.

Și întreaga noastră făptură se și bucură, se însuflețește de Harul acestei slujiri. De aceea zice Psalmistul: "...Întru El a nădăjduit inima mea și a înflorit trupul meu..." (Ps. 27,7). - "Inima mea și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeu Cel viu" (Ps. 83,2). Sau: "cât de dulci sunt limbii mele cuvintele Tale, mai dulci decât mierea în gura mea" (Ps. 118,103).

Iar dacă la slujirea și legătura noastră cu Dumnezeu participă și trupul și se împărtășește și el de Harul Său, nu este mai puțin adevărat, că și slujirea, comunicarea noastră iubitoare, spre mântuire, cu semenii o facem de asemenea prin trup. Și o arătăm prin toate organele noastre. Cu ochii, cu ochi curați — "ochii Tăi sunt atât de curați încât ei nu pot să vadă răul" (Avac. 1,13) — îmi este dat să văd

curat pe aproapele și toată făptura. Cu urechile nu mă ascult doar pe mine, ci caut cuvântul, "cuvintele vieții și gândul ziditor al "fratelui". Cu mâinile îmbrățișez, comunicând dragostea Sfântă; lucrez, modelez creația spre slujire. - "Și... toate văduvile plângând arătau lui Petru (în Iope) cămășile și hainele câte le făcea Căprioara (Tavita) pe când era cu ele" (Fapte 9,39). Sau "ne ostenim lucrând cu mâinile noastre" (I Cor. 4,12). Cu picioarele mele merg în întâmpinarea celui alt. - "cât de frumoase sunt pe munți picioarele trimisului care vestește pacea, a solului de veste bună care dă vestire mântuirea..." (Ps. 52,7).

Și dacă totul: iubire de Dumnezeu și iubire de om — iar iubirea de Dumnezeu se verifică în iubirea concretă față de om, prin fapta, prin osteneală trupească — dacă totul se face lucrând împreună suflet și trup, atunci împreună se și mântuiesc. De aceea trupul nu este, cum socoteau unii autori doar un "veșmânt trecător", sau și mai rău, o "temniță", un "mormânt". El este "organ de origine dumnezeiască al sufletului"³; este o revelație a sufletului, o expresie vie a lui, un "simbol real" cum se mai spune; "o porfiră înțelegătoare", cum frumos rostește Biserica, un "sacrament". Pentru care și trebuie păstrat, "stăpânit în sfințenie și cinste, nu în patimă, poftă" (I Tes. 4,15).

Iar când Mântuitorul spune: "Duhul dă viață, trupul nu folosește la nimic" (Ioan 6, 63) și Sfântul Pavel adaugă că "trupul pofteste împotriva duhului și duhul împotriva trupului" (Gal. 5,17), noi trebuie să înțelegem că această antiteză pune în relief, nu opoziția radicală dintre "duh" (spirit) și "trup", deși aceste componente sunt distincte, ci ruptura unei unități organice originare, prin păcat, și nevoia restaurării acestei unități. Opoziția radicală nu este între trup și suflet, ci între trup și "patimi", pentru că trupul nostru din locaș duhovnicesc poate deveni pățimaș, carnal, "sălaș diavolului". Cu adânc înțeles zice Fer. Augustin: "cel care nu e duhovnicesc până în trupul său, deveni carnal până și în duhul său"⁴. Iar Sfântul Apostol Pavel învață: "De trăiți trupește veți muri, iar de veți omorî prin duh poftele trupului, veți trăi" (Rom. 8,13). Păcatul trebuie osândit, nu trupul. - de aceea tot Sfântul Apostol Pavel rostește: "Însuși Dumnezeu păcii să vă sfințească pe voi desăvârșit, și întreg duhul vostru și sufletul și trupul să se păzească fără de prihană, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos" (I Tes. 5, 23).

Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru a mântui, pentru a sfinți întreaga noastră făptură. - Dar faptul fundamental privind semnificația trupului în iconomia divină, este tocmai aceasta: mântuirea noastră s-a săvârșit în trup⁵. "Dumnezeu-Cuvântul trup s-a făcut și s-a sălășuit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr" (Ioan 1, 14). Fiul lui Dumnezeu ia trupul, din frământătura noastră, și sfințindu-l îi aduce ca o ofrandă Tatălui. Și așa ne răscumpără, prin trup, "cu Însuși sângele Său" (Evr. 9, 12), "făcând pace prin sângele crucii Sale" (Col. 1, 20). Și în trupul cel luat din noi, din Fecioară, își arată slava Sa, umplându-l de har și de adevăr, făcând să locuiască întru El "trupește toată plinătatea Dumnezeirii (Col. 2, 9), și înălțându-l întru viața și slava prea Sfinței Treimi. Sfântul Apostol Pavel exclamă: "Cu adevărat, mare este taina dreptei credințe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit întru neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă" (I Tim. 3, 16).

Dar Fiul lui Dumnezeu "S-a întrupat", "S-a făcut om" pentru "noi oamenii și pentru a noastră mântuire". Și întru toate El ne este "pildă" icoană, model. Ne este "cale, adevăr, viață" (Ioan 14, 6), "revărsată în inimile noastre prin Duhul Sfânt Cel daruit nouă" (Rom. 5, 5), "pentru a ne sfinți și pe noi, pentru a-L preamări pe Dumnezeu în trupul și în duhul nostru, care sunt ale lui Dumnezeu" (I Cor. 6, 20).

Și întemeind, încă mai profund, unitatea noastră de cale și de țel cu Hristos, trebuie s-o vedem nu numai în faptul mântuirii, ci în însuși actul creației noastre prin

El. Când Sfânta Scriptură ne descoperă că am fost făcuți “după chipul lui Dumnezeu”, trebuie să-l privim drept Model, Protochip, pe Fiul lui Dumnezeu Însuși. Tatăl ne crează după chipul Fiului Său în Duhul Său cel Sfânt. Și Sfânta Scriptură o arată aceasta în chip neîndoielnic. Căci, “El este Chipul Dumnezeului, Celui nevăzut, mai Întâi născut decât toată făptura. Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute. Toate s-au făcut prin El și pentru El” (Col. 1, 15). El este Protochipul nostru suprem. Prin El “prin Care toate s-au făcut” am fost făcuți și noi, pentru ca prin El, Fiul Cel Unul născut să devenim și noi “fii” ai Părintelui ceresc, precum arată din nou Sfântul Pavel: “Căci pe cei pe care i-a cunoscut mai înainte, i-a și hotărât să fie asemenea chipului Fiului Său, ca El să fie Întâi născut între mulți frați” (Rom. 8, 29).

În acest duh al descoperii dumnezeiești, învață de asemenea și teologii Bisericii: “Hristos Cel istoric a fost Prototipul pe care L-a avut Dumnezeu în minte când a creat pe primul om, zice Sfântul Irineu. Hristos era omul deplin și desăvârșit, care avea să se arate pe pământ, iar Făcătorul a văzut de mai înainte și a creat pe Adam potrivit cu acest prototip viitor”, desăvârșit⁶. Iar N. Cabasila adâncește această viziune spunând: “Nu Adam cel vechi a stat model pentru Adam Cel nou, ci cel vechi a fost luat după chipul Celui nou. Adam Cel nou S-a făcut începătura firii omenești... Încă de la început, adaugă el, firea omenească era sortită nemuririi, dar la aceasta n-a ajuns decât mai târziu, în Trupul Mântuitorului, pe care Aceasta l-a sculat din morți și S-a făcut îndrumător al neamului omenească întru Împărăția nemuririi”⁷.

De aici urmează că pentru creștin, a fi om deplin, desăvârșit, înseamnă a fi om în felul, după chipul lui Hristos: a fi om în Hristos. Păcatul l-a împiedicat pe Adam să guste din pomul vieții, și el a trebuit să îndure sentința: “pământ ești și în pământ te vei întoarce” (Fac. 3, 19). Dar dacă “în Adam toți mor, în Hristos, toți vor învia” (I Cor. 15, 22). Și întrucât finalul trupului lui Hristos nu este moartea, ci învierea și incoruptibilitatea, nemurirea; atunci și tot trupul născut din nou prin Hristos în Duhul Sfânt, este chemat la aceeași viață nesticăcioasă, incoruptibilă.

Încă din viața de acum trupurile creștinilor sunt locașuri ale Duhului Sfânt și menite spre nesticăciune. Aceasta e o vocație fundamentală a creștinismului. Și Sfânta Scriptură ne încredințează: “Nu știți oare că voi sunteți templu lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi. De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el, pentru că Sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteți voi” (I Cor. 3, 16-17). Și mai departe Apostolul întărește această mărturisire, întemeind-o în răscumpărarea săvârșită de Mântuitorul Hristos în Duhul Sfânt; “sau nu știți că trupul vostru este templul al Duhului Sfânt care este în voi, pe care-L aveți de la Dumnezeu și nu sunteți ai voștri? Căci ați fost cumpărați cu preț! Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (I Cor. 6, 19-20).

Și se înțelege, făcându-se locaș al Duhului Sfânt, trupul nostru este chemat la o continuă sfințire în vederea incoruptibilității viitoare. Căci, așa cum învață tot Sfântul Pavel: “Este trup firesc și este trup duhovnicesc” (I cor. 15, 44); adică trup plin de “nesticăcioasa podoabă a duhului”, cum învață și Sfântul Apostol Petru (I Petru 2,4). Și spune mai departe dumnezeiasca Scriptură: “trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nesticăciune și acest trup muritor să se îmbrace în nenumerire” (I Cor. 15, 14, 53). Aceasta e menirea noastră în Hristos Cel răstignit și înviat cu trupul: dobândirea nesticăciunii, a incoruptibilității depline, desăvârșite, a sufletului și a trupului sfârșit.

Aceasta va fi, desigur, starea noastră la Înviere, când va străbate și în afară, în chipul trupului, belșugul vieții și luminii dumnezeiește lăuntrice; aceasta nemaifiind împiedicată de grosimea și opacitatea egoismului și pătimilor de acum. când, potrivit învățaturii Sfinților Părinți (Sfântul Grigore Palama), dacă acum duhul e văzut,

uneori abia întrezărit, prin trup, atunci trupul va fi văzut învăluit în strălucirea duhului. Atunci va ieși la iveală bogăția noastră duhovnicească, bogăție agonisită din credință, cugetare și viață dumnezeiască, adevăr și iubire întrupată în fapte, revelând și în noi trăsăturile chipului lui Hristos, din comuniunea și comunicarea cu El față către față. Moise și Ilie, ca și cei trei Apostoli pe Tabor, pe muntele Schimbării la Față, străluceau în aceeași lumină a Duhului, ca Hristos, din strălucirea Lui, din slava Lui. Și dacă Mântuitorul împreună cu cei doi profeți ai Vechiului Testament încă la Schimbarea la Față descoperă ca o arună, strălucirea Învierii, atunci și trupurile sfinților devenite nestricăcioase, incorruptibile, pline de mireasma Duhului, sunt de pe acum tot o arună a Învierii, adică a incorruptibilității de la Înviere. Au devenit din această viață "locașuri ale Sfântului Duh și vase de cinste, fapt pe care îl dovedesc ele însele, chiar și după ce sufletul se desparte de ele"⁸.

Întreagă lucrarea Bisericii are drept scop: sfințirea prin Hristos în Duhul Sfânt, a sufletului și a trupului nostru. - Și aceasta începând cu însăși Taina Sfântului Botez, ușa tainelor, ușa intrării în Biserică. În această Taină din apă sfințită ca din sânul Duhului Sfânt ne naștem răsădiți în Hristos, în Chipul Lui, "altoiți în El" (Rom. 6, 1), în Biserică, în Trupul Lui, ca mlădița în viță; așa cum a zis Mântuitorul: "Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele, cel ce rămîne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă" (Ioan 15, 5). Și creștem din El ca o rază din soare, din "Soarele dreptății", ca "fii ai luminii", adăpați, hrăniți de Duhul Sfânt, din același Model-izvor, din aceeași putere, lumină, strălucire a lui Hristos.

De aceea, îndată după ieșirea din apa Sfântului Botez, creștinul a pecetluit cu pecetea Duhului, mirându-se și rostindu-se asupra lui: "pecetea Darului Duhului Sfânt". Întipărintz pecetea, efigia Duhului lui Hristos asupra tuturor simțurilor și încheieturilor pentru ca întreg trupul să devină duhovnicesc asemenea lui Hristos. Să devină vas și organ al Logosului întru Duhul. Căci pecetea Duhului întipărește și întărește adânc în noi chipul Domnului pentru a dobândi și purta numele Lui, nume de "creștin", care vine de la Hristos și înseamnă "una", "miruit", "unsul Domnului". Pentru care zice Apostolul: "Voi ungere aveți de la Cel Sfânt și știți toate" (Iona 2,20). Și ne umple de "mireasma cunoașterii Lui". - Cum ne rugăm în rânduiala Sfintei Taine a Botezului și a Mirungerii: "Și-l umple pe el de puterea Sfântului Duh, spre unirea cu Hristos". Căci, "Cel ce se alipește de Domnul este un duh cu El" (I Cor. 6, 17). Și, "Dumnezeu S-a făcut purtător de trup, pentru ca omul să poată deveni purtător de duh"⁸. Să ne umple de duh, de darurile Duhului care odihnesc și strălucesc din Hristos (Isaia 11, 2-3), pentru ca întreaga noastră făptură, duh și trup, simțuri, gândire, cuvânt și faptă, ținut totul străbătut și însuflețit de Duhul Lui, să-l arate pe creștin înrădăcinat, înfiat în Hristos. Potrivit lui N. Cabasila: "După cum, Iacob a uns piatra, iar prin această ungere o adusese lui Dumnezeu, îndemnând oarecum trupul Mântuitorului, piatra din capul unghiului", pe care Israel cel adevărat, singurul care cunoaște pe Tatăl, a turnat ungerea dumnezeirii, tot așa și pentru noi, prin ungere, Hristos, ne face să înviem din pietrele acestea ca niște urmași ai lui Avram, pentru că, turnându-se peste cei credincioși, Duhul Sfânt se face în ei oarecum și un duh de înfiere: "Duhul acesta mărturisește în cugetul nostru că noi suntem fii lui Dumnezeu, atunci când strigă în inimile noastre "Abba, părinte!"⁹.

Iar desăvârșirea unirii, a locuirii lui Hristos în noi, o face dumnezeiasca Euharistie pe care o primește de îndată cel botezat: împărțășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului. cât de adânc și de revelator este aici cuvântul Domnului care zice: "Cel care mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi" (Ioan 6, 54). De observat, că Mântuitorul nu spune doar: Cel ce se unește cu Duhul Meu. Pentru că El Însuși nu este numai duh. El Însuși S-a făcut și Trup; este Dumnezeu și om întru toate asemenea nouă, afară de păcat. Și oferă spre hrană Trupul Său, desigur plin de Dumnezeire, trupul nostru, și acest locaș al

Duhului Sfânt. Și așa se unește cu noi, integral. Cum zice tot N. Cabasila: "Trup se unește cu trup, sânge cu sânge și suflet cu suflet". Iar urmarea este că binele biruiește răul tot mai cu tărie, iar cele dumnezeiești stăpânesc peste cele omenești, sau cum spune Sf. Pavel: "De acum, dacă trăiesc, nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește întru mine" (Gal 2, 20)¹⁰.

Și, de reținut, Domnul ne încredințează că cel ce primește Trupul și Sângele Său "are viață veșnică". O are, deci de acum. Începutul vieții veșnice, a nemuririi, al incoruptibilității se face, în chip "firesc" în creștin, de aici, din însuși momentul primirii, al însămânțării vieții veșnice în făptura noastră. Iar această însămânțare se face prin dumnezeieștile Taine, culminând cu Sfânta Euharistie a Domnului.

Și, desigur, împreună cu dumnezeiescul Său cuvânt. Iar aceasta, precum ne încredințează tot Mântuitorul, când zice: "Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel care M-a trimis are viață veșnică", adăugând aici ceva mai mult: "și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață" (Ioan 5, 21). Ceea ce înseamnă că prin Cuvântul și Trupul Său, prin Evanghelie și Euharistie primim încă de aici în pământul inimii noastre "sămânța nesticăciunii" de care vorbește Sfântul Apostol Petru: "Fiind născuți a doua oară nu din sămânță stricăcioasă, ci din nesticăcioasă, prin cuvântul lui Dumnezeu Cel viu și care rămâne în veac" (I Petru 1, 23). Primim cum spune și Sfântul Ignatie Teoforul "leacul nemuririi și doctorie pentru a nu muri"¹¹.

Știm că la această chemare a Mântuitorului de a ne hrăni cu trupul Său, unii au replicat: "Greu este acest cuvânt! Cine poate să-l asculte!?" (Ioan 6, 60). - Dar tocmai aici este Taina și revelația adevărului în Hristos. "Dumnezeu S-a arătat în trup". Și Dumnezeu ni se dă, ni se împărtășește prin trup. El este "adevărata hrană" și "adevărata băutură" (Ioan 6, 55). Este trup și sânge hrănind trupul și sângele nostru, "înscriind în inimile fiilor luminii legile duhului" (Sfântul Macarie).

În unitate, în întrepătrundere cu dumnezeiescul cuvânt și Sfintele Taine, lucrează la sfințirea noastră și rugăciunea. "Căci orice făptură se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune" (I Tim. 4, 5), care este deodată, deschidere a noastră către Dumnezeu și revărsare harnică a Lui către noi. Dacă Mântuitorul în rugăciunea-model "Tatăl nostru" ne învață să cerem: "Vie împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer așa și pe pământ", aceasta înseamnă că ține de esența rugăciunii sfințirea pământescului, pătrunderea ceresului în pământesc. Profetise aceasta și Psalmistul: "Înalță-Te peste ceruri Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta" (Ps. 56, 14); "Tot pământul se va umple de slava Lui. Amin. Amin." (Ps. 71, 21).

Și, se înțelege, cum arată Mântuitorul, rugăciunea lucrează împreună cu postul, cu nevoița trupească. Demonii patimilor, care corup firea, nu ies decât cu rugăciune și cu post (Mat. 17, 21). Trupul păcatului nu-l putem trata și transforma fără post, fără asceză, prin care e angajată întreaga noastră ființă și oferită ca o "jertfă de bună mireasmă duhovnicească", spre sfințire. În acest înțeles, profetul Isaia, dând glas unor întrebări din vremea lui, zicea: "Pentru ce să postim, dacă Tu nu vezi? La ce să ne amărăm sufletul nostru, dacă Tu nu iei aminte?" - Și apoi răspunde: "Domnul te va călăuzi neconteni și va sătura sufletul tău chiar în locurile fără apă. El va da tărie oaselor tale și vei fi ca o grădină adăpată, ca un izvor de apă vie, care nu seacă niciodată" (Isaia 58, 11). Desigur, prin post, Dumnezeu satură, adapă "chiar în locuri fără apă" și dă — o tărie duhovnicească — "oaselor noastre..."; dă o tărie sufletului să-și transfigureze trupul, să-l facă "slujitor înțelesurilor și gândurilor dumnezeiești" (Sfântul Maxim Mărturisitorul, Ambigua).

Și astfel, prin toate aceste lucruri sfinte, cărora le rămâne mereu temei "credința cea lucrătoare prin iubire" (Gal. 5, 6). Duhul Sfânt ne naște în Hristos, ne naște și ne desăvârșește. Ne purifică neîncetat sufletește și trupește, ne dă energie dumnezeiască să biruim păcatul, boală a existenței noastre, boală care sfâșie, corupe firea, și prin

aceasta ne face "cursă a morții"¹², și ne unifică firea în inimă, în centrul nostru de integrare a duhului cu trupul, în "omul cel tainic al inimii". Și ne arată duh și trup în armonie, parte din "trupul lui Hristos", după chipul Lui, "mădulare ale Lui..., din carnea și din oasele Lui" (Efes. 5, 30). Ne arată în unitatea și simplitatea negrăită a chemării noastre, în care, "Duhul de viață făcător" pregătindu-se pentru viitoarea transfigurare de la Înviere, transformă de pe acum "trupul păcatului", "trupul morții", în trup al Învierii. Căci așa cum grăiește și prin înțeleptul Solomon: "Dumnezeu a zidit pe om spre nesticăciune și l-a făcut după chipul ființei Sale" (Int. 2, 23).

Sfinții descoperă din această viață o asemenea stare. În ei strălucește Hristos, prin Duhul Sfânt. Fața Sfântului Mucenic Arhidiacon Ștefan strălucea "ca o față de înger" (Fapte 6, 15). Se împărtășea din privirea feții lui Hristos pe care-L mărturisea (Fapte 7, 56). Așa cum strălucea și Moise cu Ilie pe Tabor, împărtășindu-se din slava Domnului. Iar Sfântul Apostol Pavel tâlcuiește în acest sens: "Noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului" (II Cor. 3, 18). În omul sfânt coboară și sălășuiește energia slavei, luminii, iubirii dumnezeiești. Așa s-au învrednicit de această strălucire, pe lângă Sfinții Apostoli și mulți alți Sfinți. Fața lui Ava Pamvo iradia o "lumină de fulger". Când se ruga Ava Arsenie "parcă era cuprins cu totul de foc". Iar Sfântul Simeon Noul Teolog, de asemenea martor al prezenței Harului încă din această existență terestră, și cum lucrează Duhul Sfânt la dobândirea strălucirii și incoruptibilității trupului: — "Atunci Ziditorul, zice el — ia seama la ce urmează să-ți explic — va trimite dumnezeiescul Duh... care va sufla, va locui, își va stabili cortul Său întru tine, te va ilumina, te va face să strălucești și te va rezidi pe de-a întregul; din coruptibil te va face incoruptibil, și-ți va reinnoi casa învechită, vreau să spun casa sufletului tău. Și odată cu aceasta, El va face incoruptibil, în întregime incoruptibil trupul tău întreg; și te va face Dumnezeu prin Har, asemenea Modelului tău"¹³. De acest belșug de har s-au învrednicit și alți Sfinți între care pomenim pe : Grigore Plama, Ieroschimonahul Vasile de la Poiana Mărului, Serafim de Sarov, Părintele nostru Calnic de la Cernica ș. a.

Și strălucirea, Darul lor din privința și lucrarea Sfântului Duh în ei, este în același timp iubire față de semenii, manifestându-se ca puterea care iradiază, se răspândește mângâietor, binefăcător, adesea tămăduind suferințele sufletești și trupesti. Mântuitorul Hristos "răspândea puterea din El și vindeca pe toți" (Luca 6, 19). Femeia cu pierdere de sânge de 12 ani s-a tămăduit numai atingându-se de poala veșmântului Său (Mat. 9, 20-22).

Luând putere și Sfinții Apostoli s-au învrednicit de un asemenea Dar. Încă din primele zile ale Bisericii, în Ierusalim, se scoteau bolnavi pe ulițe și-i puneau pe paturi și pe târgi, ca venind Petru, măcar umbra lui să treacă pe vreunul dintre ei... și se vindecau și cei peste care "se puneau ștergare sau șorturi purtate de Pavel, bolile se depărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei" (Fap. Ap. 19, 12).

Trupurile Sfinților rămân și după moarte nesticăcioase (incoruptibile) și se săvârșesc prin ele binefăcătoare fapte minunate. Sfinții poartă astfel făptura lor, încă din această viață o arvăd a nemuririi. O poartă unii dintre ei și după moarte, în trupurile lor care rămân nesticăcioase. Poartă incoruptibilitatea ca pe un Dar, un talent rodit ce nu se pierde, pentru că e dumnezeiesc: "Darurile și chemarea lui Dumnezeu nu se pot lua înapoi" (Rom. 11, 29). Iar acest Dar al incoruptibilității își are temei neclintit și rădăcină vie în Întruparea mântuitoare a Domnului și în Înviere. — Căci precum e comună trupului și sufletului dumnezeirea Cuvântului întrupat al lui Dumnezeu, îndumnezeind trupul prin mijlocirea sufletului, încât se săvârșesc prin trup fapte ale lui Dumnezeu, zice Sfântul Grigore Palama, așa la bărbații duhovnicești Harul Duhului, trecând prin mijlocirea sufletului la trup, îi dă și acestuia să pătimească cele dumnezeiești și să pătimească în chip fericit împreună cu

sufletul, care pătimește cele dumnezeiești,... întorcând spre sine trupul și atrăgându-i prin sine o sfințenie și o îndumnezeire de care nu mai poate fi jefuit. Dovada împedează a acestui fapt sunt moaștele făcătoare de minuni ale Sfinților¹⁴.

Trebuie spus că prin Hristos moartea nu mai are aceiași putere asupra celor credincioși, îndeosebi, asupra Sfinților, asupra trupurilor lor. Iar prezența și locul prezenței moaștelor lor sunt binefăcătoare, făcându-și evidente daruri, virtuțile lor duhovnicești. O asemenea mărturie o avem încă din Vechiul Testament. Ne arată în acest sens Sfânta Scriptură despre proorocul Elisei: "Apoi a murit Elisei și l-au îngropat, iar în anul următor au intrat în țară cete de Moabiti. Dar iată, odată, când îngropau un mort, s-a întâmplat ca cei ce-l îngropau să vadă una din aceste cete și, sperându-se, au aruncat mortul în mormântul lui Elisei. Căzând acela s-a atins de oasele lui Elisei și a înviat și s-a sculat pe picioarele sale" (IV Regi 13, 20-22). Și tot despre Elisei, despre trupul sfințit ne vorbește Iisus Sirah: "Feriți-vă cei care au văzut și cei care întru dragoste au adormit, dar și noi vom fi vii. Când Ilie a fost la cer, în vijelie, Elisei s-a umplut de duhul lui. În zilele sale nu s-a temut de biruitori și, nimeni nu l-a supus, tot cuvântul n-a fost ascuns înaintea lui și întru adormire a proorocit trupul lui. Și în viața sa au fost semne și la moarte minunate au fost lucrurile lui" (Int. 48, 11-15). Aceasta ne arată că sufletul drept, al proorocului era mai departe și în trupul pe care l-a sfințit; se păstra o legătură adâncă, duhovnicească cu el, cu osemintele sale sfințite.

Și de observat că, în duhul Revelației, încă din Vechiul Testament toate trupurile celor drepti erau vrednice de cinstire. Astfel, cu evlavie și cinstire a fost dus în Canaan trupul lui Iacov partiarhul către fiul său Iosif și de către frații lui (Fac. 50, 1-14). După cum Moise a dus și el la ieșirea din Egipt, cu aceeași venerație trupul lui Iosif: "Atunci, a luat Moise cu sine oasele lui Iosif..." (Ies. 13, 19). Iar regele Iosia a curățat templul de idoli și a restaurat cinstirea Legii, după ce arseseră pe jertfelnic oasele din morminte, venind la mormântul omului lui Dumnezeu, a poruncit pentru el "Lăsați-l în pace; nimeni să nu atingă oasele lui". Și au păstrat oasele lui și oasele proorocului care venise din Samaria" (IV Regi 23, 16-18+). Era, astfel, în Vechiul Testament o venerație deosebită mai ales pentru oasele celor drepti. Vedeam în ele o prezență a duhului și, un simbol al nemuririi. De aceea zice Psalmistul: "Domnul păzește toate oasele lor, nici unul din ele nu se va zdrobi" (Ps. 33, 19). Și cum se știe, fiind o preînchipuire a Jertfei Domnului, nici mielului pascal nu i se zdrobeau oasele (Ies. 12, 46; Num. 9, 12). Pentru care și Mântuitorul pe Cruce, semn și paradigmă a incoruptibilității trupului, "nu l-au zdrobit fluierile...". Și, s-au făcut acestea, zice Sfântul Ioan, ca să se împlinească Scriptura: "Nu l se va zdrobi nici un os" (Ioan 19, 33-36).

Desigur toate aceste mărturii ale Vechiului Testament erau fericite excepții, după păcat. Erau semn că "pomul vieții", adâncul dumnezeiesc din noi este păzit de heruvim prin sabia de foc a duhului (Fac. III, 24). Dumnezeu nu a îngăduit lui Satan să se atingă de viața lui Iov (II, 6). Dar toate aceste realități sacre erau în același timp și anticipări profetice, "umbră a bunurilor viitoare". În acest sens rostea Sirah despre Elisei: Întru adormire a proorocit trupul lui". Și, se înțelege că Mântuitorul, ne revelează principiul și condiția fapturii noastre, în constituția ei deplină de suflet și trup, și pentru totdeauna. În întruparea sa puterea sfinților și a sfintelor lor oseminte, pângă a răscumpărării. "Stăpânul Hristos, zice Sfântul Ioan Damaschin, ne-a dat ca izvoare mântuitoare moaștele sfinților, care izvorăsc în multe chipuri, faceri de bine și dau la iveală mir cu bun miros". Și adaugă: "Nimeni să nu fie necredincios". Dacă prin voința lui Dumnezeu a izvorât în pustiu apă din piatră tare și din falca măgarului apă pentru Samson căruia îi era sete, este de necrezut ca să izvorească mir bine mirositor din moaștele mucenicilor, cu nici un chip pentru cei care nu cunosc puterea lui Dumnezeu. Și luând în seamă întrebările: "Cum poate să facă minuni un corp

mort? Cum dar prin ei demonii sunt puși pe fugă, bolnavii se vindecă, orbii văd, leproșii se curăță, ispitele și supărările se risipesc, și se pogoară toată darea cea bună de la Părintele luminilor, peste aceea care cer prin ei cu credință neîndoielnică”. Sfântul Ioan Damaschin răspunde cu drept cuvânt: “Prin cele care Dumnezeu este cinstit, prin acelea se vor bucura și slujitorii Lui¹⁵.”

Tocmai această solidaritate de sens a existenței noastre cu Hristos explică sfințenia; participarea noastră la Hristos, comunicarea cu El, viețuirea în același duh al Lui și cu aceleași roade.

Și Mântuitorul o afirmă clar când îi vorbește Martei în drum spre mormântul lui Lazăr: “Eu sunt Învierea și Viața: cel care crede în Mine chiar dacă va muri viu va fi” (Ioan 11, 25). Era vestită aici deodată și Învierea Domnului, dar și acea viață pe care o împărtășește Hristos, celor care cred în El. Și, de la sine înțeles că, cel ce participă la viața lui Hristos cel înviat în trup, va fi viu și el nu numai cu sufletul, ci și cu trupul său. Dealtfel, cum s-a arătat, scopul însuși al Întrupării Fiului lui Dumnezeu este mântuirea integrală a omului, adică și a trupului, căci sufletul și așa se bucură de nemurire. Prezența lui Moise și Ilie pe Tabor, unul săvârșit din această viață, celălalt “ridicat în car de foc” și vârtej de vânt la cer, iar acum împreună cu Hristos părtaș la transfigurare, vin să confirme încă acest sens al Întrupării. La fel și deschiderea unor inorminte și scularea a mai multor trupuri ale sfinților adormiți din momentul Jertfei, Pogorârii la iad, și Învierii Mântuitorului (Mat. 27, 51-53), revelează această profundă semnificație a participării trupurilor la viața incoruptibilă, la preamărire. Și toate acestea au loc înainte de Înviere, ca o nădejde, un gaj, o pregustare a ei. Așa a fost mutarea lui Enoh (Fac. 5, 24).

Nu mai Hristos moartea este radical învinsă. Numai în El moartea nu mai este cădere în neființă, ci trecere-peste, trecere la Înviere. Dar în Hristos și moartea noastră este jertfă împreună cu El și trecere spre Înviere. Este o jertfă căreia i s-a pus început în Botez: “Căci toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat... Ne-am îngropat în moarte cu El prin Botez, pentru ca precum Hristos a Înviat din morți prin slava Tatălui, așa să umblăm și noi întru înnoirea vieții” (Rom. 6, 3-4). Murind “întru asemenea morții Lui”, devenim părtași ai Învierii Lui. Întrucât Botezul și moartea coincid — “întru moartea Lui ne-am botezat” — în Hristos, spațiul, mediul limită al morții se transformă în spațiu, în mediu al Duhului de viață făcător. Căci Hristos... “omorât fiind cu trupul, a fost făcut viu cu duhul” (I Petru 3, 18). Duhul a eliminat moartea din trup. Dar tot la fel și în creștinul dreptmăritor, cum s-a mai arătat, Botezul cu celelalte Sfinte Taine, cu dumnezeiescul Cuvânt lucrător, cu sfințele virtuți, cu nevoința, aceea care e o “modificare de viață făcătoare” (Sfântul Simeon Noul Teolog), cu acestea toate, prin Hristos în Duhul Sfânt, se elimină pe încetul păcatul, sămânța morții și suind la nestricăciune, aceasta ne arvunește eternitatea.

Știm desigur, împreună cu Sfântul Apostol Pavel, că în moarte “se seamănă trupul — încă — întru stricăciune...” (I Cor. 15, 42). Dar, tot Apostolul, cu adâncă înțelegere, spune: “Se seamănă”. Nu zice: se îngroapă trup, ci: “se seamănă trup” (I Cor. 15, 44). Vorbește despre trup ca despre o sămânță, purtând deci în sine adânc, puterea vieții, — Și mai observăm că Sfânta Scriptură distinge între moarte în stare de păcat, și săvârșirea de viață în stare de har. Când vorbește despre Anania și Safira, sau de Irod Antipa, la fiecare din aceștia Sfânta Scriptură folosește termenii: “a murit” (Fapte 5, 5-10; 12, 23). Despre Sfântul Arhidiacon și Întâiul Mucenic Ștefan, spune însă că: “a adormit” (Fapte 6, 60). La cei dintâi este vorba de “expirare”; sufletul părăsește deci, cu durere, un trup robit păcatului, dedat stricăciunii. La Sfântul Ștefan este vorba însă de adormire, de intrare în odihnă, în sânul Bisericii — mamă, ca mădular viu al trupului lui Hristos. Și Sfântul Pavel vorbește despre cei morți în credință, ca despre “adormiți întru Iisus”.

Este deci, în duhul Sfintei Scripturi, o deosebire între a muri și a adormi. Sfântul Ciril al Alexandriei spune că: "Hristos ne-a arătat Cel dintâi între oameni, moartea ca somn. ("Căci are viața după fire")¹⁶. Iar când moartea e somn, adormi în conștiința că te vei trezi. Și trupul participă la această continuitate de viață. Dealtfel, pe acestea se și întemeiază realitatea Sfințelor moaște și cinstirea lor. "Menținându-se incorruptibile, osemintele Sfinților arată că sufletul personal al lor și Harul Sfântului Duh din ei rămâne mai departe într-o legătură cu trupurile lor".¹⁷

Dar această legătură rămâne pentru că Sfinții încă din viața de acum au restaurat adevărata legătură între suflet și trup. În ei trupul nu mai poartă împotriva duhului (Gal. 5, 17). În ei trupul devine real vas al sufletului, iar sufletul, vas al Harului. "Morții față de păcat, ei au devenit vii pentru Dumnezeu în Hristos" (Rom. 6, 10). Dacă "plata păcatului este moartea", atunci moartea păcatului este viață, înseamnă gustare din "pomul vieții". În duhul cuvintelor Mântuitorului: "Oricine trăiește și crede în Mine, nu va muri în veac" (Ioan 11, 26). Sfinții Părinți ca: Ioan Scărarul, Isaac Sirul, ș. a., încredințează că sunt oameni duhovnicești care fac experiența morții și a Învierii înainte de Învieirea cea de obște. Un creștin "care-și purifică pământul trupului său, devine real un înviat".¹⁸ Duhul își pune desăvârșit pecetea asupra trupului și acesta îi devine pe deplin "vas de cinste", "zidire sfântă", "templu" și instrument de lucru în lume. Trupul Sfântului lucrează conform duhului. Sfântul Pavel evocă puternic această realitate în propria sa viață: "Trupul nostru, zice el, nu a avut nici odihnă..." (I Cor. 7, 5), nevoindu-se "în ostenele și în trudă, în priveghere, în foame și în sete, în posturi, în frig și în I.P.S.ă" (II Cor. 11 27), "lucrând cu mâinele noastre..." (I Cor. 14, 12), "ca niște săraci, dar pe mulți îmbogățind..., curățindu-ne de orice întinare a trupului și a sufletului" (II Cor. 7, 1); "Preamăriti pe Dumnezeu în trup și în duh, care sunt ale lui Dumnezeu" (I Cor. 6, 20), "pentru că toți trebuie să ne înfățișăm înaintea judecării lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău" (II Cor. 5, 10).

Toate aceste mărturisiri ale Apostolului ne arată cât de unificat era el; trup și suflet, una în slujire. Dar, "în ce te vei fi aflat în aceea vei fi judecat" zice Domnul. Și dacă Mântuitorul previne: "Temeți-vă de acela care poate și trupul și sufletul să le piardă în gheenă" (Mat. 10, 28) se înțelege că un suflet ca Pavel, și alții asemenea lui, petrece în răsplată, în întreagă făptura lui. În întregime îi este păstrată: "Vouă însă și perii capului, toți sunt numărați (Mat. 10, 30). În întregime se bucură: "Bucura-se-vor oasele mele cele smerite" zice Psalmistul (50,9). Mai mult încă, în întregime cunosc o anume înflorire: "Oasele celor doisprezece profeți înfloresc în mormintele lor", grăiește înțelepciunea lui Sirah (49, 11). "După cum Hristos Cel sculat din morți nu mai moare și moartea nu mai are nici o tărie asupra Lui, tot așa nici mădularele Lui nu vor vedea moartea în veac". Pentru că, în ce chip ar putea gusta moartea ele care pururea stau în strânsă legătură cu inima Celui ce nu moare?, zice Cabasila. Iar, dacă nu se observă o strălucire izbitoare totdeauna, "dacă nu vedem decât țărână", adaugă același Cabasila, nu trebuie să ne mirăm, căci comoara e totdeauna ascunsă înăuntru, cum stă scris: ascunsă e viața voastră, și anume într-un vas de pământ, cum bine zice Sfântul Pavel: "Avem această comoară în vase de lut".¹⁹

Există o continuitate între viața de aici și cea de după moarte, de pe celălalt plan al existenței. Este o continuitate de existență dinamică, activă, nu diminuată, ci mereu îmbogățită, : "Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră în bucuria Domnului tău" (Mat. 25, 21). Și, împreună au lucrat, suflet și trup, acum, împreună lucrează și în continuare. De aceea, prin trupurile Sfinților, prin moaștele lor se săvârșesc atâtea fapte binefăcătoare, minunate. Iar ca o dovadă a legării și continuității de lucrare, cum remarcă tot N. Cabasila: "cu rugăciunile unor asemenea sfinți se vindecă bolnavi, dar nu până trăiau în viață ci după ce au ajuns în adâncul mormântului, pentru că puterea cea peste fire nu părăsește

trupurile fericiților nici chiar după ce au murit”²⁰. Incoruptibilitatea, buna mireasmă pe care o răspândesc semnele deosebite pe care le vădesc, și nădejdea în Învierea și în viața veșnică cu care se hrănește spiritul, sunt felurite căi, prin care Sfinții slujesc alături le Hristos. În ei strălucește puterea Lui. Așa cum cei douăzeci și patru de bătrâni, din descoperirea Sfântului Evanghelist Ioan, slujesc în jurul Mielului (Ap. 5, 8), la fel slujesc toți Sfinții în jurul Lui. De aceea sub inspirația Duhului Sfânt, Biserica a rânduit ca sfinte moaște să fie zidite înăuntrul sfintei mese, sub altar, (Ap. 6, 9). Tot N. Cabasila observă cu adâncime: “Nimic nu e mai înrudit cu lucrarea sfântă a Tainelor lui Hristos decât mucenicii, căci numai ei seamănă cu Hristos și la trup și la suflet și la felul morții și întru toate... Așa că dacă Hristos într-adevăr se poate vedea și pipăi undeva în lumea aceasta, în carne și oase, apoi aceasta se poate în sfintele moaște...”. Și adaugă: această îndrăzneală cugetare sfântă: “Aceste moaște sunt Biserica cea adevărată”²¹. Arată cu adevărat “Biserica Dumnezeului Celui viu”.

Biserica a cinstit de la început Sfintele moaște — Această ne-o atestă înainte de toate Sfânta Scriptură. După ce a fost tăiat capul Sfântului Ioan Botezătorul, “ucenicii lui au luat trupul lui și l-au înmormântat și s-au dus să dea de știre lui Iisus” (Mat. 14, 12). De asemenea, “bărbați cucernici au îngropat pe Ștefan și au făcut plângere mare pentru el” (Fapte 8, 2). Cunoaștem din Istoria Bisericii de câtă cinstire s-a bucurat atât capul Sfântului Ioan Botezătorul, când a fost ca și sfintele moaște ale Arhidiaconului Ștefan fiind răspândite până la Constantinopol, și în Africa la Hippo unde a slujit Fer. Augustin²²... — Cum ne arată istoricul Eusebiu al Cezareei, și “trupurile Sfinților Apostoli au fost cinstite în chip deosebit de Biserica”²³. Iar, la martirizarea marelui bărbat apostolic Policarp, același istoric reproduce din Epistola Bisericii din Smirna, această mărturisire a credincioșilor de acolo: “Iar noi adunăm oasele, ce ne erau mai scumpe decât pietrele prețioase, și le închiserăm cu respect într-un loc, unde Dumnezeu le va face Harul de a le aduna cu bucurie, pentru a serba ziua martiriului său, spre a-i cinsti memoria și a îndemna și pe alții, prin exemplul său, a imita virtutea sa”²⁴.

Mai ales după încetarea persecuțiilor, relicvele Sfinților au fost căutate, dezgropate, duse cu venerație, mai cu seamă, în metropole bisericești și reședințe episcopale. Tot în această vreme, întrucât, de timpuriu Bisericele se zideau în deosebi pe mormintele martirilor, acum se împărțeau moaște la toate bisericile spre a fi zidite în altarele lor²⁵.

Și pământul țării noastre este cinstit cu prezența multor Sfinte moaște. Din epoca martirilor primelor secole e de ajuns să amintim pe cei de la Tomis (Constanța), Axiopolis (Cernavodă), Noviodumum (Tulcea), Dinogetia (Cetatea Bisericuța de lângă Garvăn). Dar, îndeosebi îi pomenim aici pe cei patru martiri: Zoticos, Attalos, Camasis și Filipos martirizați prin anii 303-305 sub Diocletian și ale căror sfinte oseminte au fost descoperite la Niculițel — Tulcea, în 1971. Moaștele lor, conservate în întregime au fost puse sub altarul Bisericii, zidită deasupra lor, pe ele. În prezent, aceste Sfinte moaște se află depuse la Mănăstirea Cocoș. — Împreună cu aceste moaște de martiri străvechi, Biserica și pământul nostru străbun se învrednicesc să aibă moaștele întregi ale Sfinților: Cuv. Grigorie Decapolitul, Cuv. Paraschiva, Sfântul Ioan Cel Nou de la Suceava, Cuv. Dimitrie Basarabov, Sfânta Mucenită Filofteia, Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica. Și de asemenea părți din moaștele: Sfântului Apostol Filip — un deget; Sfântului Arhidiacon Ștefan — din mâna dreaptă se află la mănăstirea Neamț; capul Sfântului Grigore Teologul (la mănăstirea Slatina); capetele Sfinților mucenici Serghei și Vah (la Curtea de Argeș); mâna dreaptă a Sfântului Nicolae (la Biserica Sf. Gheorghe Nou, Buc.), ș. a.

S-au ivit, în legătură cu cinstirea acestor sfinte relicve și unele nedumeriri, obiecțiuni din partea unor credincioși. Între altele s-a spus, că “menirea trupurilor este de a fi îngropate și a se preface prin putrezire în pământul din care au fost luate”²⁶.

potrivit poruncii lui Dumnezeu: "În sudoarea feții tale vei mânca pâinea ta, până te vei întoarce în pământul din care ești luat, căci pământ ești și în pământ te vei întoarce" (Fac. 3, 19). Sau "Pulberea să se întoarcă în pământ, cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu Care l-a dat" (Eclez. 12, 7). Se înțelege că răspunsul e ușor de dat. Această poruncă a fost dată după păcat și aparține condiției păcatului. Iar Sfinții fac excepție de la această lege generală, dovadă: Enoh și Ilie.

S-a mai spus că "închinarea la moaște ar însemna idolatrie" față de categoricele porunci I-a și a II-a ale Decalogului (Ieșire 20, 2-5). — Am arătat deja învățătura dreaptă a Bisericii: în Sfinți și în moaștele lor, noi preamărim pe Dumnezeu, pe Mântuitorul Hristos care strălucește în Sfinții Săi, în mădularele trupului Său. Iar cât privește restricția din Vechiul Testament privind atingerea de cadavre, potrivit cuvântului Sfintei Scripturi: "Cel ce se va atinge de trupul mort al unui om, necurat să fie șapte zile..., tot cel ce atinge trupul mort al unui om și nu se va curăți, acela va întina locașul Domnului..." (Numeri 19, 11-13); se înțelege că aici e vorba tot de o stare și condiție sub păcat și blestem. Se aveau în vedere de asemenea și măsuri de igienă. Și cu toate aceste restricții, nu H.P.S.esc excepțiile ca mutarea oaselor lui Iosif (Ieșire 13, 19). Și mai ales puterea minunată a trupului lui Elisei. Iar în Noul Testament, prin Întruparea Domnului și pogorârea Duhului Sfânt, făptura se sfințește. Și Apostolul spune: "Dacă deci ați murit împreună cu Hristos pentru înțeleșurile cele slabe ale lumii, pentru ce atunci, ca și cum ați viețui în lume, răbdați porunci ca acestea: "Nu lua, nu gusta, nu te atinge!" (Col. 2, 20-21).

În concluzie, cinstirea Sfințelor moaște se întemeiază pe dreapta învățătură a Bisericii că trupul în sine, ca zidire a lui Dumnezeu, trebuie cinstit și pentru că însuși Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu "trup S-a făcut", de aceea și orice creștin e chemat să fie "templu al Duhului Sfânt ca mădular al lui Hristos". Iar această dreaptă învățătură e deodată cinstire a făpturii și chemare la înfrângere a păcatului și dobândirea sfințeniei. Adânc tâlcuiește Sfântul Grigore Palama această transformare a făpturii: "Căci plăcerea trecând de la trup la minte o face pe aceasta cu chip trupesc, neîmbunătățindu-se prin împărtășirea de ceea ce e mai bun, ci transmițându-i mai vârtos aceleia ceea ce e mai rău, încât omul întreg e numit din pricina ei "trup", potrivit ce ceea ce s-a zis despre cei înnecați prin mânia lui Dumnezeu, că "nu va rămâne Duhul Meu cu oamenii aceștia, pentru că sunt trupuri (Facere 6, 3). Dar tot așa plăcerea duhovnicească, care începe de la minte trece la trup, nesticându-se prin participarea la trup, preschimbă trupul și-l face duhovnicesc²⁷.

Pr. Prof. Constantin Gațeriu

NOTE

1. Pr. Prof. D. Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, București, 1978, vol. I, pag. 381
2. Syméon le Nouveau Théologien, *Traitées Théologiques et Ethiques*, ed. du Cerf, 1966, Paris vol. I, p. 197
3. *Dogmatica și Simbolica*, Manual pentru Institutele Teologice, Buc. 1958, p. 480
4. Fer. Augustin, *Enarrationes in Psalmos*, Ps. 147, P.L., XXXVI, 67-1026; XXXVII, 1033-1066
5. A se vedea *Enciclopedia de la foi*, Art. Corporalitate, p. 273
6. Of. Pr. Prof. D. Stăniloae, op. cit., vol. II, p. 20
7. N. Cabasila, *Despre Viața în Hristos*, trad. Prof. Dr. Th. Bodogae, Sibiu 1946, p. 167-168
8. Sf. Atanasie cel Mare, P.G., XXVI, 996

- 9.N. Cabasila, op. cit., p. 80
- 10.N. Cabasila, op. cit., p.84
- 11.Cf. Scrierile Părinților Apostolici, trad. Pr. D. Fecioru, Buc., 1979, p. 164
- 12.Cf. Scrierile Părinților Apostolici, Epistola către Barnaba, p. 135
- 13.Cf. Archeveque Bastile Krivochenie, Dans la Lumiere du Christ..., Ed. de Chevetogne, 1980, p.44
- 14.Cf. Filocalia, trad. Pr. Prof. D. Stăniloae, vol. 7, p. 238-239
- 15.Sf.-Ioan Damaschin, Dogmatica, trad. Dr. D. Fecioru și Pr. Dr. O. Căciulă, Buc., p. 30
- 16.Sf. Chiril al Alexandriei, Glaphyrorum in Genesim, liber IV P.G. 69 Col. 2208, la Pr. Prof. D. Stăniloae, Dogmatica..., p. 150
- 17.Pr. Prof. D. Stăniloae, Teol. Dogm., Vol. III, p. 35
- 18.Cf. Oliver Clement, Le Christ Terre des vivants, Abbayé de Bellefontaine, Maine et Loire, 1976, p. 79
- 19.N. Cabasila, Op. Cit., p. 101
- 20.N. Cabasila, op. cit., p. 109
- 21.N. Cabasila, op. cit., p. 118-119
- 22.A se vedea Victor Saxer, Morts, Martyrs Reliques, ed. Beauchesne, Paris, 1980, p.
- 23.Eusebiu Episcop de Cezareea, Istoria Bisericii, Trad. Iosif, mitropolit primat, Buc. 1896, p. 57, 58
- 24.Eusebiu..., p. 114-115
- 25.Pr. Prof. Ene Braniște, Despre cinstirea Sfinților, în Biserica Ortodoxă, In Rev. Ort. nr. 1/980
- 26.A se vedea Prot. Dr. P. Deheleanu, Manual de Sectologie, Arad, 1948 p. 174 și urm.
- 27.Filocalia, trad. Pr. Prof. D. Stăniloae, vol. 7, p. 233

VIATA RELIGIOASA

DIN AGENDA DE LUCRU A PEA FERICITULUI PARINTE PATRIARH TEOCTIST PE PERIOADA 1 SEPTEMBRIE — 15 DECEMBRIE 1992

- Marți, 1 septembrie** — a primit pe Dl. Gheorghe Vlăduțescu, Secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte;
— a primit pe Dl. Sorin Vasilescu, profesor la Institutul de Arhitectură din București.
- Miercuri, 2 septembrie** — a primit pe Dl. Adrian Dohotaru, Subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Externe, pe Dl. Nicolae Mareș, diplomat-consilier la același Minister și pe Dl. Gheorghe Vlăduțescu, Secretar de Stat la Secretariatul de Stat pentru Culte.
- Joi, 3 septembrie** — a avut o întâlnire de lucru cu Prea Cucernicii Părinți Protopopi din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor pentru analizarea unor probleme administrative, economice și misionare, analizându-se problemele ce privesc educația religioasă-morală în școli.
- Vineri, 4 septembrie** — a prezidat lucrările Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;
— a primit pe Dl. Căpitan-Comandor Ilie Manole, de la Ministerul Apărării Naționale, Secretar de Redacție al Revistei de Istorie Militară și pe Dl. Locotenent-Colonel Gheorghe Vartic;
— a primit pe P.C. Pr. Matti Sidoroff din Biserica Ortodoxă a Finlandei, noul Director pentru relațiile inter bisericești din cadrul Organizației "Ajutor Inter-Bisericesc — Departamentul România" (AIDROM) din cadrul Consiliului Ecumenic (CICARWS).
- Duminică, 6 septembrie** — a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală. Din sobor a făcut parte P. Cuv. Arhim. Roman Braga din cadrul Episcopiei Ortodoxe Române din S.U.A.
- Martți, 8 septembrie** — a vizitat Mănăstirea Comana.
- Miercuri, 9 septembrie** — a primit pe SIR ANDREW BACHE noul Ambasador al Angliei la București, în vizită de prezentare. Au participat: P.C. Pr. Christopher Newlands, capelanul Bisericii Anglicane din București, Prea Sfințitul Nifon Ploieșteanul, Episcop-Vicar Patriarhal și P.C. Pr. Consilier Ion Saucă;

- Joi, 10 septembrie** — a primit pe P.C. Pr. Mircea Basarab, parohul Bisericii Ortodoxe Române din München, Germania.
- a primit pe Mihai Drăgănescu, Președintele Academiei Române;
- a participat la Schitul Darvari la lansarea cărții "Șapte dimineți cu Părintele Stăniloae" — interviuri luate de Dl. Sorin Dumitrescu împreună cu P.S. Episcop Calinic al Argeșului și cu P.C. Pr. Dumitru Stăniloae.
- Duminică, 13 septembrie** — a oficiat Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală.
- Miercuri, 16 septembrie** — a primit pe P.C. pr. Richard Grabowski, Coordonator din partea Departamentului de Asistență Creștină al Episcopiei Ortodoxe Române din America.
- Joi, 17 septembrie** — a pus și sfințit temelie pe care se va înălța Biserica cu hramul "Sfânta Anastasia" din orașul Călărași. A fost însoțit de un sobor de preoți în frunte cu P.C. Protoiereu Alecu Paulin și P.C. Pr. Ioan Purcărea, membru în Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor și de ctitorii noii Biserici.
- Duminică, 20 septembrie** — a oficiat slujba Sfintei Liturghii în Catedrala Patriarhală și a hirotonit în diacon pe tânărul teolog Mușat Stelian.
- Luni, 21 septembrie** — a primit pe Episcopul anglican John R. Satterthwaite, Episcop de Gibraltar și pentru Europa, însoțit de Dl. Andrew Bache Ambasador al Angliei la București și de P.C. Pr. Christopher Newlands.
- Martți, 22 septembrie** — a primit pe Dl. Renaud Vignal, ambasadorul Franței la București.
- Joi, 24 septembrie** — a prezidat lucrările Colegiului Electoral al Bisericii Ortodoxe Române, pentru alegerea noului Episcop al Oradei. A fost ales ca Episcop titular, Prea Sfințitul Arhiepiscop-Vicar Ioan Mihăilțan;
- a prezidat lucrările Consiliului Național Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române;
- a prezidat lucrările Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Muntenice și Dobrogei.
- Vineri, 25 septembrie** — a prezidat ședința de lucru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.
- Duminică, 27 septembrie** — a săvârșit proclamarea locală a canonizării Sfântului Martir Antim Ivireanu la Sfânta Mănăstire Antim. La slujbă au participat: I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei; I.P.S. Vasile, Arhiepiscopul Târgoviștei, PS Epifanie, Episcopul Buzăului; Gherasim, Episcopul Râmnicului; Calinic, Episcopul Argeșului; Casian Gălățeanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Dunării de Jos; Nifon Ploieșteanu și Teofan Sinaitul, Episcopi Vicari-Patriarhali, Roman Ial-

Luni, 28 septembrie

Marți, 29 septembrie

Joi, 1 octombrie

Vineri, 2 octombrie

Duminică, 4 octombrie

Marți, 6 octombrie

Miercuri, 7 octombrie

Joi, 8 octombrie

Vineri, 9 octombrie

Duminică, 11 octombrie

Luni, 12 octombrie

- mișeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, arhimandrit, preoți și credincioși.
- a primit pe Dl. Prof. Jean Lupu, dirijorul corului de copii "Simbol".
- a prezidat lucrările Permanentei Consiliului Național Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române.
- a primit pe P.C. Pr. Matti Otto Sidoroff, din Biserica Ortodoxă a Finlandei, noul director pentru relațiile inter-bisericești din cadrul Organizației "Ajutor Inter-Bisericesc — Departamentul România" (AIDROM), însoțit de o delegație din Statele Unite ale Americii.
- a vizitat Schitul Dragoslavele.
- a vizitat Mănăstirea Sinaia.
- a prezentat Lucrările Permanentei Consiliului Eparhial al Episcopiei Bucureștilor.
- a vizitat Schitul Cricov.
- a prezidat lucrările Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;
- a primit pe Dl. Heinz Kohler, Secretar General al Organizației de întrajutorare a Bisericilor Reformate din Elveția (H.E.K.S.) și pe Dl. Franz Schule, din partea aceleiași organizații.
- a primit pe Dl. Terje Hartberg, de la Societățile Biblice Unite din Londra, și pe Dl. Manuel Jimbakian, de la aceeași Societate, coordonator al traducătorilor Sfintei Scripturi pentru Europa.
- a oficiat slujba Sfintei Liturghii la Catedrala Patriarhală.
- a primit pe Excelența Sa cardinalul Josef Glemp, Primatul Bisericii Romano-Catolice din Polonia, pe Pr. Dr. Jerzy Pawlik, membru în Comisia Episcopală Poloneză, delegat al Serviciului de Relații Externe pentru Europa de Răsărit, pe Pr. Piotr Jarecki, secretar, pe Dl. Roman Wyborski, Consilier al Ambasadei Republicii Polone la București, pe Excelența Sa, John Bukowski, Nuntial Apostolic al Vaticanului la București, pe I.P.S. Arhiepiscop Ioan Robu, Episcop Romano-Catolic de București, și pe Episcopul Petre Gherghel, Episcop Romano-Catolic de Iași. Au participat PP. SS. Episcopi, Nifon Ploieșteanul, Vicar Patriarhal, Roman Ialomișeanul, Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și P.C. Pr. Ioan Sauca, Consilier Patriarhal;
- a primit pe I.P.S. Chiriac de Nazaret și exarh al Galileei, și pe I.P.S. Irineu Arhiepiscop de Ierapolis și exarh al Patriarhiei Ierusalimului în Grecia;
- a sosit la Reședința Mitropolitană din Iași, însoțit de înalții oaspeți de la Patriarhia Ierusalimului, I.P.S. Chiriac, Mitropolit al Nazaretului și Exarh

al Galileei și Irineu, Arhiepiscop de Ieropolis precum și de I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, participând la Catedrala Mitropolitană din Iași la săvârșirea unui "Polihroniu".

Miercuri, 14 octombrie --

a oficiat slujba Sf. Liturghii alături de I.P.S. Chiriac al Nazaretului și Exarh al Galileei, Irineu, Arhiepiscopul Ieropolei, Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Pimen Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, I.P.S. Petru, Episcop de Bălți, Eftimie, Episcop al Romanului și Hușilor, Calinic Botoșăneanu, Arhiereu-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, Ioachim Vasluiuanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Romanului și Hușilor, Gherasim, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților și Casian Gălățcanul, Arhiereu-Vicar al Episcopiei Dunării de Jos. Cu acest prilej a rostit un cuvânt de învățătură.

Joi, 15 octombrie

— împreună cu înalți oaspeți de la Ierusalim și cu I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei a vizitat Mănăstirea Golta, viitoarea tipografie mitropolitană de aici și muzeul mănăstirii;

— a participat la deschiderea simpozionului "Sinodul de la Iași — 350 de ani (1642-1992)", organizat de Mitropolia Moldovei și Bucovinei și Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași, prilej cu care a rostit cuvântul de deschidere, binecuvântând pe Prea Cucernicii Părinți Profesori și pe studenții Facultății de Teologie ai Universității din Iași.

Vineri, 16 octombrie

— a vizitat împreună cu I.P.S. Chiriac, Irineu și Daniel Mitropolit al Moldovei și Bucovinei:

— Biserica parohială din Victoria, Protopopiatul Botoșani, ctitorie a Prea Fericirii Sale;

— Mănăstirea Vorona;

— Centrul Arhiepiscopal de la Suceava;

— Mănăstirea Putna;

— Mănăstirea Voroneț;

— Mănăstirea Neamț și a participat la deschiderea anului școlar la la Seminarul teologic al Mitropoliei Moldovei.

Sâmbătă, 17 octombrie

— a vizitat împreună cu înalții oaspeți Mănăstirile Secu, Sihăstria, Văratec și Bistrița.

Duminică, 18 octombrie

— a asistat la slujba de resfințire a Biserici parohiale "Sfinții Împărați Constantin și Elena" din parohia Movilița, protoieria Panciu, la invitația P.S. Episcop Epifanie al Buzăului. Cu acest prilej a rostit un ziditor cuvânt de învățătură mulțumind P.C. Pr. Paroh Mircea Hlandan și enoriașilor săi pentru deosebita realizare.

Luni, 19 octombrie

— a avut o consfătuire cu ierarhii de la Sf. Mormânt cu participarea Prea Sfinților Episcopi din Bucu-

rești, decanul Facultății de Teologie și alți colaboratori;

- după amiază a primit patru preoți noi hirotونيți în vederea prezentării și instalării la parohiile la care au fost numiți.
- Marți, 20 octombrie**
- a primit un grup de studenți de la Seminarul și Colegiul din Lidingo, Suedia, din partea Bisericii Libere suedeze, aparținând de Asociația Suedeză pentru Misiune din Stockholm, însoțiți de Dl. Prof. Bertil Widen, aflați într-o călătorie de studii și de cunoaștere a realităților din cadrul Bisericii Ortodoxe Române;
 - a primit pe Dl. Avocat Cornel Dumitrescu, redactor la ziarul săptămânal independent român "Lumea liberă", din New York, Statele Unite ale Americii;
 - a primit pe Dl. Nicolai Mândrilă director al Firmei "Migas-Real" Ltd.
- Joi, 22 octombrie**
- a primit pe Dl. Vlad Cubreacov și pe Dl. Mihai Potoroagă, de la Ministerul Culturii și Cultelor din Republica Moldova;
 - a primit pe Pr. Radu Constantin Miron, din Brühl, Germania.
- Vineri, 23 octombrie**
- a primit pe Pr. John Jifcu din Canada;
 - a primit pe Dl. Arhitect Polizu Virgil, de la Institutul de Arhitectură "Ion Mincu" din București, Președinte al Uniunii Naționale a Restauratorilor de Monumente Istorice și pe Dl. Budescu Dumitru, de la Ministerul Agriculturii.
- Duminică, 25 octombrie**
- a resfințit Biserica parohială cu hramul Sf. Ioan Botezătorul din cartierul bucureștean Pantelimon roșind cuvânt de învățătură și hirotomesind "iconom" pe P.C. Pr. Paroh Ilie Robojescu.
- Luni, 26 octombrie**
- a oficiat Sf. Liturghie în Catedrala Patriarhală alături de P.S. Nifon Ploieșteanul Episcop Vicar-Patriarhal și a rostit cuvânt de învățătură;
 - a asistat la slujba Privegherii în Catedrala Patriarhală alături de PP. SS. Andrei, Episcop de Alba Iulia și Teofan Sinaitul, Episcop Vicar-Patriarhal;
 - a primit pe Dl. Ionel Roman, Vicepreședintele Camerei Deputaților, însoțit de Dl. Nikolaos Grillakis, Consilierul Primului Ministru al Greciei și pe Dl. Ioan Papatheanasiou.
- Marți, 27 octombrie**
- a oficiat Sf. Liturghie într-un sobor arhieresc alături de P. S. Andrei, Episcop de Alba Iulia, Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, Episcopi Vicari Patriarhali și Roman Ialomițeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. A rostit cuvânt de învățătură.
- Miercuri, 28 octombrie**
- a primit pe Dl. Milos Alcalay ambasadorul Republicii Venezuela la București în vizită de rămas bun.

- Joi, 29 octombrie** — a primit pe Dl. Mohadjer Hedjazi, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Islamice Iran.
- Vineri, 30 octombrie** — a avut o întâlnire cu participanți la Seminarul Ecumenic "AID-ROM" cu tema "Educația Moral Religioasă în Școlile de Stat — Realități și Perspective" București 30-31 oct.;
— a primit pe Dl. Președinte Ion Iliescu, după festivitățile solemne de depunere a jurământului ca Președinte al României.
- Sâmbătă, 31 octombrie** — a primit pe Dl. General de Armată Ioannis Verivakis, Șeful Statului Major al Armatei Elene, însoțit de o delegație de militari, împreună cu Dl. General Locotenent Dumitru Cioflină Secretar de Stat, Șef al Marelui Stat Major al Armatei române.
- Duminică, 1 noiembrie** — a resfințit biserica parohială cu hramul "Sfinții Arhangheli" din Ștefăneștii de Jos, protoieria Sector Agricol Ilfov. A hirotesit cu acest prilej în iconom pe P.C. Pr. paroh Marin Comănescu, rostind cuvânt de învățătură.
- Miercuri, 4 noiembrie** — a primit pe I.P.S. Dirayr Mardichian, Șeful Eparhiei Armene din România și pe Pr. Zareh Baronian, Vicarul Eparhiei Armene din București.
- Joi, 5 noiembrie** — a primit pe Excelența Sa Monseniorul Jean-Louis Tauran, Secretar de Stat al Vaticanului, al Secției pentru raporturi cu Statele, cu ocazia sărbătoririi celei de a 15-a aniversare de la înscăunarea Papei Ioan Paul al II-lea, însoțit de Cardinalul Guidodel Mestri, Pr. Nicola Eterovici, Șef al Secției pentru raporturi cu România din Secretariatul Sfântului Scaun, Monseniorul John Bukovsky, Nuntial Apostolic, Mario Zendri, Monsenior la Nuntiatura Apostolică, Înalt Prea Sfințitul Robu, Arhiepiscopul Romano-Catolic de București. Au participat P. S. Episcopi Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, Vicari Patriarhali, P.C. Pr. Vicar Constantin Pârveu și P.C. Pr. Sauca Ioan, Consilier Patriarhal;
— a participat în Aula Academiei Române, la Sesiunea Științifică consacrată comemorării Profesorului Onisifor Ghibu (1882-1972) de către Secția de Filologie și Literatură, Secția de Științe Istorice și Arheologie, și Secția de Științe Filosofice, Psihologice și Pedagogice și a luat cuvântul.
- Sâmbătă, 7 noiembrie** — a oficiat slujba înmormântării I.P.S. Teofil Herineanul, Arhiepiscop al Clujului, în Catedrala din Cluj, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului". Din sobor au făcut parte: I.P.S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, P. S. Episcopi: Justinian Maramureșeanul, Andrei al Alba Iuliei, Ioan

Mihăltan al Oradiei, Calinic al Argeşului, Gherasim al Râmnicului și P. S. Episcopi-Vicari Emilian Arădeanul, Ioachim Vasluiuanul și Calinic Botoșeneanul.

- Duminică, 8 noiembrie** — a târnosit noua Biserică parohială "Sfinții Arhangheli", din Popești-Leordeni, hirotonind în preot pe P.C. Diacon Cedeia N. Nicolae și rostind cuvânt de învățătură.
- Luni, 9 noiembrie** — a primit pe Dl. Steflea Radu, Directorul "Fundăției Anastasia" și pe Dl. Bucuroiu Ștefan;
— a primit pe Dl. Macarie Cezar, director al Spitalului Clinic Fundeni și pe Dl. Dr. Gherghiceanu Dan, Director Adjunct.
- Marti, 10 noiembrie** — a primit pe Dl. Dr. Pavel Chirilă, Directorul Așezământului medical "Cristiana".
- Miercuri, 11 noiembrie** — a primit pe Dl. Opriș Ioan, Director General al Muzeului Național Cotroceni și pe Dl. Balica Radu, Director Adjunct.
- Vineri, 13 noiembrie** — a primit pe Dl. Laurențiu Constantin, Președintele Ligii Tineretului Ortodox, însoțit de o delegație a Ligii Tineretului Ortodox;
— a primit delegația interconfesională a Societăților Biblice Unite, a Centrului Regional pentru Orientul Mijlociu European, formată din Dl. Arthur Caccese, Vicepreședintele pentru Dezvoltare, Dl. Martin Eberhart, Secretar financiar, Pr. Robert Voelker, Pr. Wib Dawson, Pr. Delbert Bahnister, Pr. Roger Robert, Pr. Wilfrid Wight, Directori Districtuali, Dl. Tymen Van de Poppe, Dl. Dominique Donzelot, Manageri financiari, Dl. Steven Downey, Director al Serviciului de Comunicații al Societăților Biblice Unite, Dl. Maurice Harvey. Fotograf jurnalist, Dl. Tarje Hartberg coordonator pentru Europa de Est, Dl. Michael Rosnak, Societatea Biblică Americană, care au discutat proiectele de lucru comune pentru anul viitor.
- Duminică, 15 noiembrie** — a sfințit noua Biserică înălțată în satul Ceacu, protoieria Călărași, acordând rangul onorific de iconom Pr. Paroh Crângașu Neculae.
- Marti, 17 noiembrie** — a primit pe Dl. Paul Grigoriu, Director General Adjunct, al Radio Difuziunii Române;
— a primit pe Dl. Hans Smoker, Secretar pentru Finanțe și Ajutor Internațional, al Conferinței Bisericilor Europene de la Geneva.
- Joi, 19 noiembrie și Vineri, 20 noiembrie** — a prezidat ședința de lucru a Permanentei Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor;
— a primit pe Dl. Sovaina Ioan, vice-primar al Craiovei, însoțit de Dl. Bădescu Ilie, Director al Gospodăriei Comunale din Craiova.

- Sâmbătă, 21 noiembrie** — a asistat la Sfânta Liturghie oficiată de P.S. Episcop Teofan, la Biserica Sfântul Nicolae-Malaxa, unde a fost hirotonit în preot, diaconul Antohie Vasile.
- Duminică, 22 noiembrie** — a oficiat slujba Sfintei Liturghii la Catedrala Patriarhală.
- Luni, 23 noiembrie** — a prezidat lucrările Permanentei Consiliului Național Bisericesc.
- Marti, 24 noiembrie** — a participat la Conferința preoților, pe luna noiembrie, cu tema "Împreună lucrarea dintre cler și mireni în activitatea misionară și filantropică a Bisericii", la Protoieria Sectorului Agricol Ilfov.
- Joi, 26 noiembrie și Vineri, 27 noiembrie** — a prezidat lucrările Sinodului permanent al Bisericii Ortodoxe Rominane.
- Sâmbătă, 28 noiembrie** — a participat la Slujba Te Deumului de fondare a Mănăstirii ortodoxe Christiana, mănăstire Ortodoxă cu slujire medicală, la Paraclisul Spitalului Christiana, însoțit de I.P.S. Daniel Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și de P.S. Teofan Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal. A rostit cuvânt ocazional: "Slujirea bolnavilor, slujirea lui Hristos".
- Duminică, 29 noiembrie** — a asistat, împreună cu I.P.S. Daniel Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la slujba Sfintei Liturghii săvârșită la Catedrala Patriarhală și a rostit cuvânt de învățătură;
- a participat la manifestarea spirituală dedicată Sfântului Andrei-Apostol al Românilor, organizată de către Asociația Frăția Ortodoxă Română la Sala Mare a Palatului, însoțit de I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, P. S. Nifon Ploieșteanul și Teofan Sinaitul, Episcopi Vicari-Patriarhali.
- Luni, 30 noiembrie** — a participat la manifestarea duhovnicească "Ziua Sfântului Andrei", organizată de "Liga Tineretului Ortodox Român" în cadrul festivalului Filocalia, la Biserica Sfântul Spiridon Nou, însoțit de I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. A vorbit despre viețuirea filocalică.
- Marti, 1 decembrie** — a oficiat slujba Te Deumului în Catedrala Patriarhală, cu ocazia Aniversării Zilei de 1 Decembrie, Ziua Națională a României, rostind pilduitor cuvânt de învățătură, pentru păstrarea unității și dragostei creștine între români;
- a participat la depunerea coroanelor de flori, alături de autoritățile de Stat, la Mormântul Eroului Necunoscut fiind însoțit de I.P.S. Daniel Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și de P.S. Gherasim, Episcop de Râmnicu Vâlcea.
- Miercuri, 2 decembrie** — a primit pe Pr. Silviu Petre Pufulete, Parohul

- Bisericii Ortodoxe Române Sfântul Gheorghe din Londra, Anglia.
- Joi, 3 decembrie** — a primit pe Dl. Crețu Iulian, Vice Primarul Capitalei.
- Vineri, 4 decembrie** — a primit pe studenții basarabeni și bulgari, aflați la studii la Facultatea de Teologie din București;
— a prezidat lucrările Permanentei Arhiepiscopiei Bucureștilor.
- Sâmbătă, 5 decembrie** — a făcut o vizită de lucru la Schitul Cricov.
- Duminică, 6 decembrie** — a oficiat slujba Sfintei Liturghii la Biserica Sfântul Nicolae Paraclis Universitar, hirotonind în preot pe diaconul Irimia Teodor, de la Biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului, din Țigănești, Sector Agricol Ilfov, rostind cuvânt de învățătură.
- Luni, 7 decembrie** — a prezidat lucrările Permanentei Consiliului Național Bisericesc.
- Marti, 8 decembrie** — a primit pe președintele Ligii Aromânilor din Albania, împreună cu un grup de delegați.
- Miercuri, 9 decembrie** — a primit pe Dl. Anton Robach, Ambasadorul Germaniei la București, însoțit de Dl. Kraus Brambach, atașat de presă, și de Dl. Römer Eckardt.
- Joi, 10 decembrie** — a prezidat lucrările Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române;
— a prezidat lucrările Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor.
- Vineri, 11 decembrie** — a primit pe Dl. Ion Gorită Director al Departamentului pentru Europa de Vest, în cadrul Ministerului de Externe.
- Sâmbătă, 12 decembrie** — a oficiat slujba Sfintei Liturghii la Biserica Sfântul Spiridon Nou din București, cu ocazia sărbătoririi hramului, împreună cu P. S. Nifon Ploieșteanul, Teofan Sinaitul, Vicari Patriarhali și P.S. Roman Ialomițeanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, rostind cuvânt de învățătură;
— a primit delegația militară din partea Marelui Stat Major al Armatei Elene formată din: General maior Georgios Mania, General de brigadă Paraschivopoulos Spiridon și Lt. col. Georgios Apanoudakis. Au fost prezenți Dl. col. Ion Dohotaru, Lt. col. Radu Ignătescu, maior Viorel Angelescu și maior Dan Niculescu din Ministerul Apărării Naționale.
- Duminică, 13 decembrie** — a oficiat slujba Sfintei Liturghii la Catedrala Patriarhală.
- Luni, 14 decembrie** — a participat la concertul de colinde "Colinde... Colinde" la Sala de Concerte a Radiodifuziunii Române, din strada General Berthelot împreună cu: P.S. Episcop-Vicar Roman Ialomițeanul al Arhiepiscopiei Bucureștilor, P. S. Episcopi Nifon

Marti, 15 decembrie

Ploieșteanul și Teofan Sinaitul Vicari Patriarhali, și P. Cuv. Arhim. Grigore Băbuș.
— a oficiat slujba Sfintei Liturghii la Biserica Sf. Elefterie cu ocazia hramului. A rostit bogat cuvânt de învățătură.

SECRETARUL CABINETULUI PATRIARHAL
Pr. RENE BROSCĂREANU

**TÎRNOSIREA
BISERICII DIN LEORDENI,
COM. POPEȘTI-LEORDENI
PROTOIERIA S.A.I.**

(8 NOIEMBRIE 1992)

Lumina lui Hristos — care luminează tuturor — nu a putut fi ascunsă sub obroc (Matei 5, 15) nici în anii grei ai persecuției ateiste. Mai mult, credința și curajul unor preoți și credincioși s-au văzut, s-au auzit și s-au făcut pe deplin simțite, întărindu-ne pe toți. Un exemplu binecuvântat de credință fierbinte (Apoc. 3, 15) și de bărbăție în Hristos este Biserica cea nouă a parohiei Leordeni, protoieria Sectorului Agricol Ilfov, ridicată din temelie înainte de Decembrie 1989.

Ctitorie a marelui vornic Mihai Manu — de unde și o mai veche denumire a localității: Leordeni ai Dvornicului Manu — Biserica veche — purtând două hramuri, al sfinților Arhangheli și al Sfinților Împărați — s-a ridicat între 1810-1812. Din nefericire, cutremurul de la 4 martie 1977 a distrus sfântul locaș într-o proporție de 95%. Luminați și întăriți de Duhul Sfânt dreptmăritorii creștini din Leordeni în frunte cu părintele paroh, P.C. Prot. Ștefan Popa, împreună cu Dl. Arpad Pall, constructor, au ridicat, mai întâi, între 1984-1987, o nouă Biserică: cu multă greutate materială, cu ispitiri și teamă, uneori, cu bucuria ajutorului dat de Bunul Dumnezeu, cel mai ades, cu binecuvântarea și înțelegerea și rugăciunile aprinse pentru spor ale răposatului Patriarh Iustin și ale Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. Apoi, între 1991-1992 s-a reușit să se dea noii ctitorii și veșmântul iconografic, realizat de pictorul bisericesc Radu Nicolae.

În ziua prăznuirii Sfinților Arhangheli, întâmpinat de nenumărați credincioși, atât din Leordeni cât și din satele și comunele mai apropiate sau mai depărtate, cu sufletele încălzite de bucurie și frumoase duhovnicește ca și florile din mâini, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a intrat în noua Biserică. Alături de Prea Fericirea Sa se mai aflau: P.C. Pr. Consilier Patriarhal Ioan Sauca, P.C. Pr. Consilier Mitropolitan Romulus Stănculescu, P.C. Pr. Inspector eparhial Nicolae Tănăsoiu, P.C. Pr. Protoiereu Ștefan Popa, numeroși preoți ai Protoieriei S.A.I. a urmat Slujba sfințirii apei și Rânduiala Târnosirii. Astfel, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a uns cu Sfântul și Marele Mir și a stropit cu aghiazmă zidurile exterioare și interioare ale bisericii, pictura și catapeteazma; a introdus părțile de Sfințite Moaște în piciorul Sfintei Mese, spălând-o și împodobind-o cu cele necesare sfintelor slujbe.

S-a săvârșit în continuare Sfânta Liturghie. Predica zilei a fost rostită de P.C. Pr. Consilier Patriarhal Ioan Sauca. La momentul convenit a fost hirotonit întru preot P.C. Diac. Nicolae Codea pe seama Parohiei Ciorogârla, Protoieria Sectorul Agricol Ilfov, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist arătând rostul și importanța Tainei Preoției și a Preoției harice în viața Bisericii.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, P.C. Pr. Inspector eparhial Nicolae Tănăsioiu a dat citire Actului de Târnosire. Apoi, P.C. Prot. Ștefan Popa, emoționat ca și mulțimea credincioșilor, a amintit câteva din greutățile întâmpinate în ridicarea Bisericii, greutăți care rămân acum departe, neputând copleși bucuria duhovnicească a momentului — încununarea stăruințelor și ostinelilor — și a prezenței Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. Luând cuvântul, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a dorit să-și arate sentimentele care-l copleșesc la vederea acestei deosebite realizări: ridicarea unei Biserici. "Este o mare bucurie sfințirea unui nou Altar, a unui nou locaș de închinare, pentru că el simbolizează sufletul nostru, căci, așa cum Domnul nostru Iisus Hristos sălășuiește aici în Biserică, înconjurat de toți Sfinții și ne ascultă rugăciunile, tot astfel El dorește să pătrundă în inima și în sufletul nostru. Arătând rostul sufletesc al Bisericii — comunitate a credincioșilor în Hristos prin Duhul Sfânt și cel al Bisericii-locaș de cult, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a descoperit credincioșilor și locașul tainic, al "cămării" sufletești acolo unde Hristos vine și ne cheamă la sfințenie: "Mântuitorul Hristos stă la ușa sufletului fiecăruia dintre noi, tineri sau vârstnici și bate ca să intre, așa cum a intrat și în această biserică atât de frumos împodobită. Și noi trebuie să deschidem; căci fără să deschidem ușa sufletului nostru Domnul Hristos nu poate să intre și să-și facă sălaș".

Binecuvântând mulțimea Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a stăruit în încheiere la păstrarea învățaturii celei adevărate a creștinismului și la desăvârșirea sufletească a fiecăruia: "Să folosiți ziua de astăzi și să luați din sfințenia de aici și să o revărsați asupra vieții dumneavoastră, asupra familiei și căminului și asupra semenilor, pentru că creștinul, atunci când se eliberează de păcat, are putere dumnezeiască și prin credința lui îi convinge și pe ceilalți care nu cred și care nu au cunoscut frumusețile Ortodoxiei noastre așa cum le cunoaștem noi de la Sfânta Biserică și de la Sfinții Părinți".

Diac. Vladu Al. Nicolae

**RESFINȚIREA
BISERICII PAROHIALE DIN
ȘTEFĂNEȘTI DE JOS,
PROTOIERIA S.A.I.
(1 NOIEMBRIE 1992)**

Ziua de 1 noiembrie 1992 a fost pentru credincioșii parohiei Ștefăneștii de Jos un moment de aleasă și sfântă bucurie. O bucurie a sufletelor într-o toamnă carea numărât nu numai ostelile muncii materiale și și pe cele duhovnicești, concretizate prin terminarea lucrărilor de reparare și repictare a Bisericii parohiale.

Așezată în vatra unei foste moșii a Brâncovenilor, pe drumul ce duce de la București la Mănăstirea Căldărușani, comuna Ștefăneștii de Jos are o istorie multiseclară, începuturile așezării ca și ridicarea primei biserici pierzându-se în negura vremurilor. Împovărată de ani Biserica veche a fost înlocuită în anul 1825 cu o alta, ctitorită de marele postelnic Ion Alexandru Filipescu. Curgerea anilor a fost însă o continuă ispită pentru noul locaș, mai mici sau mai mari repareții, îmbunătățiri sau repictări, efectuându-se între anii 1929-1930, în 1940, 1948, și 1977. Dovedindu-și încă o dată hârnicia și mai ales dragostea pentru Dumnezeu, enoriașii parohiei, sub îndrumarea tânărului paroh, P.C. Pr. Paroh Marian Comănescu, au început în anul 1990 lucrări de consolidare a Bisericii refăcându-se

exteriorul și împodobind peretele intrării cu un frumos mozaic iconografic realizat de pictorul Gheorghe Răducanu. În anul 1992 s-a refăcut integral pictura de către pictorul Marian Bonea.

În ziua pomării Sfinților doctori fără arginți Cosma și Damian, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a poposit în mijlocul credincioșilor din Ștefăneștii de Jos, binecuvântând prin Slujba Resfințirii bisericii locașul de cult. Din sobor au mai făcut parte: P.C. Pr. Consilier Patriarhal Ioan Sauca, P.C. Prot. Ștefan Popa, Prea Cucernici preoți și diaconi. Predica zilei a fost rostită de P.C. Pr. Consilier Ioan Sauca.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, P.C. Pr. Paroh Marian Comănescu după ce a mulțumit Prea Fericitului Părinte Teoctist pentru venirea în mijlocul credincioșilor din Ștefăneștii de Jos, a prezentat câteva din problemele ivite în timpul lucrărilor.

Luând cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh și-a exprimat mare bucurie sufletească pe care o trăiește văzând grija și osteneala pentru "casa lui Dumnezeu" arătând imaginea de aici, de pe pământ a Bisericii ca oglindire a comuniunii cu Dumnezeu: "Biserica este Rai, este viața cea veșnică, este imaginea fericirii cerești, pentru că în Biserică suntem cu toții frați, ne unesc gândurile de credință și de rugăciune, aici nu suntem mai mari sau mai mici, stăpâni sau robi, ci suntem deopotrivă, deosebindu-ne prin aceea că slujim lui Dumnezeu și-L mărturisim de la Altar, de la strană sau de la mijlocul locașului de închinare". În continuarea cuvântului de zidire Prea Fericitul Părinte Patriarh a stăruit la ascultarea îndemnurilor duhovnicești date de preoți, de ierarhia bisericească care "drept învață cuvântul adevărului" și ferirea de cuvântul înșelător al celor care, în mod greșit se autointitulează "evangheliști", știut fiind faptul că Biserica are și recunoaște numai patru Sfinți Evangheliști. Cerând ajutorul Bunului Dumnezeu pentru întărirea în credința strămoșească, pentru sporul duhovnicesc al tuturor familiilor de drept măritori creștini din Ștefăneștii de Jos, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a binecuvântat credincioșii rugându-i să-l ajute și în continuare pe părintele paroh în strădaniile sale. Ca recunoaștere a meritelor sale P.C. Pr. Marian Comănescu a fost hirotesit "iconom".

Diac. Vladu A. Nicolae

PREOTUL IOAN RĂUTESCU DIN DRAGOSLAVELE.

LA O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTEREA SA.

Din sânul clerului Bisericii noastre s-au ridicat de-a lungul vremurilor personalități remarcabile în diferite domenii de activitate, mai ales în domeniul culturii. Să ne gândim în primul rând la câmpul literaturii, unde Gala Galaction și Ion Agârbiceanu ocupă locuri de frunte între clasicii noștri. De asemenea, în cercetarea istorică s-au remarcat cu merite deosebite unii din membrii clerului, între care se cade a fi menționat la loc de cinste părintele Ioan Lupaș, fost membru al Academiei Române și ministru în perioada interbelică, dar și alții, ca părintele Niculae Popescu, și el membru al Academiei, fost titular al catedrei de Istoria Bisericii Române a Facultății de Teologie din București.

Tot în domeniul cercetării istorice s-a evidențiat ca o personalitate cu o bogată activitate la timpul său preotul Ioan Răutescu din Dragoslavele-Argeș, localitate

destul de cunoscută, situat în zona de munte a fostului județ Muscel. Numele acestei străvechi așezări cu adânci rezonanțe istorice este cunoscut în primul rând datorită luptelor hotărâtoare desfășurate aici în prima perioadă a războiului de întregire națională din 1916-1918. Despre aceste lupte stau mărturie cele două cimitire de eroi de aici, precum și impunătorul mausoleu evocator din Vârful Mateiașului. Localitatea mai este cunoscută și prin aceea că, datorită pitorescului încântător al așezării, primul Patriarh al României Miron Cristea, pe când era și regent (1927-1930), și-a ales și stabilit în acest loc o reședință de odihnă, moștenire mult prețuită de următorii Patriarhi ai Bisericii noastre.

Dar cine a fost și ce a lăsat în urma sa ca realizări notabile preotul Ioan Răutescu?

A văzut lumina zilei la 1 octombrie 1892 din părinți moșneni, săteni de frunte ai acestei bătrâne așezări din apropierea fostei frontiere dintre vechea Românie și Austro-Ungaria. Viitorul preot a făcut școala primară în satul natal cu cele mai bune rezultate, după care, între anii 1905-1913, a urmat cursurile renumitului Seminar Central din București, pe care l-a absolvit ca fruntaș al seriei sale. A manifestat de timpuriu înclinații deosebite pentru istorie și limbile clasice și germană. În anul 1914 s-a căsătorit, după care s-a și preotit ca slujitor la a doua Biserică din localitate, și anume la cea de pe Valea Caselor.

În acest an, 1914, începe pentru preotul Ioan Răutescu o activitate asiduă, cuprinzând în primul rând obligațiile pastorale pe care le-a onorat în mod exemplar, dar și cercetarea istoriei satului natal, fără a neglija datoria față de familie, o familie închegată, cu mulți copii, mai ales fete. În perioada grea din toamna anului 1916, când localitatea era sub ocupație militară străină, în toial unor lupte grele pentru stăvilirea invaziei inamice, când mulți locuitori s-au refugiat în satele de pe Valea Dâmboviței către Târgoviște, preotul Ioan Răutescu a rămas în sat să ocrotească și să încurajeze pe cei rămași pe loc și să tempereze, pe cât se poate asprimea ocupanților.

După război, în condiții grele, și-a continuat activitatea de cercetare istorică privind trecutul satului natal, iar pe parcurs și-a extins cercetarea asupra altor localități din zonă cum a fost importanta comună Topoloveni, și asupra orașului Câmpulung. Paralel cu aceste cercetări preotul Ioan Răutescu a urmat în anii 1927-1931 cursurile Facultății de Teologie din București, alegându-și ca subiect pentru teza de licență Monografia Mănăstirii Aninoasa, lucrare bogată în conținut și bine documentată, pentru care a primit calificativul maxim, care a și văzut lumina tiparului în anul 1833. Cercetările asupra trecutului și realităților satului natal s-au concretizat în importanta Monografie a comunei Dragoslavele (552 p.) lucrare ținută în 1937. (De menționat că o primă ediție a acestei lucrări, cu un conținut mai restrâns, apăruse în anul 1923, în colaborare cu C. Rădulescu-Codin). Pentru meritele științifice deosebite, această lucrare a fost premiată de Academia Română. De asemenea, și o altă lucrare cu caracter tot istoric, și anume Monografia comunei Topoloveni, tipărită în anul 1939, a fost premiată de Academia Română. Ca o încoronare a bogatei activități de cercetare istorică a preotului Ioan Răutescu a apărut Monografia istorică a orașului Câmpulung, lucrare de mari proporții, premiată de Academia Română în anul 1945 cu premiul Secțiunii istorice. În articolul său, publicat în "Argeșul liber" din 1 oct. 1992, articol închinat centenarului preot I. Răutescu, Dl. Ștefan Trâmbaciu, directorul muzeului orașenesc Câmpulung, afirmă următoarele despre această lucrare: "Monografia orașului Câmpulung a fost considerată, la apariție, cea mai bună monografie a unei localități urbane, punând în valoare pentru prima dată un mare număr de documente inedite, referitoare la dezvoltarea orașului Câmpulung".

Pe lângă cele arătate mai sus, preotul Ioan Răutescu a făcut culegeri de folclor în satul natal, tipărite, a avut diferite colaborări cu subiecte istorice și moral-religioase la reviste din partea locului sau București cum au fost: "Muscelul nostru", "Prietenul

nostru”, “Buletinul Comisiunii istorice”, “Glasu Țării”, “Glasul Bisericii”, “Biserica Ortodoxă Română” etc. În colaborare cu medicul G. Ulieru și cu învățătorul Iosif Catrinescu a scos o perioadă revista “Piatra Craiului”. Ca bun cunoscător al limbii germane, a tradus din această limbă lucrarea “Luptele din regiunea Bran-Dragslavele” de Fritz Ortlepp.

Bucurându-se de un deosebit prestigiu în sânul preoțimii, preotul Ioan Răutescu a fost președintele Cercului pastoral Rucăr încă din anul 1925, în cadrul căruia a desfășurat o activitate neobosită. Demn de menționat în mod deosebit e faptul că a rămas toată viața strâns legat, cu trup și suflet, de satul natal, deși reputația sa în creștere și prețuirea forurilor superioare bisericești îi ofereau perspectiva transferării la importante parohii chiar în Capitală, ba și posibilitatea îndeplinirii unor misiuni ecleziastice în străinătate. Un interea deosebit a manifestat preotul Ioan Răutescu pentru luarea de contact și strângerea legăturilor cu consătenii plecați din sat în veacurile trecute, mai ales pe timpul lui Matei Basarab, împreună cu o parte din locuitorii Rucărului, formând importanta așezare vrânceană Soveja, alcătuită din două sate gemene Dragosloveni și Răcăreni. S-a stins din viață în anul 1974 la venerabila vârstă de 82 de ani.

La împlinirea a o sută de ani de la nașterea preotului Ioan Răutescu au fost momente și s-au organizat manifestări comemorative ce onorează pe cei care le-u inițiat. Astfel, la 1 oct. 1992 s-a deschis la Muzeul orășenesc din Câmpulung “Expoziția omagială preot Ioan Răutescu”, care a rămas deschisă toată luna octombrie. La deschidere s-au rostit cuvântări de elogiere și de aleasă prețuire din partea conducerii Muzeului, a Inspectoratului școlar județean, a protopopiatului Câmpulung, a autorităților administrative locale, a reprezentantului comunei Dragoslavele și, bineînțeles a familiei, prin una din fiicele regretatului defunct. În sala muzeului cu gust împodobită au fost expuse lucrările autorului în diferite ediții, manuscrise, fotografii ale autorului și fotografii de familie, corespondență cu importanți oameni de cultură români (Simion Mehedinți, I.C. Petrescu etc.), priveliști din Dragoslavele etc.

Dl. Ștefan Trâmbaciu, directorul Muzeului, în articolul: Centenar — preot Ioan Răutescu (1892-1992), publicat în “Argeșul liber” din 1 oct. 1992, a prezentat personalitatea și opera preotului Ioan Răutescu în ce au avut ele mai important și mai semnificativ.

În ziua de duminică, 4 oct. 1992, la Biserica “Înălțarea Domnului” din Dragoslavele, unde a slujit cu vrednicie o lungă perioadă de timp preotul Ioan Răutescu, s-a făcut o slujbă de comemorare și s-au rostit calde cuvântări omagiale.

Un alt fapt ce trebuie menționat și subliniat esta acela că, prin hotărârea organelor Primăriei orașului Câmpulung, una din străzile orașului care purta numele de “strada Dr. Petru Groza”, a primit numele de strada preot Ioan Răutescu.

În final, iată cum este caracterizată opera preotului Ioan Răutescu în Enciclopedia istoriografiei românești (Editura științifică și enciclopedică, București, 1978): “Cu mijloacele modeste ale unui preot de provincie, Ioan Răutescu, animat de pasiunea vie pentru trecutul poporului său, a întreprins cercetări de istorie locală, întemeiate pe o bază documentară amplă, cu mult inedit; monografia pe care a închinat-o satului Dragoslavele (Muscel) este un model al informării sârguincioase. Premiat de Academia Română”.

Preotul Ioan Răutescu a fost un preot de elită, un exemplu pentru preoții de ieri, de azi și de mâine, exemplu pentru întreaga preoțime română. Iată un om, un preot care a reușit să înfrângă comoditatea și inerția, să înfrunte greutatea și piedici pentru cei mai mulți de netrecut, să se ridice cu mult deasupra mediului social și cultural în care a trăit și să realizeze o operă care îl așează în rândul cărturarilor de seamă ai țării.

Preot prof. Ion Apostol

**CUVÂNT
LA MOARTEA PREOTULUI
NEAMU ION**

PAROHIA COTROCENI

Așezat la răscrucea dintre vremelnicie și eternitate omul are, potrivit concepției creștine, valoarea unui regn separat al creațiunii, prin aceea că sufletul — comoara lui cea mai de preț, aparține spiritului și eternității, iar vasul de lut al trupului celui pieritor aparține vremelnicului.

Datorită acestei îmbinări în ființa omului a unor elemente eterogene, acesta este sediul unei permanente încordări și al unei sfâșieri intime între tendințe orientate divergent. Această stare nu este totuși una primordială, căci în forma ei cea dintâi — viața omului a aparținut unei ordini superioare de armonie și pace intimă, pe care tradiția religioasă o numește stare paradisiacă.

Armonia aceasta lăuntrică a ființei omenești a fost stricată de păcatul cel dintâi, care este păcatul protopărinților neamului omenesc, care a răsturnat rânduiala cele dintru început ale firii și pentru refacerea ei a fost nevoie ca însuși Fiul lui Dumnezeu să se facă om pentru a restabili totodată legătura întreruptă dintre pământ și cer prin același păcat. Așa s-a făcut Hristos — Domnul Păcii — Fiu al omului, ca să devină, după cuvântul Sf. Ap. Pavel — "singurul mijlocitor dintre Dumnezeu și oameni".

Îndurerată adunare,

Cu inimile cernite și cu sufletele îndurerate, petrecem acum la locul de veșnică odihnă rămășițele pământești ale unui preot de elită — Neamu Ion. Născut la 20 mai 1920 în Comuna Roești, județul Vâlcea, face cursurile gimnaziale și teologice. Se căsătorește cu Elena Bivolaru și este numit preot cu data de 16 martie 1948 pe seama parohiei "Comana", localitatea Trian, județul Teleorman.

Cu data de 1 ianuarie 1960 este transferat ca preot la parohia "Cotroceni", iar în martie 1962 și protopop al Protoieriei I Capitală. Pentru meritele și competența conducerii Protoieriei a fost avansat Consilier la Serviciul Tehnic al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor în noiembrie 1973, funcție pe care a deținut-o până în 1989 — luna februarie, când cere desărcinare din acest post, rămânând ca pr. paroh al parohiei "Cotroceni I" păstorind-o cu deosebită dragoste și râvnă atât pentru credincioși, cât și pentru Casa Domnului. *Harul primit prin punerea mâinilor preoției* s-a integrat organic în întreaga lui ființă, iar harul pe care l-a transmis altora și lucrarea celor sfinte i-au transfigurat viața în așa fel că el a fost preot nu numai în fața Sfintei Mese din Altar, ci și în toate împrejurările mari și mici din viața lui și, mai ales, a fost preot și în cele mai dinlăuntru și în cele mai ascunse ale sufletului său, lucru arătat prin întreaga lui viață și activitate.

Pentru meritele câștigate pe toate tărâmurile de activitate bisericească a fost răsplătit cu diferite distincții. Dar cu toate acestea a rămas același om modest de totdeauna, străin de orice semeție și îngâmfare. Caracteristic este îndeosebi faptul că niciodată nu vorbea de realizările lui, socotind că a fost de datoria lui să facă ceea ce a făcut în locul în care s-a găsit și neacordându-și pentru acestea nici un merit.

O altă caracteristică a personalității lui morale a fost blândețea și bunătatea față de toată lumea. Fața lui exprima totdeauna blândețe, iar ochii lui care te priveau cu toată sinceritatea, dezvăluind un suflet fără ascunse viclesuguri, îți inspirau încredere să-ți dezvălui întreg păsul inimii, chiar când nu era înveșmântat cu patrafirul de duhovnic.

Răbdarea a fost o altă virtute a vieții lui, căci niciodată nu s-a plâns de niciunul din necazurile virtuții, ci a primit cu creștinească resemnare toate câte trebuia să fie și care nu stă în puterea noastră să fie schimbate. Poate să fi avut și înzestrare deosebită în această privință, dar la aceasta a adăugat fără nici o îndoială și puterile credinței lui din care se alimenta răbdarea și calmul pe care le arăta în toate împrejurările. A fost dotat, de asemenea, cu o excepțională capacitate de suportare a durerilor fizice, care s-au manifestat cu ocazia bolii sale, în timpul căreia nu s-a plâns niciodată, ci a răbdat fără geamăt chiar groaznicele dureri din ultimile săptămâni, parcă ar fi ținut seamă de recomandările acelor esteticieni clasiciști, care preconizează că omul superior nu trebuie să arate slăbiciune nici când e cuprins de oricât de mari dureri al trupului, să nu-și strice frumusețea feței schimonosindu-și trăsăturile acesteia, ci să-și păstreze demnitatea și măreția de coroană a credinței până în clipa din urmă.

Tenacitatea și perseverența i-au constituit, de asemenea, o trăsătură caracteristică, fiindcă el nu se speria de dificultățile vieții și nici nu dădea înapoi în fața obstacolelor ce-i ieșeau în cale. Cu calmul și răbdarea lui, fără nici o grabă și fără nici o inutilă și stearpă frământare, el mergea încet, dar mereu și sigur înainte până la capătul acțiunilor începute.

Pe lângă acestea, viața de dincolo a fost o permanentă preocupare a sa. Ar fi nedrept să spunem că a fost obsedat de gândul morții sau că s-ar fi temut de moartea pe care a primit-o cu toată seninătatea, ca pe un lucru integrat întocmai firii. Dar pentru el, care a asistat atâția muribunzi în clipa supremă, viața de dincolo a fost o realitate a credinței, mai presus de orice deliberări și gândul la ea, care nu l-a părăsit niciodată, l-a făcut să se obișnuiască cu această idee atât de mult că, atunci când deznodământul fatal a venit pentru el nu a fost ceva neprevăzut, ci ceva cu care era de multă vreme familiarizat. Știa că are să moară.

Nu putem încheia fără a aminti și aceea că defunctul a fost și un soț bun și un tată iubitor al unei familii model, prin dragostea dintre părinți și fii și prin excepționala solidaritate și buna înțelegere dintre frați. Acum pleacă dintre noi, deplâns de familia sa, de soția cu care a trăit în fericită și armonioasă căsnicie și care l-a îngrijit în timpul bolii sale cu o impresionantă abnegație, de fiicele sale, de nepoți și nepoate, ca și de celelalte rudeni.

Pleacă deplâns mai departe de credincioșii cărora le-a fost părinte iubit și sfătuitor spre tot binele. Pleacă deplâns de aceia care i-au fost mai apropiați, consilieri, epitropi și cantori parohiali.

Îndurerată adunare,

Durerea noastră este nemăsurat de mare fiindcă și pierderea ce suferim este tot atât de nemăsurat de mare.

Îndurerată Doamnă preoteasă, îndurerate fiice și nepoate, pierdeți pe cel care v-a iubit o viață întreagă, pe soțul dintre cei mai buni, sprijinitorul bătrânețelor, iar noi pierdem pe unul dintre cei mai buni prieteni ai noștri, care de multe ori cu firea sa veselă, cu spiritul său vioi, cu glumele sale bine tălcuite și bine plasate ne descrețea frunțile, ne înveselea. Pierdem un părintesc și înțelept sfătuitor și un foarte bun camarad.

Acum pleacă dintre noi pentru a merge în fața Dreptului Judecător, ca să dea seama de felul cum a chivernisit talentul ce i-a fost încredințat prin punerea mâinilor profeției și înfățișându-se înaintea Domnului Dumnezeu va ține în mâinile sale Biserica parohiei, așa cum sunt zugrăviți cătorigii pe pereții Mănăstirilor voievodale și-i va zice: "Iată Doamne, eu robul Tău aceasta am făcut în anii trecerii mele celei pe

pământ, am împodobit acest locaş de închinare în care să fie proslăvit atât cât va dăinui Sfânt numele Tău”.

Şi acum, la despărţirea de noi a celui ce a plecat pe drumul eternităţii, transmitem şi pe această cale îndureratei familii cele mai sincere condoleanţe în numele preşimii din Protoieria I Capitală, asigurându-i că la marea lor durere participăm şi noi şi vom cere în rugăciunile noastre ca Dumnezeu milei şi al îndurerilor să verse din nesfârşitele sale vistierii de Har ceresc balsam alinător peste rana sufletului celor atât de greu încercaţi prin pierderea celui scump al lor.

Iar pe Domnul Dumnezeu să-l rugăm toţi câţi suntem aici, ca sufletul robului său, care ne-a fost coleg, frate şi împreună slujitor, iar altera părinte sufletes, să primească dreapta răsplătire pentru toate osteneţile lui şi pentru lucrul cel bun ce l-a făcut în această lume, aşezându-l în latura celor vii, iar la Judecata tuturoara cea fără apel, să se învrednicească a auzi cuvintele dăătoare de bucurie veşnică, pe care dorim a le auzi toţi câţi suntem în slujba Marelui Dumnezeu: “Bine slugă bură şi credincioasă, peste puţine ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului Tău”.

Pr. Prot. DUMITRU IORDACHE

PR. IC. STAVROFOR ALEXANDRESCU EUGENIU

Când a fost să moară... Pr. Alexandrescu Eugeniu, clopotele au început să bată tânguios a jale. Picase de vreo câteva săptămâni la pat — o gripă banală —, de câteva zile intrase în cel de-al 90-lea an de viaţă şi, așa cum spune psalmistul David, referindu-se la povara anilor: “Ce este peste optzeci de ani, osteneală şi durere”.

S-a stins în prima zi a lui decembrie, într-o marţi, iar joi s-a săvârşit Sfânta Liturghie, la care Părintele Alexandrescu nu mai putea să participe, pentru că fusese chemat, în această zi friguroasă de decembrie, să slujească Liturghia cea eternă, la Tronul Arhierelui Celui Mare.

Pr. Alexandrescu Eugeniu s-a născut la 17 octombrie 1903, în comuna Măciuca, judeţul Vâlcea, din părinţi dreptcredincioşi: Nae, gospodar de frunte al satului şi Eugenia, învăţătoare; fiind penultimul din cei opt copii, cu câţi i-a dăruit Dumnezeu. A îndrăgit strana şi Altarul încă din fragedă copilărie, astfel că, urmează Seminarul, apoi Institutul Teologic la Sibiu şi Cluj. Îşi dă doctoratul la Bucureşti, cu teza: “Preotul şi îngrijirea bolnavilor”, pe care o şi publică, în 1941, la Tipografia Mănăstirii Cernica. Între timp mai îndeplineşte şi funcţii administrative ca: preşedintele Administraţiei Financiare şi judecător la Consistoriul Central din Bucureşti.

Se căsătoreşte cu tânăra Eufrosina şi are doi copii, Alexandru şi Alexandrina.

În 1932, este numit preot paroh, pe seama Parohiei Bălăceanca, Sectorul Agricol Ilfov, unde desfăşoară o activitate deosebită, atât pe plan pastoral-duhovnicesc, cât şi pe plan edilitar-gospodăresc-obştesc, rămânând până la ultima suflare fidel acestor buni şi evlavioşi credincioşi. Vreme de trei zile s-au perindat prin faţa catafalcului credincioşi şi enoriaşi şi slujitori, care au ţinut să-i sărute sfinţita dreaptă acestui bun şi statornic păstor, chip frumos şi suflet blând. Slujba înmormântării a fost săvârşită de un sobor de preoţi: Pr. Alexandru Stan, continuatorul părintelui, Pr. Grigore Melinte, Pr. Costică Popescu, Pr. Vasile Gutea, în frunte cu Pr. Protopop al Sectorului Agricol Ilfov, Ştefan Popa. Litaniiile şi cădelniţările cu tămâie au curs lin şi din glasurile preoţilor slujitori I.I.P.S. ea tenorul răposatului, care stătea tăcut pe

catafalcă, privind în sus spre Ziditorul său: "Acum m-am odihnit și am aflat ușurare multă, căci m-am mutat din moarte la viață". Au cuvântat, evidențiind multiple calități ale acestui preot de elită, Pr. Protopop Ștefan Popa, precum și succesorul părintelui, Alexandru Stan.

Purtat pe umeri de preoții din soborul de slujire, în litaniile canonului Sfântului Andrei Criteanul, cu care s-a înconjurat Biserica, sicriul cu trupul neânsuflețit al Pr. Ic. Stavrodor Eugeniu Alexandrescu, a fost smuls pur și simplu de la privirile fiicei sale Alexandra, ale ginerelui și nepoților, pe care, pe toți i-a iubit cu caldă dragoste părintească și din mijlocul nostru, al tuturor, și transportat la cimitirul parohial Bălăceanca, unde și-a aflat loc de veșnică odihnă.

O lacrimă fierbinte și mii de regrete.

Pr. VASILE GUTEA

